

(ناول)

تعارف نامہ

Ketabton.com

کر

کر

(ناول)

سلطان باش خیل افریدے

کر

ټول حقوق محفوظ دي

د کتاب نوم

کر
صنف

ناول
ليکوال

سلطان باش خېل افریدے
اهتمام

نثار محمد خان
کمپوزنگ

ارشاد خان (پښتو اکېډمي)
اشاعت

۲۰۱۳

شمېر

۵۰۰

بيعه

۲۰۰ روپۍ

کـر

رابطه

03339090161

00971557747917

د موندلو درکونه

- ❶ یونیورسټي بُک ایجنسي
خېبر بازار پېښور، پښتونخواه
- ❷ پښتو اکېډمي بُک شاپ پېښور
یونیورسټي
- ❸ پاک امارات پښتو ادبي ټولنه ،
متحده عرب امارات

ټرون

د

الله

په نوم

کر

کر

په ناول و، و، کر،، خو خبرې

دلته ماته په دې تحقيقي بحث کېږي
پرېوتل نه دي پکار چې د پښتو د ناول
ابتدا چا او کله کړې ده ؟
میان حسيب گل کاکاخېل د ډپټي
نذير احمد د و، و، مراة العروس،، پښتو
کښې د و، و، نقش نگين،، په نوم د ترجمي
نه ابتدا کړې ده که د ډپټي نذير احمد
د يو بل ناول و، و، توبة النصوح،، نه
میان محمد يوسف کاکاخېل په هم دغه نوم
ترجمي نه کړې ده او که د پښتو ورومېني
افسانه نگار سيد راحت زاخېلي ته د
پښتو ورومېني طبعزاد ناول ليکلو
اعزاز هم حاصل شوی دے — زه په دې بحث
کښې هم نه پريوځم چې پښتو ته ناول د
کوم لوري او د کومې ژبې نه راغلی دے

دغه بحث تحقيق غواړي او تحقيق د
محققانو،، څېړنکارو کار وي — البته
دغه خبره کول به مناسب وي که اووايو
چې افريدي قبيله کېږي شاعران،، اديبان
او نور نثر نگاران که د پښتو د نورو
قبيلو او خېلونو نه په شمېر کېږي زيات
نه وي نو کم ترې نه هم نه دي — د
قاسم علي خان افريدي نه ئې راواخله
تر سلطان باش خېل افريدي پورې په
تعداد او په معيار د هريو معياري
ليکونکي سره اوږه په اوږه برابر دي

کر

خو تر څو پورې چې د ناول لیکلو خبره ده نو باک ئې نه گنم که اووایم چې دلته د ناول د صنف برخه ډېره کمه ده بلکې د گوتو د شمېر نه هم کمه او ډېره کمه —

خدائے خبر دې لور ته افریدي لیکوالو پام ولې نه دے گرځولے — تر څو چې زما خیال دے نو د افریدو ورومبنے ناول مرحوم ساغر افریدي د ،، نوي کھول ،، په نامه لیکلے دے — دویم ناول طاهر افریدي (راقم) د ،، کاڼو کښې رگونه ،، په نوم لیکلے او اوس دا دے سلطان باش خېل د ،، کر ،، په نامه ناول اولیکلو او دغه شان ئې د ناول لمن کښې د خپلې برخې شمېر زیات کړو — د اردو ژبې ناول نگار منشي پریم چند یو ځائے لیکي :-

،، یو ناول نگار ته پکار دي چې هغه یو نوټ بُک ځان سره اوساتي ،،

د منشي پریم چند ددې خبرې نه دا مطلب واضحه کیږي چې چونکې ناول یوه اوږده طویلہ قیصه لري او هغه قیصه کښې د وخت سره سره ځائې په ځائې ډېر شوني او ناشوني واقعات مخې ته راځي نو ممکنه ده چې د ناول لیکونکي نه هغه شوني ناشوني واقعات هېر یا تېر و بېر شي —

زه نه پوهېږم چې د ،، کر ،، ناول نگار ښاغلي سلطان باش خېل به

کر

د دغه ناول لیکلو موده کښې ځان سره
نوب بُک یا ډائري ایښې وي او که نه —
خو تر څو چې د مسؤدې د لوستو نه پس
زما خیال د نو به اووایم چې ښاغلي
باش خپل نوټ بُک یا ډائري ځان سره
بیخي نه ده ایښې ځکه چې د مسؤدې د
لوستو نه ښکاره کیږي چې ښاغلي باش
خپل د ناول د لیکلو اراده په جذباتي
انداز هېڅکله نه ده کړې — که څه هم د
ناول قیصې ځنې ځانې فلمي رنگ خپل کړی
دے خو دا څه د عېب خبره ځکه نه ده چې
د ناول کینوس ډېر ارت وي او هغه کښې
هر رنگ تصویر ځایدلے شي —

زما مطلب دا دے چې ښاغلي باش
خپل دغه ناول ښه په سره سینه او په
حاضر ذهن لیکلے دے او هغه د نیک او
بد کردارونو نه هېڅ متاثر شوه نه دے
— د ناول ټول کردارونه سلطان په خپل
گرفت کښې ساتلي دي — او خپلې خود سړۍ
ته ئې نه دي پریښي او هم دغه د یو ښه
لیکوال خوبي گنلے کیږي چې هغه د قیصې
د کردارونو نه متاثره نه شي بلکې هغه
څه خپلو لوستونکو ته د قلم په ژبه
اووایي او اوښايي څه چې د هغه مقصد
وي —

و، کر،، ډېر په لا محدود سوچ او
وسیع نظر سره لیکلے شوه دے — دلته
ددې خبرې ښکارونه هم مناسب گنم چې
ښاغلي سلطان باش خپل ددې ناول په

کـر

دوران کښې خپله نظريه او خپله مدعا
او فلسفه هم ښکاره کړې ده -
،، ودود صېب ،، د ترقي پسندنظريې
يو علامتي کردار
دے چې د پرمختگ ، د رسم رواج خلاف او
د علم رڼا د خورولو قائل دے - هغه
ژوند پرست دے او د خپل اعتقاد په لاره
د راستي او اعتدال پيغام ورکوي - د
اردو ژبې افسانه نگار منشا ياد يو
ځانې ليکي :-

،، کوم يو هم تحرير ، خصوصاً
د ناول بنيادي خوبي دا پکار
ده چې هغه لوستونکے په خپل
گرفت کښې واخلي او پخپله په
لوستونکي ، ځان کښې د لوستو
صلاحيت ولري ،،
او په دې حواله به زه اووايم چې د
سلطان باش خپل افريدي په ناول کښې
دومره خوبي ضرور شته چې خپل لوستونکے
په خپل سحر کښې راگېر کړي او تر هغې
ئې کلک نيولے وي چې تر څو ئې ناول
اختتام ته نه ي رسولے -
که څه هم دې ناول کښې سلطان
ځينې ځانې کښې د ډېر اختصار نه کار
اخستے لکه د ودود صېب د اولني ژوند
حالات ، بيا د سکينې واده په ډېره
لنډه خلاص کړے شوے دے - په فريد مقدمه
، گواهان وړاندې کول او بيا سزا او
سزا کښې د نیک چلنې په سبب معافي او
نور داسې حالات او واقعات دي چې ښکاري

کر

چې لکه لیکوال دې دوران کېږي سترتیا
محسوس کړې وي او یا دا هم کېدې شي چې
سلطان باش خپل لکه د نورو معیاري
لیکوالو ځینې واقعات د خپلو لوستونکو
محسوساتو ته په دې اعتماد پریښوي چې
د هغه لوستونکي به نوره قیصه پخپله
سرتله اوسوي —

بهر حال ددې هر څه باوجود دغه
ناول په دې ټول پوره دے چې ،، کر ،،
یو معیاري ناول دے او سلطان باش خپل
افریدي د یوښه شاعر سره د ښو معیاري
ناول نگارانو په صف کېږي ځان ځای کړو

زۀ په دې خبره کېږي هېڅ باک نه
گنم که اووایم چې د سلطان باش خپل
ناول ،، کر ،، د پښتو د ډېرو معیاري
ناولونو مینځ کېږي د کېښودلو جوگه دے

زۀ ددې خبرې نه هم انکاري نه یم
چې دې ناول کېږي ځینې ځای کېږي
نیمگړتیاوي محسوسېږي خو ددې سره هم
،، کر ،، دغه خصوصیت لري چې خپل
لوستونکے پخپل گرفت کېږي اونیسي او دې
ته ئې اولمسوي چې هغه دې خامخا او زر
نه زر تر اختتام اوسوي او هم دا د
یو ښه لیکوال غټه کامیابي گنلے کیږي

زۀ خوشحال یم چې ما د پښتو یو ښه
ناول اولوستو او زۀ په دې هم ویاړم
چې زما د افریدو قبیله کېږي، موده پس

ڪر

سهي وليو معياري شاعري سره ،
معياري نثر ليکونڪي دي ميدان ته را
اووتو - په قلم ئي برکت شه -
طاهر افریدی
ڪراچی

۳۱ اکتوبر

۲۰۱۲ء

کر

د رڼا کر

و، کر ،، یو اصلاحي ناول دے — د
نوي دور د معاشرتي بدلون د تحریک په
پس منظر کېږي د پښتنو د اصلاح په غرض
لیکلې شوې ښکاري او په دې لحاظ یو
مقصدیت لري دا ښاغلی مقصد اکثر د ادب
په ذریعه تر لاسه کيږي — د اولس د
پوهې او شعور بېدارولو دپاره مؤثره
ذریعه هم د ادب ده — سلطان باش خېل
افریدے د یو ویش ذهن خښتن باشعوره
شاعر و ادیب دے — هغه د خپلې ټولنې
یو فعال غړی دے — د پښتو په رسمونو
او د پښتونولۍ په اقدارو ښه خبر دے —
یو بالغ فکر لري چې خومره ښه شاعر دے —
هومره ښه نثرنگار هم دے —

و، کر ،، ئې ورومبه ناول دے او
پوره کوشش ئې کړې دے چې د ناول د
لیکلو ټول لوازمات په کار راوړي خو د
ناول د لیکلو څه ټاکلې قاعدې او
معیارونه داسې نه وي چې د هغو په
پېمانه ئې فني ناپ ټول اوکړې شي —
ناولونه تاریخي هم وي ، روماني هم او
اصلاحي هم — ولې که د ناول په فن خبره
کيږي نو بیا هم — — — و، ناول ،، په
ساده ژبه کېږي یوه قیصه بیانول وي —
داسې قیصه چې د انساني ټولنې او د

کړ

بنيادم د ژوند د روزمره واقعاتو او
 لانجو معاملو ته د بيان داسې انداز
 خوښ کړې شي چې د لوستونکي دلچسپي
 پکښې پېدا شي څرگنده ده چې دا يو
 ساده باده بيان نه وي — يو قيص يا
 قيصی ته يو پلاټ جوړ کړې شي — د
 کردارونو انتخاب چې کردار نگاري ورته
 وئيلې شي — منظر نگاري او د مکالمه
 نگاری هنر غواړي —

د ،، کړ ،، بنيادي موضوع د رڼا
 او د تياري د ازلي جنگ او کشمکش قيصه
 ده — د رڼا نه مراد د علم رڼا ده او
 تياره د جهالت تياره ده — خپر او شر
 د ازله سره په جنگ دي او دا خپر او
 شر هم د بنيادم د ذات په وسله ،،
 اسلحه ،، سره په خپلو کښې جنگيږي —
 سلطان افریدي د پښتانه د معاشري
 د پښتونولۍ د قدرونو د زوال له تاثره
 د جهالت او غفلت د خورو تيارو په شپه
 کښې د سحر د زېري ورکولو او د رڼا
 دخوب تعبیر د رښتيا کولو په غرض خپل
 تخليقي صلاحيت په دې ناول کښې څرگند
 کړې دے —

سلطان خپل يو ،، نظم ،، د مينې
 سندره کړې دے او د مينې ددغه سندري
 نه ئې د ناول د قيصې تانه بانه يا
 تار و پود ساز کړې دے — د تعليم
 ضرورت او په بدليدونکيو حالاتو کښې د
 امن له ضرورته راپېدا شوي احساس ته

کر

ئي د قيصي رنگ ورکړې دے — چې تر ډېره
حده کامياب ښکاري —

سلطان چې په دې ناول کېږي کومه
قيصه راخستې ده که هر څو هغه د ټولې
پښتونخوا د ټولنيز ژوند احاطه خو نه
کوي په يوه خاص فيوډلي معاشره کېږي
داسې کيږي او نه د ټول پښتانه نفسيات
په دغه شان دي کوم چې په کردارونو
کېږي ښکاري ولې بيا هم د بدمعاشۍ په
دې ماحول کېږي اکثر داسې کيږي — د
ودود صېب او د سرور خان او دلاور خان
کردارونه هر چرته وي — يو د خپر او د
رڼا علامت او بل د شر او جهالت —
داسې د ناول منظر نگاري هم ښه ده —
مکالمه ئې زورداره ده ولې ځينې
ځايونو کېږي غېر ضروري طوالت يو
واعظانه رنگ اختيار کړې او څه ژور
فلسفيانه انداز د سکول د ماشومانو د
فکر د رسايۍ نه لرې ښکاري خو ژبه ئې
روانه او پسته ده نو ډېر ثقالت نه
محسوسېږي —

د و و کر ، ، کردار نگاري د تنقيد
په زد کېږي راتلې شي پکار ده چې د
نومونو سره سره پکېږي د کردار کړو وړو
ته توجه ورکړې شوې وے — جامه پېزار
به دومره ضروري نه وي خو د يو مخصوص
کلچر د کردار وجودي کړه وړه بيانول
اهميت لري — داسې په پلات هم خواري
پکار ده او سلطان دغه خواري ښه کړې
ده — پلات ئې ډېر خوږېدو ته نه دے

کـر

پرېښه ، راکښلي او تړلي پلاټ کښې ئې
 دا ټول کردارونه ځاي کړي دي چې د
 سلطان د ناول نگاري قدرت ښکاره کوي —
 په منظر نگاري ئې ډېره توجه شايد په
 دې نه ده ورکړې چې د پښتونخوا
 جغرافيايي رنگ او د کليو ابادۍ هم يو
 شان وي داسې جزيات بيانول که هر څو
 افاديت لري ولې د زوردارې قيصې اصل
 غايت کلائمکس او انجام په نظر کښې
 ساتل پکار وي — د و و کر ، د قيصې د
 پلاټ په ځينو برخو کې د اېنټي کلائمکس
 حالت په نظر راځي خو ډېر په دې نه
 محسوسېږي چې انجام ته ئې يو تجسس
 پېدا کړې شي —

د ناول په ذريعه د اولسي شعور
 بېدارولو کښې سلطان کامياب ښکاري — د
 قلم او د ټوپک مقابله ئې په زورور
 انداز کړې ده — يقيني وه چې گټه به
 اخر هم د قلم وي — د امن ضرورت د
 ټولي دنيا دے او نن سبا خو يو عالمي
 تحريک هم ښکاري — که سياست پکښې نه
 وي نو بيا څو ښه تحريک دے او له هر چا
 زيات د امن ضرورت پښتانه ته دے — ځکه
 چې د عالمي سياست د بل کړي اور په
 لمبو پښتونخوا سوځي او د سلطان
 افريدي په وړاندې ددې سبب د پښتنو
 جهالت او غفلت دے — که چرې پښتون د
 ټوپک په ځايي قلم په لاس کښې واخلي نو
 شايد چې ټولنه کښې امن راشي او ترقي
 او پرمختگ په امن کښې کېږي — ورورولي

کر

او اتفاق د پښتانه ضرورت دے او په
و، کر،، کښې دې ضرورتونو ته اشارې شوي
دي —

په مجموعي ډول و، کر،، يو ښه
اصلاحي ناول دے — کامياب کوشش دے — د
نن دور په دوه درې ناول نگارانو کښې
د سلطان باش خېل د ناول نگار په حيث
اضافه د پښتو د تخليقي ادب دپاره يو
زېر دے — ناول په پښتو کښې ډېر کم
ليکله کيږي — دا د جديد دور يو اهم
نثري صنف دے چې د اولسي پوهې، تفریح
او د زدکړې مؤثره ذريعه ده —

سلطان باش خېل افرید د ستائيلو
وړ دے چې د ناول ليکلو او د ناول په
ذريعه د پښتانه د ټولنې د اصلاح اعلی
مقصد ئې تر سره کړ دے — دا يو
کامياب اغاز دے — زه مبارکي ورکوم او
هم ئې مننه کوم چې ماته ئې په دې
ښکلي ناول د خو کرښو ليکلو دپاره
اووې —

ډاکټر راج ولي شاه

ختک

حيات اباد پېښور

کر

کر د گلو کره چې سیمه دې گلزار شي

نه مې هوش پاتې دے او نه
راسره خیال پاتې دے
بس خو یو نقش مې د مات زړه په
دیوال پاتې دے
د قدرتونو نه دې څار شم سل
جوابه اوشو
خو هر نظر کښې د اولې ورځې
سوال پاتې دے

د ژوند د لا متناهي رنگونو ډېرې
شرحې ، ډېر تفسیرونه اوشو — — —
بیا چې دې لېونۍ تنوع ته سره گوري نو
واقعي ورباندې سر اوگرځي —
هو ! دا هم ده چې په دې مقام ډېر
انحصار د تماش بین یا لوستونکي د نظر
په رسایۍ او ارتکاز هم دے — چې د خپل
ایقان تر څنګه د کوم رنگ په کومه
شرحه او توضیح تر کومه حده رسي — او
د کوم دلیل د غره په دامن کښې د خپل
شعور، خپل وجدان د کاروان خیمې لگوي
، پراو اچوي — او دلته ئې د اطمینان
ریښتونه تناسب څومره وي — خو که دا د

کـر

ازل پیچیده شخړه په هم دې ځای
پرېږدو او تسلیم کړو چې وړاندې :

د کاروان گرد او غبار
کښې پټه درده
هره لاره نارسا ده ځکه
خاندم

یا یو قدم بل واخلو لږ نور مخکښې لار
شو - د حېرت له بامه !

د حېرت په غونډۍ ناست یمه په
هېڅ هم نه پوهېږم
دا واعظ ولې په ما خپل دلیلونه
خپژوي

زه د هغه سرچینې لتون کښې مست
او خراب گرځم
دا په مخه په رنگونو چې رنگونه
خپژوي

خو غم دا دے چې د حېرت په دې غونډۍ
کښې ناستو ته دې هم دنیا کله پرېږدي -
- - - رنگونه دي کنه !

دلته د ژوند هغه بیخي مخامخ ()
حقیقتونه به ورته اووایو (ولار وي -
کوم چې د تیارې او رڼا حدبندي کوي -
کوم چې کرښه راکاږي - کوم چې د لارې د
تعین فیصله کوي - کوم چې ټوله قیصه
په دوؤ برخو کښې ویشي -

کـر

مینہ ، کرکھ ، نکھت ، تعفن ، سپین ،
تور ، ورخ ، شپہ ، بڻہ ، بد ، رحم ،
ظلم ، نور ، ظلمت — د علاماتو دا
سلسلہ اوږدہ دہ — ما وې چې د حېرت نہ
به ورپسې مخکښې نہ ځو خو بیا هم
ظلمتوں کے حوالے

سے بھی

کچھ بتا دو اُجالو ہمیں

بس — — — نور جنگ ته راځو — د خېر او
شر ازلي معرکې ته — د مخامخ عملي
ژوند سپين او تور ته — — — — — والله
گرانې خبرې دي — منير نيازي وائي :
بدلنا چاہتا ہوں اس زمیں

کو

یہ کار آسماں کیسے

کروں میں

ځکه — — — چې پس د همه زړه چاودون —
— — همه زړه چاودون ، دنيا بيا هم
جنت نه شي !!! نو زړه خو مات شي — خو
هغه د تنوع خبره بيارامخې ته شي — د
اثبات دتسلسل کردارونه بيا اوازکا —
شکو ه ظلمت شب سے تو

کہیں بہتر تھا

اپنے حصے کی کوئی شمع

جلاتے جاتے

قيصہ پخوانی دہ بس منظرونہ ئې نوي دي
— اوس دې اتش نمرود ته څوک د خپلې

کـر

برخي د اوبو څاڅکې اچوي او څوک پوکې ورکوي —

زۀ سلطان باش خپل افریدي ته د خپل زړۀ په دلیل مبارکي ورکوم او بختور ئې بولم چې لار ئې خطا نه کړه — او د خپل زړۀ درد تر دې مرامه راوستو چې نن د خپر د لئمو کر گر دے —
 د سلطان ، و ، کر ، ، د قلم د تقدس او حرمت پلوشه دے — د رڼا مشال په لاس د خپل ریښتوني درد هم رکاب سلطان د ئور پیرزوئني ډالی کوي —

پښتو کښې متل دے چې ، و ، سوځي هغه ځائے چې اور پرې بل وي ، نو فطري خبره ده چې ورومبے د بقاء او تعمیر احساس له ځانه اغاز کیږي —

سلطان هم داسې کړي دي — نن چې د وخت رفتار تیز شوے دے — نن چې نا موافق تغیرات د بې رحمۍ حدونو ته رسي — نن چې یو ویشتمه صدي ده او پښتون اولس د سیالۍ نه پرېوتے ،

زپلے او د جهان په ګرځونو کښې پرېشانه پروت دے — د ، و ، کر ، ، لیکوال ورته ددې ټولو پرهرونو مرهم د مینې ، پیرزوئني ، برداشت ، تحمل ، انسانیت ، حقانیت ، قربانۍ ، استقامت ، علم او قلم د لازواله کیمیا نه کشید کوي او دا پېغام ئې چې له ځانه اغاز کړے نو بیا ئې تر ځانه محدود نه دے ساتلے — بلکه عالمگیرې معنې ئې وربخښلي دي — په دې مقام زۀ ، و ، کر ، ، تۀ افاقي

کـر

ناول وئیلو کښې تردد نه محسوسوم — —
— چې انگازه ئې خيژي —
د پيرزوئنو د گل پانې دي بې
سودې نه دي
زما جذبې زما د ذات پورې
محدودې نه دي
د محبت د لافاني جذبې قائل
يم علي
زما خبرې په نفرت باندې
الودي نه دي

او دلته ئې شر ته شکست ورکړې دے — د
پښتو د نور افسانوي ادب بحث په خپل
ځائېولې د ناول پانې ئې هومره ډکه نه
ده څومره چې پکار وه — ددې عوامل هر
چا ته معلوم دي هم هغه ددې ژبې د ليک
لوست ، قدردانی او د اظهار د وسيلو
محدوديت !!!!

خو دا امر د خوشگواريت باعث دے چې
مزل په څه نا څه صورت کښې جاري دے —
ناول ليکل بلا شبه چې گران کار دے —
بشپړه مطالعه ، مشاهده ، یکسوئي ،
تخليقي استعداد ، ريښتونې فکري اپروچ
ددې فن بنيادي غوښتنې دي —
سلطان باش خېل افريدي کهنه مشق
شاعر اونثر نگار دے — او د ناول په
لوستو دهغه د فني گرفت اندازه په
غوره توگه کيږي —

د ، و ، کر ، ، ورومبۍ نيمايي ډېره
مؤثره ده — او دومره فني لطافت لري
چې سړې دځان سره بوځي — ددې جنت جنت

کر

، درانه اوخواره ماحول نه زره راوتل
نه غواري محسوسه شي چې

دل سے جو بات نکلتی ہے اثر رکھتی ہے

بيا ورپسې چې ناول د ژوند د ترخو
حقيقتونو سره مخ دے - نو هغه ورومېنه
د خوب او خيال جهان چې د مينې او
تعمير په گل گل جذبو کښې رنگ دے - د
جبر د کردارونو د تورو عکسونو په
موجودگي تب جن شي -

دلته د ناول اسلوب بدل شوه دے - د
ډېر محسوساتو ځاي واضح تر واقعاتي
هنگام اخسته دے او په يو موقع خو
لوستونکي اوواني چې دا د کومې دنيا
نه کومې ته راغلم - خو چې دا تب جن
تاثير ، دا درانه ، په حواسو خوريږي
ليکوال په هنر ، اختامي برخې ته
بتدريج هم هغه زره راښکونکي ورک شوه
جهان راژوندې کړي - او د لوستونکي
مينه پرې ماته کړي - د شگفتگي
فنکارانه څادر اوغوري او د تکميل يو
احساس شان اوشي -

ناول کښې سسپنس موجود دے - کردار
نگاري ئې د لوړې پايې ده - خصوصاً د
ودود صېب کردار خو بيخي د هيرولو نه
دے - ليکوال ناول کښې پېغام ورکړ دے
خو په داسې انداز چې د خپلې نظريې بي
ځايه ابلاغ ئې ترې نه نه دے جوړ کړے
- بلکه زره ورسره په خپله هر څه مني
-

کر

د ناول په مینځ کښې څه واقعات داسې
دي چې ذهن ئې په اسانۍ سره نه
تسلیموي — خو که په حقیقت پسندی ورته
اوگورو نو ددې نه ور سېوا پېښې هم
زمونږ چاپېرچل کښې خورې ورې دي —
سلطان لهجه په شعوري طور داسې
استعمال کړې ده چې د اعتدال او جدت
احساس ورکوي — ناول ډېر ضخیم نه دے
خو پُر مغز ضرور دے —
و، کر،، د سلطان باش خېل افریدي له
اړخه پښتو ادب، پښتون اولس او همه
انسانیت ته یوه درنه تحفه ده — چې په
یو وخت د هغه د پاڅه فن او فکر
متناسب کړه وړه لري —
او چرته مې لوستي وو چې، حسن د
تناسب نوم دے —

په درناوي
علي افریدے
پي ایچ ډي
سکالر
پښتوڅانگه پېښور
یونیورسټي

۳۰ ستمبر ۲۰۱۲ء

کر

کر

،، کر ،،

له هر څه اول د لویې الله ډېر شکر گزار
یم چې ماته ئې د ،، کر،، د لیکلو
توفیق راکړ –
ما د ډېرې لویې عرصې نه ددې
ناول د لیکلو دپاره ځان سمولو
راسمولو خو زه کله هم خپلو مختلفو
اضطرابي کټیفیتونو او ذهني انتشار
د دغه گران کار سرته رسولو ته ، چې د
مکمل ذهني یکسویي او ارتکاز متقاضی ؤ
، پرې نه بشودم – خو څو وارې مې د
لیکلو په خاطر قلم پورته کړو خو هر
وار به د خپل اندرون نه منع کړې شوم
– کلونه کلونه ددې د لیکلو دپاره
هڅېدم – خاکه موجوده وه ، کردارونه
راسره وو، واقعات راسره لکه د حقیقت
پراته وو خو د ،، کر،، د لیکلو
خواهش او ارمان چې دکوم درد په اساس
ؤ ، ما خپل فکري ربط د هغې شایان شان
نه گڼلو – شاید د شعر د لیکلو په شان
مې دلته هم آمد غوښتو او زه وئیلې شم
چې د نهو میاشتو په عرصه کېې سر ته
رسېدلې ،، کر ،، ما په یو داسې کټیفیت
کېې لیکلې دے چې زه ورته عطا وئیلې
شم –

کـر

زه د خپلو يارانو مټينانو
مننه كوم چې خپلې ښې
پېرزوونې ئې تر ما را اورسولي —
فيروز خان افریدي ، اسلام گل شېرزاد ،
حېدر بنگش ، يوسف خان ديوانه ، عظمت
خان خليل ، فيض الرحمان ساده ، حسن
افريدې ، انور زېب انور ، احمد سعيد
اتل ، خان سعيد افريدې ، سيد ثروت
فراق شېرازي ، عبدالولي الفت ،
مخملين اورکزې ، اختيار الله اختيار ،
ظفر خان وزير ، شاعر رحمان شاهد ،
بهرام خان نواب ، انصاف بوري خېل ،
عصمت سوراني ، سيد صابر شاه صابر ،
زين ءج ، حفيظ خټک ، طاهر زمان بي نوا
، شاه پور افريدې ، فيروز خان صادق ،
اصغر خان مومند ، اعتبار حسېن ، عارف
افريدې ، انجنئير سهېل افريدې ، واجد
— که — حسېني —

په خاصه توگه د ناصر خان بونيري
، شېرولي خان اورکزي ، پروفېسر علي
افريدې ، پروفېسر امين تنها ، ءج اصف
جان ، حضرت بلال خليل ، غفور خان
مينگل او ابراهيم بيتني منندوئ يم چې
د خپلې مينې ، اخلاص او ډېرې دلچسپۍ
په بنياد د هغه وخت نه ، چې ناول د
ليک د عمل نه تيريدو ، تر دې دمه چې
د چاپ مرحلو کښې دې ، زما سره مسلسل
په رابطه کښې پاتې شوي دي او په گنتو
گنتو ئې راسره په ، و ، کر ، ، د خيال
تبادله کړې ده —

کر

د خپلې پاک امارات پښتو ادبي
ټولنې د غړو او خليجي او نورو خارجي
هېوادونو کښې مېشته هغو همه و پښتنو
ليکوالو ملگرو چې راسره ئې د احساس د
اشتراک په بنياد رابطه ساتلې او خپلې
پښتنې پېرزوونې ئې تر ما رارسولې ، د
زره له کومي مننه کوم —
د کمپوزر ارشاد خان هم مننه کوم
چې د ، ، کر ، ، کمپوزنگ ئې په ډېره
مينه او دلچسپۍ سره اوکړو —
د محترم طاهر افريدي ، محترم
ډاکټر راج ولي شاه خټک او گران
پروفېسر علي افريدي مننه چې په ناول
باندي راکړي نظرونه ئې ماته د نور
توان باعث دي —
د ورور نثار محمد خان شکريه چې د
، ، کر ، ، د چاپ طرف ته ئې گام زما نه
وړاندي پورته کړو گني له ما به د
تادی کولو باوجود تاخير خامخا کيده —

په درناوي
سلطان باش خېل
افريده

کـر

، ، د رڼا خوب به تعبیر
ته رسومه
زه ډیوه یم تورتمونه
ختمومه

ودود صېب وئیلو وئیلو کښې غلے شو او
خپل د لسو کالو زوئے فرید ته ئې په
غور اوکتل چې زڼې ته ئې لاس ورکړے و
او د مینې سندرې ته غور غور ناست و —
، ، د مینې سندرہ ، ، دې شعرونو ته دا
نوم ودود صېب ورکړے و او هره شپه به
ماشوم فرید د ودود صېب نه ، ، د مینې
سندرہ ، ، خامخا اوریدله او ورسره
ورسره به ئې ترې بلا ډېر تپوسونه هم
کول او ددې نه علاوه به ئې ترې هره
ورځ د یوې نوې قيصې فرمائش هم کولو
چې ودود صېب به خامخا پوره کولو — نن
د معمول خلاف فرید ډېر غلے غلے و ،
ودود صېب ورته یو څو شیبې په ژور نظر
اوکتل خو څه معنی ئې اخذ نه کړے شوه
— پوئې نه شو چې نن د اوریدو په
دوران کښې د فرید څه بل رنگ خاموشي
دده انهماک دے او که ذهني غېر حاضري
خو بهر حال د هغه په معصومو سترگو
کښې موجود ورک ورک شاني تاثر د ودود
صېب په زړه کښې سوال نیم ضرور
راپورته کړے و ، ودود صېب بیا گویا
شو —

، ، زه کرمه په قدم قدم

کر

گلونه
خورومه په هر لوري
نکھتونه
زه راوړم دلته د مینې
موسمونه ، ،
خپل وطن ته منزلونه
منزلونه
د ازغونه هره لاره
پاکومه
زه ډیوه یم تورتمونه
ختمونه
فرید تپوس اوکړو ، ، بابا جانہ ! مینہ
خه ده ؟ ، ،
ودود صېب ورته ډېر په مینہ مسکے شو
، ، مینہ ژوند دے ، ،
، ، او ژوند خه شے دے ؟ ، ، د ماشوم
فرید په زړه کښې خه خبره خامخا وه —
د ودود صېب جهانديده نظر د فرید د مخ
تاثرات لوستل ، ډېر په ملائمت سره ئې
اووې ، ، ژوند مینہ ده ، د بابا خانہ
! مینہ چې نه وي نو د ژوند هېڅ معنی
نه پاتې کیږي لکه چې په وجود کښې ساه
نه وي ، ،
د فرید په مخ د تذبذب تاثیر اوس هم و
تپوس ئې اوکړو ، ، بابا جانہ ! ستاسو
سره زما مینہ ده ، دا ژوند دے ؟ ، ،
، ، او ، ،
، ، دا کافي ده ؟ ، ، فرید ماشوم شاني
تپوس اوکړو او ودود صېب بې اختیاره
اوځنډل ، ، د مینې باب ډېر لوی دے

کـر

بچے!،، د ودود صېب د شفقت نه ډکې
 لهجې کښې د جهان خواړه وو، ودا د هېڅ
 يوې رشتې پورې محدوده نه ده، د مينې
 هزار — صد هزار رنگونه دي، اړخونه
 دي، دا آفاقي جذبه ده، مينه د هر
 ذي روح سره پکار ده، د هر څه سره
 پکار ده،،

فريد د عادت مطابق لږ سوچ اوکړو او
 بيا ئې اووې،، خو شفيقې په ما ښه نه
 لگي باباجانه! دا ژوند نه دے؟،،
 ودود صېب ډېر په مينه مسکې شو،، د
 هر رنجش، هر خفگان او خوښې ناخوښې
 شاته څه عوامل، څه خبرې خامخا وي،،
 ،، هغه د وفا سره شر کوي،،
 ،، او وفا درباندي ښه لگي؟،،
 ،، هغه زما ملگرې ده!،، فريد په
 مضبوطه لهجه کښې اووې او ودود صېب بې
 اختياره اوخندل — ودود صېب د انساني
 مزاج او طبيعت په دغه اړخونو او
 باريکيو پوهېدو خو بيا هم هغه ضروري
 گنل چې د حکمت دغه خواړه زړونو او
 ذهنونو ته بهر حال رسول پکار دي او
 هغه به دغه درس ورکولو، ددغې اسماني
 جذبې، ددغې لوئې نظريې وضاحت به ئې
 کولو، يواځې فريد ته نه بلکې خپلو
 ټولو شاگردانو ته د تسلسل سره، کوم
 چې په سباؤن سکول کښې د ودود صېب سره
 داخل وو او ودود صېب به په ډېر يقين
 سره دا خبره کوله چې د سباؤن سکول نه
 فارغ طالب علم به کرکه او نفرت زړه

کر

کڻي نه لري ، هغه به خپل چاپېرچل او
معاشرې ته يوه نادره تحفه وي — وډود
صېب خپل ژوند سباؤن سکول ته وقف کړی
ؤ —

کـر

سباؤن سکول د ودود صېب د ډېر خواهش
باوجود هم په ريحان آباد کښې ولې جوړ
نه شو ، دا يوه ځان له قيصه ده —
ريحان آباد چې څومره لويه علاقه وه
هومره پکښې تعليمي پسماندگي ډېره وه
— ودود صېب غوښتل چې سباؤن سکول دلته
قايم کړي — گل کله هر څو که د ودود
صېب آبائي علاقه وه خو چونکې يو خو
ډېره وړه وه او بل يو سکول نيم پکښې
ؤ هم ، نو د ډېرې آبادۍ او د تعليمي
سهولتونو د زيات کمي په سبب ئې د
سکول جوړولو دپاره ريحان آباد زيات
خوښ ؤ — دلته د کروندې د پټو په شکل
کښې کافي زمکه وه چې د ودود صېب د
مور بي بي په نوم وه — د ودود صېب
مور د خپل مور پلار يکي يوه لور وه ،
د هغوي نور اولاد نه ؤ ، هغوي خپل ټول
جائيداد د خپلې لور په نوم کړے ؤ —
ودود صېب چې ترې اجازت اوغوښتو نو
خوشحاله شوه ، خپل بچي ته ئې ډېرې
دعاگانې وکړې ، و خدائے دې کامياب کړه
بچے ! دا خو ډېره ښه خبره ده — په
ريحان آباد کښې به ډيوه بله شي او
ددې لوئے نېک کار ثواب به زما مور او
پلار ته هم رسي — بريالۍ شي زويه ! ، ،
د ريحان آباد شپېته في صده علاقه د
سرور خان وه ، د زور او تعلقاتو ئې

کر

دا عالم ؤ چې د قامي او صوبائي اسمبلي ممبران به ورته سلام ته راتلل ، بلا پوليس افسران ئي تالي څټ وو — د ظلم قيصي ئي مشهورې خو وې خو چا به له ويرې ښکاره وئيلے او کولے نه شوې — د ريحان آباد د خلقو مثال د غلامانو ؤ، د چا چې په دغه علاقه کښې لږه ډېره زمکه وه د هغوي نه ئي جبراً د نشت په بيعه اخستي او په خپله نامه اړولې وه او د چا چې لا پاتې وه نو دا وئيل به زيات مناسب وي چې هغوي ته سرور خان لا اوزگار نه ؤ —

ودود صېب د خپلو پټو په غاړه غاړه گرځيدو او اندازه ئي کوله چې د سکول د جوړولو دپاره به کوم ځائے زيات مناسب وي، د هغه کچه لارې طرفته او که نه بالکل آخر کښې د پاڅه سرک سره نيزدې — — — ! ودود صېب په هم دغه سودا کښې بوخت ؤ چې د سرور خان جيپ د کچه لارې نه په تيزۍ سره د پټي طرف ته راتاؤ شو او د ودود صېب سره بالکل نيزدې اودرېدو — دوه کسان شاته سيټ کښې سره د ټوپکو ناست وو — سرور خان د ډرائيور سره خوا سيټ کښې ، په اوږه کښې طماچه اچولې ، غزیدلے شان ناست ؤ او ډېر په عجيبه نظر ئي ودود صېب ته کتل —
و، خان پخېر رالئ ،، ودود صېب مطمئننه شان مسکا کښې اووې —

کر

،، ودوده ما اوریدلي دي چي دلته خه
سکول مټول جوړوې،، د سرور خان په لهجه
کښي د تکبر ټول رنگونه شامل وو —
،، او خان — اراده خو مې ده ،، ودود
صېب په قلاره اووې ،، ددې خلقودپاره ،
دلته نيزدې ، د سکول ډېر زيات ضرورت
دے ،،

،، زما نه دې تپوس نه دے کړے ،، هم
هغه د غرور نه ډکه لهجه وه —
،، د نيکي کار دے خان ، ستاسو مرسته
خو به خامخا وي ،، ودود صېب د سرور
خان په مدعا او ارادو پوهېدو — سرور
خان خه ساعت د ودود صېب طرف ته په بي
تاثره سترگو کاته بيا ئي د پتو د
سلسلي طرف ته گوته اوږده کړه ،،
ودوده ! دا ټوله علاقه زما ده ، گېر
چاپېره ، خواؤ شا ، لرې نيزدې —
ستا پتي شته دي خو يو خوته د گل کلي
ئې او بل ستا دغه پتي گوره ټول زما
په زمکه کښي راننوتلي دي — زما دا
خيال دے چي ستا نه ئي په بيعه واخلم
، په دې به درسره زه خه وخت خبره کوم
، ته دې دا سکول بل چرته جوړ کړه ،،
خبره په ودود صېب انتهايي بده
اولگېده خو ځان ئي قابو اوساتلو — د
هغه سره ددې خبرې احساس ؤ چي دا وخت
د سرور خان سره خبره ورانول نورې
زياتي مسئلې پېدا کولې شي —
،، تا ماته جواب رانه کړو ،، د سرور
خان لهجه سپوره وه

کـر

و، زه به پرې سوچ اوکړم ، ، ودود صېب
په تحمل سره اووې
و، سوچونو کښې تاوان دے ودوده — —
سکولونه ، کتابونه دې بل خوا یوسه ، ،
سرور خان اوغرمېدو او ډرائيور ته ئې
د تلو اشاره اوکړه — جيپ په تيزۍ سره
حرکت اوکړو او څه ساعت پس په کچه لاره
، د پاڅه سړک په لور په دُورو کښې پټ
روان ؤ —

ودود صېب د صدمې په حالت کښې ؤ — هغه
ته اندازه وه چې د سرور خان د
رضامندی نه بغير سکول په ريحان آباد
کښې جوړېدل او روانېدل ناممکنه خبره
ده — سرکاري اهلکاران ئې په موټي کښې
وو ، تر ډېره بره بره پورې ئې لاس ؤ —
قانون خو په سرور خان باندې بيخي په
ټپو ؤ — — — خو سباؤن سکول خو د
ودود صېب خوب ؤ ، هغه خپلو خلقو ته
څه خواره پېرزو کول غوښتل ، خو په
لاره کښې داسې خنډ پېدا شو چې هغه ئې
د لوئې صدمې سره مخ کړو — مور بي بي
ئې تسلي ورکړه ، و، ولې بچې ! دنيا څه
ورانه خونه ده — يو ريحان آباد خو
نه دے — خپل کلي کښې ئې جوړ کړه — گل
کلي کښې ! خوشبُو چا قېد کړه ده ، ته
پل خو پورته کړه او بيا گوره چې ددې
خواره تر کومه پورې رسي ، ،

کر

و، موري خو — — — — ،
و، نه بچے ! د حکمت لمن مہ پربرده —
د ماتيدو نه يو قدم په شا تلل ډېر ښه
وي — د جهالت مقابله په علم او حکمت
پکار ده ،،

د ودود صېب زړه خبره اومنله او د
ريحان آباد نه تقريباً پنځوس شپېته
ميله لرې د هغه خپل کلي ، گل کلي کښې
د سباؤن سکول بنياد کيښودے شو —
ودود صېب به خدائے خبر چې واده کله
کولو خو د مور بي بي خواهش ئې و چې
کور ته دې دغه خوشحالي زر نه زر راشي
او دا څه ، خپله اينگور ئې هم خوښه
کړې وه — د ودود صېب د تپوس نه بغير
د افضل لالا لور — سکينه
!

دا جينې ئې د ماشومتوب نه خوښه وه —
ورته به ئې اکثر وې

و، تا به ودود ته کوم ،، او هغې کم
گو جينې به زر سر تيت کړو او اوس خو
ئې خبره هم تقريباً پخه کړې وه — ودود
صېب د مور بي بي په خوشحالي خوشحال و
، بل د هغې صحت هم ډېر روغ نه و او د
ودود صېب دې طرف ته خاص فکر و نو د
انکار يا د نور تاخير خو سوال نه
پېدا کېدو —

ودود صېب د ټول کلي د سترگو تور و ،
واده ئې په سادگۍ سره کول غوښتل خو د
کلي خلکو خو داسې مستي جوړه کړه چې د
هغه نه ئې دوه درې خطا کړل — دا

کـر

ډمامې ، دا گډاگانې، ټاخ ټوخ گو چې
دده د مزاج برخه نه وو خو د یارانو
دوستانو او د کلي د خلکو د بې کچه
مینې وړاندې ئې وسله کیښوه — هغه ددې
خبرې قائل ؤ چې د مینې په هر حال کښې
قدر پکار دے — ملگري به چې ورپورې
کلک شول نو دے به هم په گډا ور اووتو
— دا بيله خبره چې چل به بیخي نه
ورتلو د ،، داسې گرم ټنگ ټکور دے په
حجره کښې ،، په مصداق ئې — — په
حجره کښې موجود ټولو همزولو او
کشرانو گوته گرمه ساتلې وه — چې هله
گله به کله ډېره زیاته شوه نو ودود
صېب به سر اونیولو او اوبه ئې خنډل —
هله په کور کښې زنانه ؤ د مور بي بي
نه کلهم واک اخستے ؤ، جینکو به چې
ډولکے وهلو نو ځنې به د مور بي بي نه
چاپېرې شوې ،

،، ته به هم زمونږ سره گډیرې ،،
،، هلکو دا زما د گډاگانو عمر خو نه
دے — ما پریردئ چې د مېلمنو خیال
اوساتم ،،

،، داسې دې چرته پرېردو ، مېلمانه
هیچر ته نه ځي ،،

مور بي بي به چې مجبوره شوه نو هسې
به ئې ورسره لاسونه داسې پورته شان
کړل خو په دې ئې خلاصے چرته کږدو —
،، ښه څه مونږ ته ودود لالا را اوغواره
،، یوې جینې په هوا کښې لاس اوگډولو —

کر

،، گوره هغه حجره کښې د مېلمنو سره
دے ،،
،، را اوښي غواړه ،، رعایت نه ملاوېدو
مور بي بي نور خه کړي وے - يو ماشوم
ئې چې ورپسې واستولو نو ايله ئې خلاصه
نصیب شو - ودود صېب چې راغے نو جينکو
هغه خپله گېره کښې واخستو -
،، ودود لالا زمونږ متاي کومه ده ؟ ،،
،، زمونږ تحفه ودود لالا ،،
ډولکے غريدو ، شور و نو خبرې ئې په
زوره زوره کولې -
،، ما ته زما د خويندو هر فرمايش
منظور دے ،،
،، ښه سوچ اوکئ ودود لالا ! ،، يوې
جينی په شرارت سره اووې
،، ما خپله خبره اوکړه ،، ودود صېب
مسکا کښې اووې ،، حکم کوئ ،،
،، پخه ؟ ،،
،، پخه ! ،،
،، مونږ ته به گډيرې ودود لالا - دلته
،، ډولکي ته ،، يوې بلې جينی اووې ،
اوس د ودود صېب وار خطا شو ، دا خو
ئې په خيال گمان کښې هم نه وه چې
داسې فرمائش به ترې کيږي - ټولې
جينکی مسکی مسکی کيدلې او د ودود صېب
اطمينان زير زبر کېدو - - - وار خطا
وار خطا ئې اووې ،
،، نه - - - نه دا خو خه خبره نه
شوه - - - تاسو - - - ،،

کـر

و، ولي نه شوه خبره ،، د ودود صېب
خبره پرې کړې شوه و، ژبه دې کړې ده ،
انکار منکار دې نه چليري ،،
په دې سخته مرحله کېږي د ودود صېب ذهن
په تيزۍ سره کار کولو ، د تېښتې لار
ئې کتله خو داسې معمولي حصار کېږي خو
نه ؤ راگېر چې دومره په اسانه ئې ځان
خلاص کړي و، لچک ضروري ؤ —
و، ښه څه ټيک ده ، خو تاسو يو اړخ ته
خو شئ کنه ، داسې څنگه گېډې شم ،،
او هم دلته د جينکو په عقل واوري
اووريدې — — — ودود صېب ته چې څنگه
لاره د يو طرف نه صفا شوه نو دوه خپلې
او دوه پردۍ — — — دومره په تيزۍ سره
ئې د دروازې په لور ټوپ کړو چې چا ته
د پوهېدلو هډو موقع ملاؤ نه شوه —
ودود صېب په ستنه خو نه شو کتلې هغه
ته دا وخت صرف دروازه ښکاريده البته
په خپل شا ئې يوه لويه او بلند آهنگه
خندا ضرور واوریده چې ئې ورسره دا
وخت هېڅ سروکار نه ؤ —

مور بي بي ډېره خوشحاله وه — د خپلې
اينگور نه خو ځاريده — بيا بيا به ئې
په تندي ښکل کړه او ډېرې دعاگانې به
ئې ورته اوکړې — نن بيا په کور کېږي د
سپېلنو ډډوزه خته — ودود صېب اوخندل

کـر

و، مور جاني ! د سپېلنو قحط به راځي
په وطن کښې،،
و، دا بد نظر په شا کوي — دا کله نه
ختمیږي ،، د مور بي بي جواب ؤ —
و، خو د څو ورځو نه ئې دودېدل ډېر
زیات شوي نه دي ؟ ،، ودود صېب مُسکي
مُسکي د سترگو په کونجونو کښې د سکینې
طرف ته اوکتل —
و، ولې نه ! زما کور دې خدائے د بد
نظر نه اوساتي ، سکینه بچی مې دې
خدائے دنظره نه کړي ،، مور بي
بي ډېر په مینه
اووې —
و، دا غوا ؟ ،، ودود صېب ځان داسې
حېران غوندې کړو — د ودود صېب په
خبره سکینې سر ټیټ کړو او مُسکي غوندې
شوه — هغه د ودود صېب د مینې په دغه
انداز پوهېده —
و، نه — نه ،، د مور بي بي په
لهجه کښې ناز ؤ و، د سکینې خو ثاني
نشته ، زما خو پرې کور جنت دے ،،
و، خبرې نه ورځي مورې ،، د ودود صېب
په لهجه کښې هم هغسې شوخي وه —
و، سکینه په زړه گوره او په زړه ئې
اوره ،، مور بي بي په ډېر باور سره
اووې
و، زما انتخاب دومره معمولي نه شي
کېدے ،،
د سکینې په راتلو سره کور کښې ښکله
بدلون راغله ؤ !

کـر

په سباؤن سکول کښې د تعميراتي کار او
 زیبائش او آرائش د تکميل باوجود هم
 چې لا تدریسي عمل شروع شوې نه ؤ نو د
 هغې لویه وچه دا وه چې لا د سکول
 ستاف نیمګړې ؤ ، ودود صېب د نظر او
 نظریې خاوندان لټول — هسې خو به هره
 ورځ ګڼ شمېر کسان د انټرویو دپاره
 راغلې خو د ودود صېب د ژورې پوهې
 لرونکي او په زړه او ذهن صحت مند
 کسان پکار وو نو انتخاب به پکښې په
 مشکل د یو کس نیم اوشو — د تاخیر سره
 سهې خو بالاخر دغه مرحله هم ترسره شوه
 — اوس د ودود صېب د خوښې او معیار
 مطابق ستاف کار کولو ته موجود ؤ —
 سباؤن سکول په دوؤ حصو ویشلې شوې ؤ —
 یوه حصه د پرائمری وه ، تر څلورمه
 پورې چې پکښې هلکانو او جینکو به یو
 ځای سبق وئیلو ، د هغې دپاره د
 زنانه ستاف انتخاب شوې ؤ، دا ځانله
 حصه وه او د پینځم جماعت نه واخله تر
 لسمه پورې صرف هلکان وواودهغوي دپاره
 ستاف هم نارینه ؤ—

د ودود صېب نظریه وه چې د ماشومانو
 خبره جدا ده ، هغوي بیخي سپېڅلي وي ،
 زړونه ذهنونه ئې د هر قسم آلاش نه
 پاک او بالا وي خو عاقل بالغ جینکي او
 هلکان چې ګډ تعلیم حاصلوي نو دا د

کـر

خودکشی نه علاوه نور هېڅ نه دي او بيا
— باالخصوص په داسې معاشره کېږي خو
مخلوط تعليم بيخي زهر دے چرته چې د
ماديت پرستۍ زور وي ، کردار سازي د
نشت برابره وي ، اخلاقي بيماري زياتې
وي او د تحفظ احساس په سلگو وي — هـ
! دا بيله خبره که څوک د خپلو اسلامي
او پښتني اقدارو نه لاسونه وينځلو ته
تيار وي —

ميتنگ شروع ؤ ، ودود صېب د خپلو خبرو
په دوران کېږي د خپل ټول ستاف نه
مختلف ټپوسونه هم کول ، د هغوي نظر
به ئې هم غوښتو —

و، خو بهرحال داخوب ريښتياکول يو
لوئې چيلنج ضرور دے،
ودود صېب د خپلو خبرو په آخر کېږي
اووې

و، مونږ دا چيلنج قبلوؤ سر ! ، ، عديل
په سنجيدگۍ سره اووې ، په دغه حواله
زمونږ ذمه واري دومره لويې او ډېرې
دي چې زه گنم چې زمونږ سره د دمې
گنجائش بيخي نشته ، ،

و، سر د احساس خبره ده ، ، فيضان اووې
و، زمونږ د نړۍ د قامونو سره سيالي
ډېره نيمگړې ده او زمونږ سره تر ټولو
اهم آپشن هم دغه دے چې مونږ خپل را
روان نسل د علم او هنر په کالوښائسته
کړو او د سيالۍ دغه لوئې جنگ ته ئې
تيارکړو، ،

کـر

في ميل ستاف په خپل سائيډ ناست ؤ —
مس عائشه اووې ،، سر! دومره گرانه هم
نۀ ده خو عزم پکار دے — مونږ به
بريالي کيږو خو که د خپل نوي کهول
سوچ او فکر ته د آگهي او ادراک وسله
ورکړو ،،

مس ښکلا اووې ،، مونږ د خپل اولس
محرومي نۀ شو ليدۀ سر! مونږ پُر عزم
يُو ،،

هر چا خپل خپل اظهار کولو — د ودود
صېب په مخ مسکا وه ، په سترگو کښي ئې
يو ښاغلي يقين خلیدو — گویا شو ،، زۀ
فخر کوم چې ماته خدائے ستاسو په شان
ښکلے ټيم راکړے دے — دا صحيح خبره ده
د يو ماشوم د شخصيت په جوړولو او
سازولو کښي د استاد کردار د هر چا نه
لوئے وي — د مور پلار نه هم — او مونږ
به خپل دغه کردار لوبوؤ د يوې ښې او
مثالي معاشرې د تشکيل دپاره ، تر
خوچې مونږ ساه اخلو ، خو چې مونږ
ژوندي

يُو ،،

ميټنگ تر کافي وخت جاري ؤ !

د مور بي بي انتقال د ودود صېب دپاره
لويه صدمه وه — خو ورځې خو بيخي گڼگ
سُڼگ ؤ — دنياورته خۀ داسې ورانه
ورانه غوندي ښکاريده — د سباؤن سکول

کـر

ستاف چې ودود صېب به ورته د احساس
ملگري وئيل ، هغوي ئې هم غم غلط نه
کړې شو — څه ورځې پس چې لږ په خود
کښې شو او کومه ورومبۍ خبره ئې محسوس
کړه او ورته خوشحاله شو هغه دا وه چې
د کور معمولات بيخي نه وو بدل ، هغه
معمولات کوم چې ئې د مور بي بي سره
ژوندي وو په هغو کښې لږه هم تبديلي
نه وه راغلې نو لکه چې سترگې ئې
اوغريدې ، سکينې ته ئې اوکتل ودود
صېب په اول ځل دومره په شدت سره
سکينه محسوس کړه — د مور بي بي خبره
ئې د احساس په جهان کښې انگازه
انگازه شوه —

و، سکينه په زړه گوره او په زړه ئې
اوره — زما انتخاب دومره معمولي نه
شي کېدې ، ،

نور خو لا څه چې سکينې به اوس مونځ هم
په هغه جانماز کولو کوم چې د مور بي
بي ؤ — سکينه خو به ورته هر ساعت لاس
په نامه ولاړه وه خو ودود صېب په غم
کښې دومره ډوب ؤ چې دا هر څه ورته نه
ښکاريډل — خو اوس — — — !

سکينې ته ئې ډېر په مينه اووې ، و،
سکينې ! ما خو گڼل جوړ ته ريښتيا غوا
ئې ، ،

سکينه د خپل عادت مطابق مسکۍ شوه ،
سترگې ئې ورپورته کړې ، هغه خوشحاله
شوه — د مور بي بي د وفات نه پس نن

کـر

وړومبى ورځ وه چې د ودود صېب په مخ د
ژوند رنگونه خواره وو —

و، زه د خپل خدائے ډېر شکر گزار یم
سکینې! چې ماته ئې ستا په شان د
ژوند ملگرې راکړه ،،

د سکینې په زړه کېنې لکه د ټول عمر
خوشحالي په یوه لمحہ کېنې راجمع شوه —
هغې ته بس د خپل خاوند ، د خپل مجازي
خدائے هم دغه رضا پکار وه —

و، او هل! ته ماته دا نوم ولې نه
اخلي؟ ،، ودود صېب هسې تندے داسې
تریو شاني کړو —

و، ښځه خپل خاوند ته نوم اخلي؟ ،،
سکینې په قلاړه اووې

و، اوه — — — — ودود صېب بې
اختیاره اوخندل و، ولې نه! دې کېنې
څه عېب خو نشته — پخوانو ښځو به نه
اخستل! ،،

و، دا وضاحت خو هم اوکړئ کنه چې ولې
به ئې نه اخستل؟،، سکینه مسکې شوه —
و، اوس هم ډېرې ښځې د خپل خاوند نوم
نه اخلي ،،

و، اُم م م — — — — ودودو صېب
ځان ناجانہ غوندې کړو و، تاته به پته
وي ، زه خو نه یم خبر،،

و، بې ادبۍ کېنې راځي ،، سکینې ورو
شاني اووې

و، دا بې ادبي منظوره ده — ستا د
خولې نه خپل نوم اوریدل غواړم ، ماته
ښه لگي ،،

کر

سکینه په سوچ کښې شوه ،، تش نوم خو
درته نه شم اخستې — گرانه ده ،،
،، لکې ورپورې تړل غواړې ؟ ،،
،، او ،،
،، يعني ؟ ،،
،، ودود صېب به درته وایم ،، د نامې
د اخستو سره د سکینې په سترگو کښې د
ښائست بلا رنگونو برېښنا اوکړه —
،، هم — — — دا هم ښۀ ده ،، ودود
صېب سکینې ته په غور کتل — په لهجه
کښې ئې شوخي او شرارت ؤ ،، یو ځل بیا
اووایه ،،
د سکینې په مخ د حیا سُرخي خوره شوه د
ښائست او حیا د رنگونو ډکې سترگې ئې
ورو شان ورپورته کړې ، ورو شان ئې
اووې
،، ودود صېب ،،
د ودود صېب د محسوساتو جهان کښې څه
جنتي شان کيږف خور ؤ — د خپل وجود
دشته والي یو دلربا احساس ؤ !

ابتداء کښې ، سکول کښې د ماشومانو
تعداد کم ؤ خو اوس د خواؤ شا د کلیو
نه هم خلقو خپل بچي په سباؤن سکول
کښې د داخلي دپاره راوستل — سباؤن
سکول کښې د ماشومانو د غېر حاضري شرح
د نشت برابر وه — ودود صېب په دې
خبره مطمئن او خوشحاله ؤ چې د

کر

ماشومانو زړه دلته لگي او دا ددې خبرې ثبوت ؤ چې د هغوي استاذان خپلې ذمه واری په ښه توګه ترسره کوي — سباؤن سکول کښې مستحق ماشومانو ته یونیفارم او کتابونه وغږه مفت ملاویدل او فیس به ئې هم معاف ؤ — نن د کلي د لویې جرګه باز اکبر کاکا سره څه مشران نور هم سکول ته په چکر راغلي وو —

اکبر کاکا خندل ،، زما نمسه خو زما نه داسې داسې تپوسونه کوي چې حیران شم ورته — — — کله کله خو ئې راسره جواب هم نه وي ،،

ودود صېب مټسکې شو ،، دا خو ابتدا ده اکبر کاکا ! مخکښې ګورئ ، او جواب خو د هر سوال خامخا وي البته داسې اکثر کيږي چې مونږ ځنې حقیقتونو ته سترګې غړول نه غواړو ، مونږ د خپلو رسمونو رواجونو او بلا ډېرو خرافاتو غلامان یو چې په سوب ئې زمونږ اجتماعي ارتقاء هم سړه ده نو مونږ د خپلو غفلتونو او کوتاهيو په وجه باوجود ددې چې زمونږ سره ئې ښه جاج او جواب وي ، د خپل نوي کهول د سوال د جواب نه یو ،، د اکبرکاکا جرګه باز طبیعت ؤ — غله کله پاتې کېدې شو خو دلته خو ورسره ماتې نه وې — — خبر لوڅي ئې دلته د سپید بریکرو سره مخ وه — خو څه خو به ئې خامخا وئیل ، په ږېره ئې لاس اووهلوو، تعلیم ډېر ښه شے دے ،،

کر

و، تعلیم رڼا ده اکبر کاکا ! دا د
وگړو او قامونو دپاره بینائی
ده، ترقي ده ، سیالي ده — دا چې نه
وي نو هر خوا تورتم دے — لوئے تورتم
،،

گل شان لالا سر اوخوځولو و، او ! هم دا
حقیقت دے — خو کله به وي چې زمونږ
دغه ارمان پوره شي ! ،،

ساده خلق په ساده خبرو پوهیږي — ودود
صېب اوخندل و، لالا ! یوې ښځې د بلې
ښځې نه تپوس اوکړو چې خورې دا لښکر
څه ته وائي ؟ نو هغې ورته اووې چې
ستا خاوند او زما خاوند چې سره یو شي
نو هم دې ته لښکر وائي — — — مونږ
که نن هم خپله خپله برخه ایمانداري د
خپل چاپېرچل د سینگار دپاره گډه کړو
، خپل اخلاص مېنځ ته راوړو ، خپل
خواهشات کم کړو او د خپلو بچو په لاس
کښې کتاب ورکړو نو زمونږ ټول
ارمانونه به پوره کیږي ،،

و، خو وخت به ډېر غواړي ،، اکبر کاکا
اووې

و، زمونږ غفلتونه هم د مودو مودو نه
دي اکبر کاکا !،، ودود صېب اووې و،
په یوه ورځ کښې هېڅ هم نه بدلیری —
وخت خامخا پکار وي خو د رڼا د خوریدو
یو خوشحالوونکې احساس د هغه ټول عمل
په دوران کښې بهر حال ضرور موجود وي
کوم چې د وگړو د توان د زیاتولو سبب

کـر

جوريجري او د منزل غيږې ته پرې رسیده
اسانيږي ،،
حاجي ارسلان چې تر اوسه خاموش ناست ؤ
، گويا شو ،، زه خو ډېر نه پوهيږم
بچې ! خو دا پوهيږم چې ستا خبرې ډېرې
ښې دي ، زه د خپل نمسي ددې خبرې سره
هم اختلاف نه لرم چې ماته وائي چې
بابا څه بې مالگې ژوند دې تېر کړې دے
چې سبق دې نه دے وئيلے — مونږ به
دعادرته کوؤ ،،
،، ستاسو مرسته هم پکار ده حاجي صېب
! ،، وودود صېب ورته مسکا کښې اووې ،،
د خپلو بچو د خپل نوي نسل په لاس کښې
د کتاب او قلم ورکولو په مشن کښې
تاسو ډېر لوئے کردار لوبولے شئ —
تاسو مشران يئ ، ستاسو خبره ، ستاسو
کوشش ډېر زيات اهميت لري ،،
د چائې څښلو په دوران کښې هم ډېرې
خبرې د بحث لاندې راغلې !

د افسر خان د مرگ خبر د ريحان آباد د
خلکو دپاره ډېر بد خبر ؤ — ريحان
آباد مراوے مراوے ؤ — افسر خان د
سرور خان کشر ورور ؤ خو د هغه نه
بيخي بدل ؤ — بيخي جدا — طبيعت کښې
ئې نرمي وه او هر ممکن کوشش به ئې دا
ؤ چې د ريحان آباد خلق د سرور خان د
عتاب او ظلم نه بچ وي — افسر خان به

کـر

د ريحان آباد خلقو ته د لاسه ورکوله ،
 د سرور خان په ظلم زور به ئې ترې
 معافي غوښته — د هغوي سره به
 کښېناستو پاسيدو، غم ښادى کښې به ئې
 شريکېدو — سرور خان د هغه دغه
 عادتونو ته په ښه نظر نه کتل خو څه
 ئې کړي و — کشر خان فطرتاً هم داسې ؤ
 په دې حقله ئې د چا خبره نه اوریده —
 د افسر خان مرگ څنگه او په کومو حالا
 تو کښې اوشو ددې هيچا ته پته اونۀ
 لگېده — صرف زورې خبر ؤ چا چې د سرور
 خان په حکم کشر خان ته په شودو کښې
 زهر ورکړي وو او بيا لږې ورځې پس
 سرور خان د زوري کار هم تمام کړو —
 اوس د خپل دغه جرم صرف سرور خان ته
 پته وه او بس !
 مياشت نيمه پس د افسر خان واده ؤ —
 افسر خان په دې خبره ډېر خفه ؤ چې
 سرور خان په ريحان آباد کښې سکول
 جوړيدو ته ولې پرې نه ښوؤ — هغه به د
 سرور خان په سوچ او نظر حېران هم ؤ
 او پرېشان هم — ورته ئې اووې ، و، خان
 لالا ! تاسو ته پرې څه تکليف دے که
 سکول دلته جوړ شي ؟ ، ،
 ، و، ستا عقل لا خام دے افسر خانه ! ، ،
 سرور خان ورته برنډ اوکتل ، و، ددې
 خلقو به ژبه اوشي ، سترگې به ئې اوشي
 — بيا به درته لاس په تندي نه ږدي ،
 بيا دې خاني لاره ، ،

کـر

و، عزت خو هغه وي خان لالا چې د چا په
 زړه کښې د چا دپاره وي — ظلم او
 زياتۍ خوکرکه او نفرت په زړونو کښې
 پېدا کوي،،
 و، آه، ها — ها — ها،، سرور خان
 متکبرانۀ خندا اوکړه و، زور دې مه
 هيريږه افسر خانۀ! خوبونه مه وينه —
 د زړونو زمانې لارې — دغه زمکه خو به
 يوه ورځ ودود په ما پخپله خرخوي — ښۀ
 په خوښه — خو بس دومره ده چې نن ئې
 خوښې ته مه پرېږده — داسې
 خوښې ته چې په دغه زمکه ئې ورسره پښې
 کلکيږي،،
 د افسر خان طبيعت او مزاج بيخي بدل ؤ
 — خبره پرې ښۀ اونۀ لگېده — و، فېصلي
 خو دېره نه کيږي خان لالا — تاسو دا
 ولي هيرؤئ،، د سرور خان په مخ د
 ناگوارۍ يورنگ څريکه اوکړه — ډېر په
 ژور نظر ئې کشر خان ته اوکتل — دغه
 وخت ؤ چې سرور خان اووړيدو — د خپل
 زوئۀ دلاور خان په خانۍ — چې لا هلک ؤ
 خو خوبونه ئې ورته ډېر لوئۀ لوئۀ
 ليدل — د سرور خان په فطرت کښې
 کمينگي پوره پوره شامله وه — د افسر
 خان د واده د تياريو د شروع کېدو سره
 سرور خان خۀ داسې نامعلومه شان بې
 چيني محسوسوله او داسې نورې ډېرې
 مبهم مبهم شان خبرې، چې په زړه او
 ذهن کښې به ئې پټېدې او ښکاره کيدې
 خو دا هر خۀ بې ربطه او بې عنوانه وو

O

،، خولۀ بند زوريه ،، سرور خان
او غرمبيدو ،، خه ، ورځه ، کار نن نن
خلاص غواړم ،،
زوري خۀ وئيل غوښتل خو سرور خان
وراندي تير شوۀ ؤ –

کـر

زورے عادي مجرم ؤ او د سرور خان سره
 نيزدې هم خكه ؤ چې هغه به ترې كارونه
 د هم دې نوعيت اخستل — د زوري زړه د
 كاني ؤ — خون خرابه ، قتل ، وهل ټكول
 د معمول د كارونو په شان ورته اسان
 وو — ضمير ئې مړ ؤ خو په دې خبره
 اوبورنيدو، خو په دې هم پوهېدو چې د
 انكار انجام خه كېدې شي ، تور زړه ئې
 د تور عمل دپاره اجازت وركړو ، خپله
 بقا او غرض ئې په هر سوچ باندي مقدم
 اوگرځولو ، زوري ته پته وه چې د افسر
 خان كمرې ته د شودو گلاس د كچن نه خه
 وخت ځي — هغه ژوند كشه گولي د زوري
 په موټي كښې بند وه كومه چې د افسر
 خان دپاره وه — كومه چې اوس اوس سرور
 خان وركړې وه —
 بله ورځ ټول ريحان آباد كښې د افسر
 خان د مرگ غوغا وه ، د ريحان آباد د
 خلقو خو د امېد ډيوه مړه شوه — د
 افسر خان د مرگ د خبر په اوريدو به
 خلقو ډېر په غم او حسرت سره يو بل ته
 اوكتل او د اندېښنو او ويرې سيوري
 به ئې په سترگو كښې نور هم سېوا شول
 —

د افسر خان آخري رسومات سرته د رسيدو
 سره سره زورے هم دمينځ نه غائب شو —
 سرورخان دومره كم عقل خو نه ؤ چې — —
 —! —

اوس د زوري په ځائې بل كس د سرور خان
 د ظلم او جبر د معاملاتو امام ؤ — تاؤ

کـر

تاؤ برېتونه ، سرې سرې سترگې ، بد
رنگ او بې مالګې مخ —
خپل نوم ئې چې هر څه ؤ خو په مالګين
مشهور ؤ !

کور ته ماشوم څه راغی چې ودود صېب خو
د خوشحالی نه په جامو کښې نه ځاییدو
— بیا بیا به ئې په غېږ کښې واخستو ،
په زړه پورې به ئې جوخت اونیوو ، ښکل
به ئې کړو — څه په اجنبي غونډې ژبه
کښې به ئې ورسره خبرې هم کولې چې
ودود صېب به ورباندې خپله هم نه
پوهېدو او نه به ئې بېرته عین هغسې
تکرارولې شوې البته ماشوم به مسکه
ضرور شو ورته ، پښې لاسونه به ئې
اووهل — څه وو خو د مینې زور ؤ چې
ودود صېب به ئې له ډېره فرطه د خپلې
ژبې ، لفظونو، ټکیو له حده د اظهار
او بیان څه غېږ واضح جهان ته ور
اووتو چې د معنی جامه شاید ودود صېب
پخپله هم نه شوه ور اوغوسته،خو نه —
— ماشوم پرې لکه چې پوهېدو — په خپلې
ورې ورې مَسکا او د پښو لاسونو په
والهانه حرکاتو به ئې خپل رد عمل بیا
بیا څرګندولو او ودود صېب به چې د
خپلې مبهم ژبې پذیرائي اولیده نو نور
به هم ورته په اګرم بګرم سر شو —

کر

نومونه ئې پرې تقریباً یو درجن بدل
رابدل کړل — د گلونو سره نسبت لرونکي
نومونه ، د بادشاهانو نومونه ، خو
بیا بیا به ئې سر اوخوځولو —
، و نه — نه کنه — څه بله نامه — زما
د بچي په شان ښکلي نامه — زما د بچي
سره سمه نامه ، ،

سکینې به د ودود صېب ددې ټولو
کېفیتونو په مینه ننداره کوله — ورته
مُسکې شوه ، و چرته د پالوان نوم خوښ
کړئ ورته — دا دومره کُشتي چې ورسره
تاسو ددې عمر نه کوئ نو خامخا به ترې
پالوان جوړیږي ، ،

ودود صېب ماشوم په دواړو لاسونو کښې د
سر د پاسه اوچت کړو ، و پالوان خو به
ترې خامخا جوړیږي خو کُشتي به ددې تور
نظام سره کوي د انسان سره نه ، ،
سکینې اوخندل ، و تاسو ورته د اوسه نه
دغه څه ښايئ — — — تاسو هم — — —
— لا خو ماشوم دے — — — لا خو ئې خبرې
کول هم نه دي
زده ، ،

ودود صېب ماشوم په ځانگو کښې ډېر په
قلاره واچولو او ځانگو ته ئې ټال
ورکړو — ، و خبرې به هم زده کړي ، ،
ودود صېب په خپل مخصوص انداز کښې
اووې ، و د دنیا په ډېرو گرانو گرانو
کارونو کښې یو گران کار خبرې کول هم
دے — سکینې ! کمه لار ، کوم سبق چې یو
چا ته د هغه د عمر په ابتداء کښې

کـر

اوبښودلې شي — هغه د هغه د عمر په هر
پړاؤ مل ملگرې وي ، هغه ئې بنياد وي
او ښه بنياد د اعلى ترين تعمير ضامن
وي — پرورش او لار ښودنه د عمر په
باقي حصو کښې هم سودمنده وي خو په
ابتدا کښې خو چې څومره ډېره
اوکړې

شي هومره ښه ده ، ،
سکینه د ودود صېب خبرو ته په مينه
غور غور وه او د خپل عادت مطابق ورته
مسکى مسکى وه — ودود صېب ماشوم د
ځانگو نه را اوچت کړو اوو د سکينې
غيرې ته ئې اوسپارلو —

، د مور غېږ د هر ماشوم اولنې
درسگاه وي — د هم دلته نه يو ماشوم د
ژوند دپاره ، د امتحانونو نه ډک ژوند
دپاره ابتدائي حرارت او آکسيجن اخلي
— په هر وگړي د خپلې معاشرې ، خپل
چاپېرچل په مختلفو حوالو حق او قرض
وي — د هر وگړي فرض دے چې خپل بچي ،
خپل نوے کهول خپل چاپېرچل ته د ښائست
د تحفې په طور وړاندې کړي ، ،

، زما خو به کوشش وي چې ستاسو نه
زده کړم او دۀ ته ئې اوبښايم ، ، سکينې
اووې ، ، خو خيال مو دے — — — ؟
داسې خو به تر اوسه چرته هم نه وي
شوي چې د يو ماشوم دې هره ورځ يوه
نوې نامه وي — ، ،

ودود صېب بې واره اوخندل ، ، او ، دا
خو ده — دا مينه هم څۀ عجيبه شے دے —

کـر

اوس ، نوم مي ورله نه خوشي بري - تا
ورته خوش کړي دے ؟ ، ،
، ، او ، ،
، ، څه بڼه ده - زه به د کړاو نه خلاص
شم - څه نوم دې خوش کړي؟ ، ،
، ، په يو شرط ! ، ،
، ، ام - - - هم - ، ، ودود صېب
په شوخي سره سکينې ته اوکتل ، ، څه
تيک ده - اووايه ، ،
، ، هم هغه به ئې نامه وي - بدلوي به
ئې نه ، ،
، ، خوشه مي ده ، ، ودود صېب مټسکے شو -
، ، زما د بچي به فريد نامه وي ، ،
، ، فريد ، ، ودود صېب پُر خيال انداز
کښې اووي ، ، فريد - فريد - فريد - هم
م م م - - - تیک ده !! ، ،
د نومونو د بدليدو رابديدو سلسله
بند شوه - ماشوم ته نوم خوش کړي شو -
فريد - خو ودود صېب به ورسره هغه د
پيريانو په ژبه کښې خبرې اوس هم کولي
او داسې د ماشومانو په شان چې د خپل
عادت نه خلاف به ورته سکينه هم د خدا
نه شنه شوه !!

کلاس کښې د ، ، خودي ، ، په موضوع د
ودود صېب لکچر جاري ؤ -
، ، - - - - - او دغه جوهر ،
دغه حکمت هر کله چې وگړو يا قامونو
ته حاصل وي نو د مقام په بلندی کښې

کـر

شک نه پاتي کيږي — بل ته اسره کول ،
 نورو ته پسخېدل ، لالچ دراصل د خپل
 حميت او غېرت د سودا کولو برابر وي —
 خودي مونږ ته د محنت او جهد مسلسل
 لارې نه صرف ښايي بلکې اسانوي ئې هم —
 په ډېرو اسانو لفظونو کښې تاسو ته
 مثال درکوم — زمونږ په پښتنه معاشره
 کښې په يو څيز پسې زمونږ خلق خپلې
 ټولې توانايي خپله ټوله انرجي خرچ
 کوي او ډېر خلق خو په دغه باب کښې د
 جائز او ناجائز عمل خيال هم نه ساتي
 — تاسو ته پته ده چې زه څه يادوم ؟

“ ،

ودود صېب د څه ساعت دپاره غلې شو —
 په ټول کلاس ئې يو نظر واچولو — ټول
 کلاس خاموش ؤ ، همه تن گوش ؤ —
 ، ، سيالي ، ، ودود صېب بيا گويا شو ، ،
 خو زمونږ سيالي زمونږ د سماجي او
 معاشرتي ضرورتونو ، رسم و رواج ، دود
 دستور او جهل عظيم د اثر نه کله هم
 ازاده نه شوه — مونږ کله هم د خپل
 ذات د سحر نه اونه وټو — مونږ کله هم
 اعلى انساني اقدار او عادتونه خپل نه
 کړل — مونږ کله هم خپل بل ورور ته د
 ورور په سترگه اونه کتل — مونږ کله
 هم شعوري طور د رڼا په لور د تلو هڅه
 اونه کړه — — — — — اوس هم دغه
 سيالي چې مونږ ورته خپل ټول ژوند وقف
 کړې ده — لږ Changes پکښې کوؤ — څه
 پکښې Add کوؤ او څه ترې اوباسو نو د

کـر

و، خودی،، یو داسې ښکله او سپېڅلې
 شکل ترې سازيږي چې هم پرې مونږ
 ښائسته ، هم پرې زمونږ ژوند او
 چاپېرچل ښائسته او هم پرې زمونږ دنیا
 او آخرت روښانه او تابانه — دا ډېر لا
 محدود حجم لري — په دې کښې تاسو
 اسلامي اقدار او تعلیمات شامل کړئ —
 زمونږ د غلطو او فرسوده رسمونو سره
 خوښ نفس به لږ څه شور خامخا اوکړي خو
 تاسو به اوگورئ چې زمونږ د نفس هغه
 شور او بې ځایه احتجاج به انتهایي
 عارضې وي او د بلندی او پستی دغه
 کېدونکې ادراک او تمیز به زمونږ
 دپاره ډېر د توان او ډاډ باعث او
 خوشحالوونکې وي — مونږ ته به دا
 اندازه ډېره ښکاره کيږي چې مونږ د یو
 ډنډ نه را اوځو او د مقصد او مرام په
 یو روښانه سمندر کېږي داخلېږو او هر
 کله چې اسلامي او پښتني اقدار خپله
 کېږي غاړه غړۍ شي او مونږ ته په نړۍ
 کېږي د خپلې سیالۍ صحیح ادراک اوشي نو
 تاسو به گورئ چې منظر بیخي بدل دے —
 تاسو په نړۍ کېږي په یو اعلیٰ قائدانه
 مقام ولاړ یئ — تاسو غوښته نه کوئ ،
 تاسو ورکړه کوئ ، ستاسو سره مینه ده
 ، پېرزوئینه ده ، تاسو ښودنه کوئ ،
 تاسو اصلاح کوئ — تاسو به اوگورئ چې د
 عمل په لاره ستاسو سره حکمت او بصیرت
 ملگر دے او ستاسو سستم د وائرس نه
 بیخي پاک دے —

کر

علامہ صہب فرمائی ،
رائی زورِ خودی سے پر بت
پر بت ضعفِ خودی سے
رائی

پہ لوائے اللہ کامل یقین او توکل او
خپلہ ایماندارانہ سعی او
محنت ستاسو د ،، خودی ،، بنیاد دی —
پہ دغہ باب کبھی د فکر او نظر لورتیا
او ژورتیا زمونږ انفرادي او اجتماعي
ذمہ واری نورې هم سېوا کوي — خو نن
وخت ختم دے — نن په دې حقلہ ستاسو
تپوسونه هم پاتې شول — په دې به بیا
خبرہ کوؤ — ټیک ده گلونو ! ،،

فرید ، بابا وئیل زدہ کرل —
ودود صہب ، ماشوم فرید پہ دواړو
لاسونو کبھی اوچت کړو — او جذباتي لهجہ
کبھی ئې اووې ،، د بابا خانہ ! کمہ
ورخ به وي چې لکه د خوشبو او رنډا دې
پہ خپل چاپېرچل کبھی اووینم ،، ودود
صہب ماشوم تہ پہ یو مخ کتل بیا ئې
بشکل کړو او پہ زرۍ پورې ئې جوخت
اونیوؤ — سکینہ مسکی شوه ،، گرانہ ده
چې تاسو ئې ماشومتوب تہ پریردئ —
تاسو ورته د اوسہ نہ دومره لوئی لوئی
او گرانې گرانې خبرې کوئ — دے خو لا
پہ مم پوهیږي ،،

کـر

ودود صېب اوخندل ،، ټيک ده خو دا م
 څه ته وائي - لږ مې پوښې کړه ،،
 سکينه هم په خندا شوه ،، م ، م وي
 نو ،،

،، هم - - - ،، ودود صېب په
 دلچسپي سره اووې ،، م - هېڅ يو
 خاص څيز ته نه وائي - م - يو تصور
 دے ، د هر ماشوم دپاره د هر هغه
 ذائقه دار څيز يو زړه راښکونکې تصور
 ، کوم چې هغه خوړلې شي - دغسې بوؤ ،
 باوو يابوؤ بلا دا هم محض تصور دے چې
 مونږ ئې د خپلو ماشومانو په ذهنونو
 کښې شعوري يا غېر شعوري طور قائموؤ ،
 مونږ پرې خپل ماشومان يروؤ چې په
 نتيجه کښې ئې د هغوي په ذهنونو کښې د
 يو داسې خوفناک شکل او هئيت تصوير او
 د وجود احساس جوړ شي چې څه خاص او
 ښکاره خدو خال هم نه لري خو په حواله
 ئې د ماشوم په ذهن او زړه کښې يو خوف
 ، يو نامعلوم شاني خوف ځائې جوړ کړي
 چې نفسياتي اثر ئې ورسره په څه نا څه
 صورت ټول عمر مل وي - - - ،، ودود
 صېب لږ شان توقف اوکړو - سکينې به
 همېشه د ودود صېب ټولې خبرې ډېرې په
 غور اوريدې - ،، هر ماشوم ته يو صحت
 مند سوچ د ابتدا نه ورکول ډېر ضروري
 وي ،، ودود صېب اووې ،، د ماشومتوب د
 عمر ټولې خبرې د انسان په لا شعور کښې
 همېشه همېشه پرتې او محفوظې وي - په
 ښو خبرو او لارښودونو ئې شعور ښائسته

کـر

او روښانه وي او په بدو او جاهلانه
 خبرو ئې عادتونه کاره ، عمل ناقص او
 مبهم او ژوند ئې د بې چينۍ او
 ناهموارۍ سره مخ — — د معاشرې د
 ښکلا انحصار په وگړو وي — ښه سوچ ، ښه
 تربيت د ښه عمل ضامن وي — او ضروري
 ده چې دا هر څه د اول نه اوشي ، ،
 سکينې به اکثر د ځان د پوهولو دپاره
 د ودود صېب سره په داسې خبرو کښې
 اختلافي اړخ اخستو ، اوئې وې ، خو د
 ماشومانو خو يو خاص سوچ وي ، ماشوم
 غوندې ذهن ئې وي هغوي په دومره ژورو
 خبرو پوهول نه وي ممکن ، ،
 ،، بالکل ،، ودود صېب اووې ، ، د
 ماشومانو ذهن او سوچ ورکوټه وي ،
 هغوي نه پوهيږي خو د هغوي د پوهولو
 ضرورت ددې خبرې نه ښکاره د چې هغوي
 نه پوهيږي — — ماشومان نه پوهيږي
 — خو لولۍ خو پوهه لري کنه — — د
 هر ماشوم لار ښودنه د هغه د پوهې
 مطابق پکار ده ، د هغوي د وړو وړو
 سوالونو ، جوابونه د ژوند پخپله د
 مختلفو خبرو وضاحتونه ډېر ضروري وي —
 ددې سره د هغوي ذهن صفا او معتدل
 پاتې کيږي چې په نتيجه کښې ئې وروستو
 د لاشعور د دنيا موسم هم صحت افزاء او
 د بې ځايه شدتونو او اضطراب نه بچ وي
 —،، ودود صېب يو ساعت ته غلې شو او
 په غور ئې د سکينې طرف ته اوکتل ،
 سکينه غوړ غوړ وه — ،، گوره کنه — —

کـر

— ،، و دود صېب گویا شو ،، د یو تازه
بوټي تصور اوکړه — چې په هر لحاظ سره
کمزور وي — که پرې سیورې او اوبه
ډېرې وي او نمر پرې هډو نه لگي نو
هغه کمزور پاتې شي او که مسلسل نمر
وي پرې او اوبه نه وي ورته نو له
تندې اوسوځي او ختم شي — یا که پرې د
پاسه نه د پانو او وړو وړو ښاخونو
وزن زیات شي نو چونکې تنه ئې کمزورې
وي نو کور شي — بیا په داسې صورتحال
کښې خلق خه تدبیر کوي ورسره ؟ ،،
و دود صېب په خبره خبره کښې تپوس
اوکړو —

،، اډانه ورکوي ،، سکینې په قلاړه
اووې

،، بالکل ! ،، و دود صېب اووې ،،
اډانه ورکوي او هغه ښاخونه کومو چې
په تنه باندې بوج جوړ کړي وي هغه ترې
پرې کوي او دغه واړه تدبیرونه تر هغې
پورې وي خو چې د بوټي تنه مضبوطه شوې
نه وي — اوس ، د نگهداشت ددغه ټول او
مسلسل عمل نه پس هغه بوټی بوټی نه
دے — — — ونه ده — — — یوه
مضبوطه ونه ، مېوه داره او سایه داره
ونه چې نه خو خه د طوفان ، باد او
باران نه ویریري او نه ئې د موسمونو
تغیر د ژوند دپاره خه قسم ته خطر
جوړیري اوس ددې ونې ولې یا بېخونه
په زمکه کښې دومره ژور تلي دي چې د
اوبو یا نمی سره ئې براه راست رشته

کـر

جوړه کړې ده — اوس ددې ونې سره صرف
پېرزوئینه ده — ظرف دے ورسره — لوءے
ظرف — ددې ونې ښاخونه که پرې کيږي نو
دا نوره غټيږي گنيږي ، چې مېوه
اونيسي نو خپلې څانگې راښکته کړي —
سکينې د خوشحال بابا شعر دے :

په بار داره ونه تل
وريږي کاني

ورته گوره چې بار داره
ونه څه کا

نو زمونږ اصل گټه خو دا ده چې مونږ
خپل ټول توان طاقت په خپل نوي کهول
خرچ کړو — دغه اصل سرمايه کاري ده —
د بوټي بهترين مثال دے د يو ماشوم د
ښه شخصيت او استحکام دپاره هم ددغه
ټولو خبرو ضرورت وي مينه ، ډاډ او
توجه ، د بدو خبرو نه په حکمت سره
منع کول د ښو خبرو دپاره همت او
تحريک ورکول ، هغوي ته د هغوي د
اهميت احساس ورکول، په هغوي اعتماد
کول — — — اوه — — — سکينې ! قسم په
هغه لوءے ذات، ډېر لوءے نتائج لري دا
خبرې بلکې اکثر خو ناقابل يقين!!،،
و، خو ټول خلق چرته پوهيږي په دې هر
څه ،، سکينې اووې و، حقيقت دے چې دا
کيميا ده خو د عامو خلقو سره دا شعور
چرته ؟ ،،

ودود صېب اوخندل و، سکينې ! دا زمونږ
خلق دي کنه — دوئي که نور څه دي او
که نه دي خو سيالجن په هر حال کښې دي

کـر

په دغه حواله اثر ډېر زر اخلي - ته
 گورې خومره ډېرې خبرې ، چې په عملي
 شکل مخ ته راشي زمونږ په خواږ شا کښې
 نو باقي خلق هم څنگه داسې پټ پټ ، په
 زړه زړه کښې په دؤ دؤ شي چې مونږ
 څنگه وروستو پاتې شو - د پښتو وطن د
 کنه ، ،

سکینه هم په خدا شوه - ، ، او ، دا
 خو ده - - - دا خبره بالکل رښتیا ده
 ، ،

، ، هم - - - ، ، ودود صېب مټسکې شو
 ، ، او دلته به هم خلق وروستو نه پاتې
 کیږي - د علم د ضرورت د ادراک او
 شعور لرلو سره نه سهي - په سیالۍ سره
 سهي خو وړاندې به راځي - او علم خو
 رڼا ده سکینې ! د نور سمندر د ، سحر
 د ، جادو د څوک ئې چې یو وار غېږې
 ته راغی ، بې مینې ئې کله پریږدي -
 پښتانه ډېر عجیبه خلق دي سکینې - - -
 د گټې کور خو کله نه پریږدي - بس خو
 چې دغه احساس ورته اوشي چې ددغه رڼا
 په حصول کښې خومره لویه گټه ده - نو
 بس بیا ئې تماشه کوه ! ، ،
 سکینې خندل ، ، تاسو خو ورته ورته
 نقشه جوړه کړې ده ، ،

، ، زما ارمان د سکینې ، ، ودود صېب
 ډېر په سنجیدگۍ سره د سکینې طرف ته
 اوکتل ، ، زه د خپلو خلقو جهالت او
 ناپوهي نه شم کتې - ما ته د خپل
 چاپېرچل دغه کمزوري اړخونه ډېر تکلیف

کـر

راکوي — او زما يقين دے چې مسلسل
کوشش بهتري راوستلے شي — سباؤن سکول
به که خدائے کوي ددغي نظريې لاندې د
عمل د ميدان ننگيالي تياروي — د رڼا
په لور سفر به څه وخت خامخا اخلي خو
د منزل او مرام حصول ناممکن هر گز نه
دے او بيا دې ماشوم پالوان خو — — —
— — — وودود صېب ډېر په مينه د
فريد طرف ته اوکتل چې د خپلې دلچسپي
په وړې شان دنيا کښې د هر څه نه بي
نيازه او بي پروا مشغول ؤ — ، و زما
توان او طاقت نور هم سېوا کړے دے،
سکيني ماشوم فريد ته ډېر په مينه
اوکتل — چې په يو لوئے شاني بال پسې
ئې بيا بيا خرپوسي وهلي خو خپله وره
شان غېړه کښې ئې راگېرولے نه شو —

د سباؤن سکول زلته دې کال هم ډېر ښه
راغلے ؤ — د پرچو د انتهائي سخت
چيکنگ باوجود هم ماشومانو خپل قابليت
ښودلے ؤ — د ميټرک خو د هم دې سکول
دوه طالب علما په يو بل پسې د ډېرو
کمو نمبرو د فرق سره په ټوله صوبه
کښې په ټاپ باندې وو —
ودود صېب ډېر خوشحال ؤ — د ستاف په
هفته وار ميټنگ کښې نن هم دغه خبر
د بحث لاندې وه —

کـر

ودود صېب وئيل ،،،،، تاسو د
 عمير خبره واوريده ،،،،، چې د خپل
 ايوارډ د اخستو په موقع ئي اوکړه ،،،
 ،،، چې ، زما زړه په سکول کښې هومره
 خوشحال وي خومره چې په خپل کور کښې،،
 ودود صېب وار په وار د خپل ټول ستاف
 طرف ته اوکتل ،، هم دغه اصل نکته ده
 او هم دغه زمونږ هدف دے ،،،،،
 ماشومان داسې هم وي چې په ظاهره کلاس
 کښې ناست وي ، سترگې د استاذ طرف ته
 غړوي خو ذهني طور غږ حاضر وي ، ددې
 مختلف وجوهات وي ، د کور مسائل ، د
 يو ماشوم ذهن وړې وړې پرېشانۍ ، د
 معاشرې د ناهموارۍ اثرات نامناسبې
 رويې او بيا خاص طور د استاذ بې ځايه
 سخت گيري او عدم توجه ،،،،، زمونږ
 به ټول کوشش هم دغه وي چې زمونږ د
 سکول ماشوم د مکمل حسياتو سره په
 سکول او کلاس روم کښې حاضر وي ، دا
 بنيادي خبره ده او ددې خبرې د يقيني
 کولو په صورت د ښې نه ښه نتيجه په
 اسانۍ سره تر لاسه کېدے شي ، زه ستاسو
 په پوهه او محنت فخر کوم نن زمونږ
 ټولو دپاره انتهايي د خوشحالي مقام
 دے چې زمونږ د نظريې او پېرزوئنې سفر
 ډېر ښه روان دے ،،،
 عدیل اووې ،، سر ! د ماشومانو حاضري
 هم په ډېر ښه تسلسل سره ده ،،،
 ،،، دا ډېره اهم خبره ده ،،،،،
 ودود صېب په ټول ستاف باندې نظر

کـر

واچول — وو د يو ماشوم سکول ته ريگولر راتلل او غير حاضري نه کول دا خبره ثابتوي چې د هغه سکول کښې زړه لگي هغه ددې ماحول سره ، د خپل سبق او د زده کړې د سفر سره وابستگي لري — دا خبره همېشه په نظر کښې اوساتي — ددې کړيدې بې شک چې تاسو ته ځي — زه ستاسو ستائينه کوم،،

مس شمائله اووې وو سر ! د رزلت په حواله په سکولز کښې نن سبا ډېر سخت Competition وي زمونږ دپاره د خپلو کاميابو تسلسل نور هم ضروري ده،،

ودود صېب مسکې شو وو تاسو ښه وايئ مس شمائله خو د Competition تصور د ذهن نه بيخي اوباسئ — ددې سره د اصل پوهې د کمي په وجه د نقل او سفارش رجحان هم زيات شوه د — تاسو به اکثر ځايونو کښې کتلي وي چې د نقل کولو په سلسله کښې خپل استاذان د شاگردانو مرسته کوي — يا دغسې د سفارش او رشوت وبا — اوس دوئي څوک پوښې کړي چې دا څومره د نقصان نه ډک عمل ده — محض د نمبرو حاصلول هېڅ کله سودمنده خبره نه ده — اصل شې پوهه ده — چې هېڅ کله ماتې نه خوري — د نظريې او عمل وسله چې د چا سره وي د هغوي فتح په هر ميدان يقيني وي او زمونږ فتح به دا وي چې مونږ د سپرلو راتگ ته لارې هوارې کړو ، مونږ د گلو کر جاري اوساتو — او په دغه حواله زمونږ ذمه واري دومره ډېرې او

کـر

لوئي دي چي د دمې او غلطۍ گنجائش خو
راسره بيخي نشته د روايتي سفر نه به
مونږ همېشه ځان په ډډه ساتو ، مونږ
بـه ددې خبرې نه بې پروا، چي خلق
څـه کوي ، خپل د نظريې
سفر ، د يو لويې مرام په لور جاري
ساتو ، ،
،، مونږ پُر عزم يو سر ، ،
،، هم دغه عزم زمونږ طاقت دے ، ،
مس انيله اووې ،، سر! ځنې ماشومان ډېر
زيات گند ذهن دي، ،
،، نفسياتي جاج ئې واخلي ، ، ودود صېب
په سنجيدگۍ سره اووې ،، خصوصي توجه
ورکړئ – د هغوي سره خبرې اوکړئ – د
هغوي خبرو ته اهميت ورکړئ – په وره
وره خبره ډېر ډېر شاباسه ورکوئ – ډاډ
ورکوئ – هغوي ته بيا بيا دا احساس
ورکړئ چي تاسو قابل يئ او په دغه
حواله ورسره وخت په وخت خپل مشفقانه
توقعات هم شئير کوئ – نو تاسو به
گورئ چي هغوي ورو ورو روانيږي ، پل
اخلي – مينه مرهم دے مس انيله ! د هر
مرض علاج دے پکښې – ډاډگيرنه او
شاباسه د يو عام سړي نه سالار او
سرخپل جوړوي ، ،
،، يس سر ! دا حقيقت دے ، ،
،، زمونږ معاشره ډېره پيچيده ده ، ،
ودود صېب اووې ،، او ددغه پيچيدگيو
او ناهمواريو د بدو اثراتو نه زمونږ
ماشومان هم بچ نه پاتې کيږي – د دوئي

کـر

سپين سپېڅلي ذهنونه چې دغه تضادات او
د انساني فطرت سره متصادم خبرې ويني
، گوري او محسوسوي نو لازم به د بي
چينۍ او بي قرارۍ سره مخ كيږي كه زما
په وس كښې وې نو ما به په سكولونو
كښې سائيـكـاـتـس هم تعينات كړي
وې — دا گلونه ډېر په بي دردی
سره پامال كيږي — او د چا سره هډو
فكر نشته ، ،

د ودود صېب لهجه قدرې ترخه شوه ، ،
بهر حال — — — ! دغه ټولې ذمه واري
به مونږ اخلو — دغه مسيحيائي به مونږ
كوو — بله هېڅ لار نشته !! ، ،

د فريد سكول ته د تلو نن وړومبۍ ورځ
وه —

، ، ځوان چرته روان دے ؟ ، ، د ودود
صېب مينه گويا شوه
، ، د چرته چې بابا جان روان دے ، ،
فريد بلا توقف جواب ورکړو سكينې د
سكول بيگ اوږو ته ور واچولو او په
تندي ئې ښکل کړو — ، ، سكول كښې چې څه
زده كوې هغه به كور كښې ماته هم ښائي
، ،

، ، زه به دې استاذ شم ! ، ، فريد خپل
واړه واړه لاسونه د مور د غاړې نه تاو
كړل —

ڪر

و، او،، سڪيني خيل زوئو بيا بڻڪل ڪرو
و، زما بچو به زما استاذ شي — — —
زما بچو هوڻيار دومره دے،،
ودود صڀ به وار په وار يو يو ڪلاس د
ٽولو سره اخستو — پرائمري سيڪشن ڪٺي
خو به د ماشومانو سره خپله هم ماشوم
شو — ٽول ماشومان به د خپل پرنسپل
صڀ دغه ڪلاس ته ڊپر زيات خوشحاليڊل —
د يوڀ وري غوندي ٻائسته ٻائسته
ماشومي نه ودود صڀ
ٽپوس اوڪرو و، ستا ڇو نوم دے بچو ؟
،،

و، جي پلوشه،،
و، جي پلوشه — — — ڪه صرف پلوشه،،
و، نه جي پلوشه،، د ماشومي په مخ
خدا خوره شوه —
و، ٻه — اوس د جي پلوشه نه، نه جي
پلوشه شوه،،
ٽول ماشومان په خدا شول، پلوشي هم
خندل —
و، ٻه، پلوشه بچو به مڀ ڇو جوڙيري
چي سبق اوواڻي؟،،
و، جي زو به ڊاڪٽره جوڙيرم،، ماشومي
زرو وري زرو وري اووي
و، بالڪل،، ودود صڀ د شفقت نه ڊڪه
لهجه ڪٺي اووي —
و، پلوشه بچو به مڀ خامخا ڊاڪٽره
جوڙيري — ڪٺينه بچو،،
و، د رڻا خوب به تعبير
ته رسومه،،

کر

زۀ ډيوه يم تورتومونه
ختمومه

و، د مينې سندرۀ ،، فريد په اول ځل د
ودود صېب نه په سباؤن سکول کښې
واوريدۀ او دومره ئې خوښۀ شوه چې هر
ماسخوتن به ئې د ودود صېب نه ،، د
مينې سندرۀ ،، د اوريدو فرمائش کولو
چې ودود صېب به خامخا پوره کولو —
وخت تيرېدو — — —

څۀ نا څۀ خو راپېښۀ شي — ژوند دۀ ،
بې تغير ئې کله کيږي — دا دوه کسان د
ريحان آباد نه راغلي وو — د سرور خان
پېغام ئې
راؤړۀ ؤ — مکرم او تاريخ گل —
تاريخ گل اووې و، ودود جانۀ ! سرور
خان ستاسو د ریحان آباد ټوله زمکۀ په
بيعۀ اخستل غواړي — مونږ په دغۀ
سلسلۀ کښې راغلي یو ،،
ودود صېب مُسک شو ، په متانت سرۀ ئې
اووې و، فی الحال زما څۀ ارادۀ خو
نشتۀ د زمکې د خرڅولو — ما ئې څۀ
ضرورت نۀ دۀ محسوس کړۀ ،،
و، او ، خو سرور خان تۀ ئې ضرورت دۀ
،، تاريخ گل په کلکو سترگو اووې —
ودود صېب اوخندل و، سرور خان تۀ خو
خدائۀ ټول ریحان آباد ورکړۀ دۀ — د
هغۀ په ملکيت کښې خو زما پولې پټي
ښکاري هم نه ،،

کـر

،، ښکاري ودود جانہ ،، تاريخ گل لږ
 شان په بدله لهجه کښې اووې ، کېدې شي
 حکم ؤ ورته چې په خه خه لهجه کښې
 خبرې کول دي ،، سرور خان وائي چې د
 هغوي په زمکه کښې ستاسو پولې پټي د
 پېوند په شان ښکاري ،،
 د ودود صېب په مخ باندې د يوې لحظې
 دپاره د ناگواري سېورې تېر شو ،،
 تاسو د ريحان آباد يئ ؟ ،، ودود صېب
 په هواره لهجه کښې تپوس اوکړو —
 ،، او ،،
 ،، د شپېته في صد نه زياته علاقه په
 ريحان آباد کښې د سرور
 خان ده — د ريحان آباد د خلقو سره خو
 اوس تقريباً تقريباً چې صرف خپل کورونه
 پاتې شوي دي — زمکې خو ترې په مختلفو
 حيلو بهانو او يا په جبر او زور سرور
 خان تر لاسه کړې دي — ډېر کم خلق دي
 چې خپلې زمکې ئې سمبال ساتلې دي — —
 — تاريخ گله ! سبا که سرور خان
 او وائي چې د هغه په سلطنت کښې دا د
 خټو لوټو کورونه بد او بدرنگ ښکاري
 نو بيا به تاسو خه کوئ ؟ ،،
 ،، ښه به وي چې مونږ د کار خبره
 اوکړو ،، مکرم شونډې پرانستې —
 ،، په ځنگل چې اور اولگي مکرم خانه
 ،، ودود صېب د مکرم په سترگو کښې
 اوکتل ،، نو د هغې مړ کول ډېر ضروري
 وي گني يو شے هم سلامت نه پريږدي ، هر
 خه اوسوځوي ، د يوې ونې پسې بله ونه

کـر

، په يو بوټي پسې بل بوټۍ ، په هغو
 کښې د مارغانو جالې ، په جالو کښې د
 مارغانو بچي ، شينکۍ ، د ژوند او
 ښائست احساس ورکوونکې تازگي — — —
 — ، ، ودود صېب د يوې شيبې د خاموشي
 نه پس بيا گویا شو — ، ، د هر ظلم ،
 هر زياتي مخ نيوې په ابتدا کښې ډېر
 په اسانه کيږي خو که په اول کښې اونۍ
 شي نو د هغې دا مطلب هر گز نه وي چې
 سترگې دې ترې پټې کړې شي — ټيک ده زه
 که ستاسو خبره او هم منم ، زما خو
 دلته هم ځائۍ ځيگه ، پوله پټۍ شته —
 دا اور سبباً که نور ،
 ستاسو په لمن پورې شو — تاسو به څه
 کوئ؟ تاسو خو خپل ځانونه خپله کمزوري
 کوئ ! ، ،

، ، ودود جانۀ ! سرور خان زمونږ نه
 ستا ، ، او ، ، يا ، ، نا ، ، غوښتي دي ، ،
 ، ، اوه ، ، ودود صېب اوځنډل — ودود
 صېب د معاملي نازکۍ ته رسيدو — — —
 هغه دا وخت خبره ځنډول غوښته — په
 سنجيدگۍ سره ئې پرې سوچ کولو — د
 اشتعال وخت نه ؤ — يوه اوږده ساه ئې
 راښکته ، ، ښۀ ده زه به پرې سوچ اوکړم
 — څه داسې د تادی خبره خو هسې نه ده
 ، نه سرور خان چرته تلې دې او نه زه
 ، ، ودود صېب ته د سرور خان سوچ معلوم
 ؤ — د لږ سوچ کولو نه پس ئې اووې ، ،
 او يا به داسې اوکړو ، د نيمې زمکې
 سودا به د سرور خان سره اوکړم او

کـر

نیمه به زما سره پاتي شي ، زما د
مودې نه خواهش دے چې هلته سکول او
کالج جوړ کړم - نو که داسې وي نو
راځي بسم الله ، ،
و، ښه ده مونږ به سرور خان ته ستاسو
خبره اورسوؤ ، ،
تاريخ گل او مکرم پاسيدل -
ودود صېب ته پته وه چې د نیمې زمکې
په اخستو خو سرور خان رضا کيږي نه او
بيا چې لا پاتي ځاي کښې د سکول او
کالج د جوړيدو شرط هم وي نو بيا خو
خبره تقريباً چې ناممکنه ده - ودود
صېب دا خبره د څه مودې دپاره ځنډول
غوښتله - خو څنگه ؟ په دې هډو نه
رسيدو -
ماښام هم د عادت نه خلاف غلے غلے او
پريشانه ؤ -
سکينې ترې تپوس اوکړو ، و، تاسو نن
پريشان غوندې يئ ، خپر خو دے ؟ ، ،
و، خپر دے سکينې - - - هغه سرور
خان سړي راليږلي وو د ريحان آباد نه
- - - سرور خان زمونږ د هلته زمکه
په بيعه اخستل غواړي ، ،
و، الله دې خپر اوکړي - نو دا دومره
لويه خبره ده چې تاسو روټي هم سمه
اونه خوږه ؟ تاسو هم کنه - - - کله
کله خو د ماشومانو په شان وړو وړو
خبر ته پريشان شئ - ستاسو خپل
جائيداد دے، ستاسو خپله خوښه ده ، ،

کر

و، سکینې ! ته دې خبرې ته نه رسي -
دا وړه خبره نه ده - د هغې زمکې
حفاظت کول ډېر زیات ضروري ده ، ،
سکینې هېڅ اونه وې ، په سوالیه انداز
ودود صېب ته ځیره وه ، و، داسې څوک
گورم چې د هغې زمکې کرل ریبل سمبال
کړي - هغوي ته به هم ترې منافع وي او
زمکه به هم - - - - - څه الله دې خیر
اوکړي - اوبه شي - - - - - فرید څه شو ؟
فریده بچې ! ، ،

نن د اتوار ورځ وه - ودود صېب سحر
سحر د فرید سره د گپ شپ تیارې کړې وه
- ودود صېب خپل لاسونه شاته نیولي وو
-

و، زما هوشیار بچې به
اووایي چې زما پله لاسونو کښې څه
دي؟؟ ، ودود صېب د فرید نه تپوس اوکړو
-

و، هم م م م - - - ، فرید لږ شان
سوچ اوکړو ، بیا ئې په نفې کښې سر
اوخوځولو ، نه بابا جان - - - نه شم
وئیلې ! ، ،

و، هیږې برته دے تو یو - - - هیږې
برته دے تو یو ، ، ودود صېب په خندا
خندا کښې اووې او خپل لاس ئې را
وړاندې کړو- یو ښکله پین د شیشې په
کور کښې بند د ودود صېب د تلي دپاسه

کـر

پـروت ؤ — د فـريد په ښکلي ښکلي
مخ بي اختياره
خندا خوره شوه —
،، اوه بابا جان — — ،،
،، هير وو درنه کنه ،،
،، بيخي رانه هير وو — خو تاسو ته
ياد وو ،،
،، له ما به څنگه هيريري — — دا
نېټه خو زما د بچي د پېدائش نېټه ده
،،
،، پين ډېر ښکله دے بابا جان —
تهينک يو ،، فريد پين لاس کښې واورولو
را واورولو —
،، قلم د ښکلا علامت وي د بابا ځانه !
دا د ښکلو خلقو خوشېږي ،،
،، بابا جان! تاسو ته دغه نېټه
څنگه ياده پاتې کيږي ؟ روغ کال ئې په
مېنځ کښې تېر شي ،،
ودود صېب ورته ډېر په مينه مټسکے شو
،، ته د يو جنج تصور اوکړه ، ډېر خلق
، گڼ شمېر خلق ، بيا په هغ جنج کښې ،
هغه ډېرو خلقو کښې د واده د ژني تصور
اوکړه — په ټولو کښې ممتاز ښکاري که
نه ؟ د نظرونو مرکز وي او که نه ؟ ،،
فريد بي اختياره اوخندل ،، او بابا
جان! زه ستاسو په خبره پوښي شوم ،،
،، هم م — — ،، ودود صېب په مينه
ناکه لهجه کښې بيا گويا شو — — ،،
نو دغسې د ټول کال په ډېرو او گڼ

کـر

شمېر تاريخونو کښې ستا د زيربډنې
تاريخ زما په ذهن کښې ځلاند او نمايان
وي ، ،

فريد به د ودود صېب خبرې ډېرې په غور
سره اوريدې ، ذهين هم ډېر ؤ ، د ودود
صېب سره ئې گپونه شپونه ډېر وو نو د
خبرو انداز ئې هم خوږ او برجسته ؤ —
يو ساعت ته غلې ؤ ، غلې ؤ بيا ئې
اووې ، بابا جانې ! ستاسو د پېدائش
نېټه څه ده ؟ ، ،

، ، اوه ، ، ودود صېب سر اوخوځولو ، ،
بدل رانه اخلي ؟ ، ،

، ، د پښتو وطن د بابا جانې ! ، ،
او ودود صېب د فريد په دې خبره ښه
اوځنډل — ، ، ښه ده يار خو زما
Date of Birth هم څه عجيبه غوندې دے — کلونه
کلونه خو ئې پته هم نه لگي ، ،
فريد په سواليه انداز د ودود صېب طرف
ته کتل

، ، ۲۹ فروري ، ، ودود صېب اووې او د
فريد په مخ د حېرانتيا او خوشحالي
شريک تاثير بې اختياره خور شو — ، ،
اوه بابا جان څومره Unique ډيت دے ، ،
ودود صېب مسکې شو — فريد د ودود صېب
د غاړې نه لاسونه تاؤ کړل او ښکل ئې
کړو ، ، ستاسو په شان ، ،
، ، اوس ته هر کال ماته خو نه شي وش
کولے ، ، ودد صېب مسکا کښې اووې ، ،
بدل خو دې پاتې شو ، ،
، ، او دا خو ده ! ، ، فريد ځنډل

کـر

ودود صېب اووې ، دغه ورځ نمانځل څه
فرض نه وي بچې ، څنگه چې خلقو ترې
رسم او روايت جوړ کړې دے — اصل مقصد
دا دے چې مونږ هغه ټولې لوڼې وړې
خبرې يادې اوساتو او د يو بل سره ئې
اظهار اوکړو — په کومو چې زړونو ته
د خوشحالي احساس کيږي — دغه وړې وړې
خبرې ، پېرزوئنې او د يو بل احساس د
مينې سلسلې ته دوام ورکوي او د زړونو
آلا نشونه وينځي ، ،
، تهينک يو بابا جانہ ! ، ، فريد ډېر
په مينه اووې
ودود صېب فريد په زړه پورې جوخت کړو
—

د ودود صېب سره احساس ؤ چې د ريحان
آباد د زمکو نه غافل نه دي پاتې کېدل
پکار — گو چې د سمبالښت دپاره ئې پرې
کسان اچولي وو خو د ريحان آباد د طرف
نه ئې خپله غېر حاضري محسوسوله —
، د گرمۍ چهتيانو کېږي به ريحان آباد
ته ځو، ، ودود صېب سکينې ته اووې نو
سکينه هم ډېره خوشحاله شوه — ، ، ښه
ده کنه — تاسو خو موده اوشوه بيخي شا
کړې ده ورته — موربي بي خو به وخت په
وخت خامخا تله ، ،
، ، ښه وائي — — خو د سکول ذمه واري
هم ډېرې دي کنه ، ،

کر

و، سکول خو اوس ډېر بڼه روان دے —
ستاسو ستاف هم ډېر تکړه دے اوس خو
تاسو لږه ډېره دمہ هم کولے شئ ، ،
ودود صېب مټسکے شو ، ، په دغه حواله چي
ماته کار او محنت خومره دمہ او سکون
راکوي زه ئې درته نه شم بيانولے — لا
خو مونږ بيخي په آغاز کښي يو سکيني !
لا ډېر زيات مزل پروت دے — ډيوه بلول
— — د ډيوې نه ډيوه بلول — د رڼا
په لور سفر — مسلسل سفر ، ، د ودود
صېب لهجه خوبولي شوه —
سکيني اوخندل ، ، خدائے به ستاسو
ارمان پوره کړي — فکرجن کيرئ مه —
اوس خو دادے فريد هم کلک شو — ټولي
خبرې ستاسو په شان کوي — وخت خو د
باد په اوږو سور دے — — زلمے دے که
خپر وي ، ،
و، تيارې ډېرې زياتي دي سکيني — کار
مسلسل پروت دے ، ،
و، د ډيوې نه به ډيوه بليږي کنه بابا
جانه ؟ ، ، فريد عين د ودود صېب په
انداز کښي اووې نو سکيني او ودود صېب
دواړو اوخندل — ودود صېب په خوشگواره
لهجه کښي اووې ، ، او ، د زړه سره ! د
ډيوې نه به ډيوه بليږي که خپر وي —
خامخا
به بليږي ، ،
و، بابا جانہ ! نن تاسو ته د ميني
سندره زه اورو ، ، فريد اووې —

کـر

و، ډاډ راکوې ؟ ، و دود صېب فرید ته
په مینه اوکتل و، ښه ده کنه ، اووایه
بچې ، ،
سکینې خو خپل بچي ته داسې په مینه
کتل چې اوس ترې څاریري او که اوس ترې
څاریري —

دا د و دود صېب د نیا نیکه کور ؤ —
سکینې خو لکه د سترگو په رپ کښې د
ټول کور صفائي اوکره — یو یو څیز ئې
په سلیقې سره کیښودو — په ریحان آباد
کښې د فرید ملگرتیا د ټولو نه اول د
وفا سره جوړه شوه — وفا د فرید
همزولې وه — کور ئې د هغوي د کور نه
په لږه فاصله کښې ؤ — وفا د خپل مور
پلار یکي یوه لور وه ، پلار به ئې ټوله
ورځ د خټو لټو مزدوري کوله — پلار به
ئې زیات محنت کولو ، د هغه ډېر خواهش
ؤ چې وفا سبق اووائې ، وفا به د
ریحان آباد یو ورکوټي غونډې مات جوړ
سرکاري سکول ته تله — د هغې سره په
دغه ماشوم عمر کښې هم د خپل مور پلار
د محرومو او ارمانونو ډېر زیات احساس
ؤ — هغه ډېره قابله وه — په ریحان
آباد کښې د فرید ورومبې نالگي د
شفیقي سره اوشوه — شفیعې فطرتاً جهگر
مار غونډې هلک ؤ — د فرید د اول ورځې
نه خوښ نه شو —

کر

،، وفا تہ خویم کسبی ئی ،، فرید د وفا
نه تپوس اوکرو —
،، خلورم کسبی ،، وفا اووې
،، زه هم خلورم کسبی یم ،،
،، اوس به دلته سبق وائی ؟ ،،
،، نه ، مونږ خو خالی د گرمی چهتیانو
کسبی دلته راغلي یو بیا به خو ،،
،، هوم ورک به دلته کوې ؟ ،،
،، او کتابونه ، کاپی مې راوړي دي ،،
،، ستاسو د کلي خه نامه ده ؟ ،،
،، گل کله ،،
،، ستاسو کوم کور دے ؟ ،، فرید ترې
تپوس اوکرو —
،، هغه مخامخ — — — شین گیت ئی چې
دے ،،
،، زمونږ هغه کور دے د سپینې دروازي
والا ،،
،، تہ هوم ورک کوې ؟ ،، فرید تپوس
اوکرو
،، زه خو روزانه هوم ورک کوم ،،
،، زه به هم درخم ،،
،، راځه کنه ،،
د فرید سره د وفا مور ډېره مینه
اوکړه — په تندي ئی شکل کړو —
دعاگانې ئی ورته اوکړې ،، ستا
خپل کور دے بچے ، زړه ور
راځه — — — د وفا سره سبق وایه ،،
عفت د کور په کار پورې مصروفه شوه او
فرید او وفا خپل کاپی کتابونه
راواخستل —

کـر

د دواړو ماشومانو سره به د کولو
دپاره د جهان خبرې وې - وفا به اکثر
حیرانه شوه - ،، فریده ! تاته دې
دا ټولې خبرې بابا جان
ښائي ؟ ،،

،، او - - - ماته مې بابا جان هره
ورځ نوې نوې خبرې ښائي - ماته ډېر
خوند راکوي ،،
،، او د مینې سندرې هم - هره ورځ ؟
،،

،، هره ورځ ،،
د وفا په سترگو کښې د محرومۍ سیوري
لاړل راغلل -
،، ته هم راځه کنه ،، فرید ورته اووې
،، زما بابا جان ډېر ښه دے ،،
،، ما مې مور منع کوي ،، وفا په قلاړه
اووې ،، وائي چې د چا کورونو ته مه
ځه ،،

،، واه ،، فرید برنډ شو ،، او دا زه
چې ستاسو کور ته درځم ،،
،، ته خو هلک ئې ، مور مې وائي چې
جینکې بدې ښکاري ،،

،، هسې بدې ښکاري - - - ،، فرید
هم هغسې په نیغه لهجه کښې اووې ،،
دغه مخامخ خو زمونږ کور دے - ځه چې
ځو . زه آيا جان ته خپله وایم ،،

کر

و، فریده ! گوره بیا به ماته قاریری
،،
و، هسې به قاریری — — — ته هم — — —
ډارنې — — — راځه ،،
فرید روان شو او په وره نیغ ورننوتو
— وفا ئې شاته وه
و، آږا جان ،،
و، وئ دا خو مې فرید بچې راغې — راځه
بچې و، غفت ورته په مینه اووې ،،
و، آږا جان ! تاسو وفا زمونږ کور ته
ولې نه راپریږدئ ،،
و، نه بچې ! ما خو نه ده منع کړې ،،
و، دا خو وائي چې ماته مې مور وائي
چې د چا کورونو ته مه ځه ،،
غفت په خندا شوه و، خو ته خو زما خپل
بچې ئې — — — ته خو مې ورته نه ئې
یاد کړې چې دومره غصه ئې ،،
و، نو وفادې راځي آږا جان ؟ مونږ به
د بابا جان نه سبق زده کوو،، فرید
خوشحال شو —
و، بالکل دې ځي بچې خو هوم ورک دلته
کوئ ،،
و، ټیک ده آږا جان ،،
دواړه ماشومان بهر را اووتل — وفا
فرید ته داسې په عجیبه سترگو اوکتل —
و، ښه ده مور مې قار نه شوه —
خومره کم عقل
ئې،،
و، عقل دې ستا اومبارک شي — زه کم
عقل ښه یم ،،

کر

لږ ساعت پس بيا دواړو د دنيا جهان
خبرې کولې -

و، بابا جانہ ! سبا به وفا هم زما
سره راځي ، ما ورته ستاسو نه وئيل دي
، ، فرید د کاپی په لیکلو لیکلو کښې
اووې -

و، ښۀ ده کنه د بابا ځانه ! خامخا دې
راځي ، ،

و، دا جینی خوچې زۀ هم اوگورم چې تۀ
پرې دومره مټین ئې، ،

سکینې په مینه اووې و، که خوښه مې
شوه نو - - - - ، ،

و، بابا جانہ ! ، ، فرید په گيله من
انداز ودود صېب تۀ اوکتل -

و، سکینې ! د ماشومانو سره په خیال
خبرې کیږي ، ، ودود صېب د فرید د گيلې
جواب اوکړو -

و، بابا جانہ ! هغوي ډېر غریبانان دي
- خو وفا ډېره قابله ده - هغه پورې
سکول کښې سبق وائي - هغه هم څلورم
کښې ده ، ،

و، علم د چا میراث نۀ دے بچے - هر
څوک ئې حاصلولے شي او پکار ده چې ددې
د ضرورت احساس د هر چا سره وي - دا
یوه ډېره لویه او اهمه فریضه ده ، ،
بله ورځ فرید او وفا دواړه د ودود
صېب خبرو ته غوړ غوړ ناست وو - د

کـر

سکینې خو دغه ښکلي ښکلي
شان ماشومه
دومره خوښه شوه چې خاړیده ترې —
و، او هل! ،، ودود صېب وفا ته ډېرپه
مینه او شفقت سره اووې و، ته هم ما
ته بابا جان وایه ،،
و، ښه جي! ،،
و، ښه جي نه — — ښه بابا جان ،،
و، ښه بابا جان ،، د وفا په مخ مټکا
خوره شوه —

د ودود صېب او سکینې د بې کچه مینې
سره خو د وفا زړه دومره لوټې شو چې د
اظهار نه بهر ، هغې غریبې دومره مینه
چرته لیدلې وه — پلار به ئې ټوله ورځ
په مزدوری تېره کړه او چې د ماښام به
کور ته راغی نو سترې ستومانه به ؤ ،
روټی به ئې اوخوړه او اکثر به اوده
هم زر شو — مور به ئې ورسره خپله
برخه خار قربان کول خو دلته خوڅه بل
جهان ؤ — دلته خو وفا د ټولو د سترگو
داسې تور شوه چې که چرې یوه ورځ به
رانغله نو سکینه به ورپسې پخپله تپوس
ته لاره —

د مینې د سندرې د اوریدو وخت هم اوس
بدل شو — اوس په اوریدونکو کښې وفا
هم شامله وه ، ودود صېب به ورسره د
کورس کتابونه هم ډسکس کول او ورسره
به د هغوي په نورو ډېرو خبرو کښې هم
شامل ؤ — د مینې د سندرې د اوریدو

کـر

فرمائش به د بابا جان نه اوس د فرید
نه علاوه وفا هم کولو -

،، د اغیارو لمسون نه منم

هوشیار یم

زه د خپل چاپېرچل تل

نوعه سینگار یم

د ژوند هر یو امتحان

لره تیار یم ،،

زه هېڅ کله غافل نه یمه

بېدار یم

مورې! ستا د الاهو پت

به پالمه

زه ډیوه یم تورتمونه

ختمومه

دواړه ماشومان د مینې سندرې ته غوږ

غوږ وو -

د دوئی د کورونو سره نيزدې ورکوټه

غوندې مېدان د دوئی د لوبو د کولو

ځای و -

د گڼ شمېر ماشومانو مشغولا به اکثر د

شفیقي د لاسه وړانیده څه نا څه لانجه

خو به ئې جوړه کړه - جهگړه به ئې

ډېره په شوق کوله د خپلو ټولو همزولو

ماشومانو سره به نیغیدو - لستونې به

ئې بره کړل او بېر به شو -

،، رايه کنه که دومره تکره ئې ،،

انداز ئې ټول د لوفرانو و ، گو چې

ماشوم و -

فرید به ورته اکثر اووې ،، شفیه !

ته د هر چا سره جهگړې ولې کوي ؟ ،،

کر

و، ځه، ځه، هغه به داسې په فلمي
انداز کښې لاس پورته کړو، و خپل کار
کوه — — او زما نوم شفیع دے ښه —
شفیق نه،،

و، خپل نوم په خپله وړانوي،،
و، ځه، ځه — — تاته دې چې پلار دا
کومې ښې ښې خبرې ښايي کنه — دا دې په
جېب کښې واچوه — د بدمعاشانو نومونه
وي هم داسې، و شفیع به داسې په سینه
کښې ډډ شو —

حال دا شو چې شفیع به و نو فرید به
د خپلو همزولو ماشومانو سره نه
لوبیدو — یو اړخ ته به کښېناستو —
وفا به هم اکثر لوبه پرېښوده —
شفیقي به په فخر سره وې، و زما پلار
خو ما ته پخپله سیګرټ راکوي،، او
داسې پیڅه غوندې به ئې هم ورسره
اوکړه —

و، واخله بچۍ اولگوه دم،،
شفیع نن بیا د وفا سره خڅ و —
و، گوره شفیقي! ما تاته هېڅ نه دي
وئيلي ښه،، وفا به تېزه لهجه کښې
اووې —

و، ته ټکي کوې،، شفیع برنډ و
و، ما کله ټکي کړې ده ؟،،
و، کوې ټکي،،

فرید ئې مېنځ ته راغی — و، پرېږده
شفیقي! یو خو ته په وړه وړه خبره
لاندې جوړوې،،

و، ځه، ځه دا ته ډېر مڼا راغلی ئې،،

کـر

،، سمه دمه لوبه ستا د لاسه وړانه شي
،،
،، ښۀ ده کنه چې وړانيري ،،
فرید ، وفا د لاس نه اونیوه — ،، راځه
وفا ! پریږده ئي ،،
وفا په جک ترې نه خپل لاس خلاص کړو —
فرید حیران حیران ورته اوکتل — داسې
کچه غوندې هم شو —
،، تاته پته نشته چې هلکان د جینکو
لاسونه نۀ نیسي ،،
وفا اووې او د فرید د مخ رنګ سور
غوندې شو — د خپلو همزولو په وړاندې
د وفا په دې خبره د کچه کېدو وجه وه
، غصه وه یا که څۀ بله داسې جذبه چې
فرید پرې خپله هم نۀ پوهېدو —
شفیقي په زوره زوره اوخندل —
،، ښه راځه — پریږده لوبې موبې — هوم
ورک به اوکړو ،،
وفا په تېز نظر سره د شفیقي طرف ته
اوکتل او روانه شوه — ماشوم فرید ته
د وفا دغه خبره ډېره عجیبه غوندې
ښکاریدلې وه —
،، وفا تۀ هم عجیبه ئي — د ټولو په
وړاندې دې زۀ دومره کچه کړم ،،
وفا اووې ،، فریده ! مور مې وائي چې
بده خبره وي — هلکان د جینکو لاسونه
نۀ نیسي ،،
،، ما د هلته نه را روانولې — شفیقي
درسره شر کولو ،، د فرید په لهجه کښې
اوس هم ، هم هغه گيله وه —

کر

،، خو خبرې خو په خولۀ کيږي کنه — په
پښو لاسونو نه ،، وفا فريد ته اوکتل —
،، فريده ! د مور پلار خبره منلو کښي
فائده وي ته دې د بابا او مور خبرې
نه مني ؟ ،،
،، زۀ خو منم ،،
،، زۀ هم منم — داجي مې وائي چې د
مشرانو ټولې خبرې د اولاد د فائدي
دپاره وي ،،
،، بابا جان مې هم وائي ،،

د ديارلسو کالو دلاور خان په ايښي شوؤ
مختلفو نخښو باندې صحيح صحيح ډزې
کولې — سرور خان ډېر په فخر سره د
خپل زوئۀ طرف ته کتل —
،، مالگينه ! دلاور خان يوه نخښه هم
خطا نه کړه — گورې ! ،،
مالگين د خوشامدۍ نه د غاښونو نمائش
اوکړو — ،، بالکل خان ! آخر زوئۀ د چا
دے ،،
،، هم ،، سرور خان په تکبر سره سر
اوخوؤلو —
،، خان ! ،، مالگين شيره شيره اووې
،، کشر خان ټول ستاسو په پل روان دے
— خدائۀ ئي د نظره مۀ کړه ،،
سرور خان په زوره اوخندل — ،، لا خو
تماشه کوه مالگينه — د دلاور خان

کـر

خانی خو به خلق مثالونه ورکوي — بس
دغه تعلیم دې هم سر ته اوسوي ، ،
، ، کشر خان ته د تعلیم څه ضرورت دے
خان — هر څه خدائے ورکړي دي ، ،
سرور خان بیا یوه لویه قهقهه اوکړه
، ، دنیا ډېره لویه ده مالگینه ! یو
ریحان آباد خو نه دے — دلاور خان به
اسمېلی کښې نه کښيني ؟ ، ،
، ، او خان دا خو ده ، ،
، ، خاني که دومره اسانه وے نو هر لـلـو
پنجو به خان وے ، ، سرور خان په
متکبرانـه انداز سره اووې ، ، زور
غواړي ، زور — ورشه نخښې بیا سمې کړه
، ،
دلاور خان په بله نخښه شست اخستو !

ودود صېب وار په وار د ریحان آباد د
ټولو مشرانو سره لیدل کتل کړي وو —
هغه په قلاړه قلاړه د هغوي په سوچ خان
پوهولو — ودود صېب چې دا اولیدل نو
کافي مایوسه شو چې د هغوي په زړونو
او ذهنونو د سرور خان رُعب او دهشت
خور دے او هېڅ یو کس ښکاره خبره کولو
ته تیار نه دے — هغوي غېر شعوري طور
د خپلو حقونو نه دستبردار شوي وو —
ډېر کسان داسې وو چې پولې پټې ئې
سرور خان جبراً لاندې کړي وو ، نه څه
بیعه ، نه قیمت — بس د خپلې برخې نه

کـر

ئې فارغ کړي وو خو خولې ئې بيا هم
بند وې او چا چې لږه ساه اخسته ، بچ
خو هغوي هم نه وو پاتې خو دومره ضرور
شوي وو چې سرور خان لږې يا ډېرې پيسې
ټکې ورکړې وې او په چا کښې چې عقل او
جرات ؤ ، د هغوي زمکې سلامت وې دا بيله
چې سرور خان به وخت په وخت په مختلفو
حيلو بهانو تنگول راتنگول —

په ريحان آباد کښې د تعليم سهولتونه
تقريباً په نشت وو — دا د ودود صېب
دپاره ډېره د خفگان خبره وه — هغه
ته ددې خبرې ښه ادراک ؤ چې د ظلم
تيارې د تعليم رڼا ته نه ټينگيږي —
ودود صېب د کلي په لويه حجره کښې د
علاقې د مشرانو سره ناست ؤ — زلمي هم
ناست وو —

،، لالا دا څومره د فکر خبره ده چې د
ريحان آباد خلق د تعليم د حاصلولو څه
خاص سهولت نه لري ،، ودود صېب اووې
،، بس د خدايه ده — څه اوکړو ،، يو
مشر سطحي شان اووې — انداز ئې د ځان
د خلاصولو ؤ —

،، د خدايه خوبالکل نه ده لالا،، ودود
صېب ورته په غور اوکتل

،، زمونږ خپله بې غوري ده — زمونږ
خپل غفلت د — زمونږ بچي په ټپو
رالوئيري او مونږ ئې هډو احساس نه
لرو ،،

کـر

،، د قسمت تقدیر خبره ده ،، یو بل
 مشر اووې ،، د چا په قسمت کښې ئې چې
 لیکلي وي هغوي به اوواځي سبق ،،
 ،، ډېر ښه کاکا ،، ودود صېب په افسوس
 سره اوځنډل ،، دنیا د سپوږمۍ نه هم
 مخکښې تېره شوه او ستاسو که په قسمت
 کښې وي نو ورځیژئ به که خیر وي ،،
 ،، ته د قسمت نه منکر ئې ؟ ،،
 ،، بالکل نه ،، ودود صېب په صفا لهجه
 کښې اووې ،، تاسو خپل ځانونه ولې
 غولوئ — زه د قسمت نه نه یم منکر خو
 تاسو د حکمت او محنت نه ضرور انکاري
 یئ — قرآن عظیم کښې دي چې الله پاک د چا
 د ذرې هومره حق تلفي هم نه کوي —
 تاسو اول خپل ځانونه حقدار خو ثابت
 کړئ — ایماندارانه کوشش خو اوکړئ —
 — — ،، ودود صېب یو ساعت ته غلے شو
 — په ټولو ئې نظر واچوه ، د زلمو طرف
 ته ئې اوکتل او بیا گویا شو ،، قرآن
 پاک عظیم الشان کښې دي — الله پاک
 فرمائي چې د چا سره د خپل حالت د
 بدلولو خیال نه وي ، څوک چې د خپل
 حالت د بدلولو دپاره کوشش نه کوي — د
 هغوي حالت نه بدلیږي — ستاسو خوښه ده
 — مونږ خو د پستی او زوال په لور
 روان یو،،
 ،، د سرور خان چې نه وي خوښه نو
 دلته نه سکول جوړیدې شي او نه کالج
 ،، یو زلمي په اوچت اواز سره اووې نو
 ډېر مخونه ور واړیدل — یو مشر ورته

کر

په غصه کښې اووې ،، بې ادبه ! تاته
پته نشته چې مشران کله خبرې کوي نو
کشران غلي ناست وي ،،
ودود صېب مسکې شو ،، کاکا ! د مشرانو
خو هم فرض جوړیږي کنه چې خپلو کشرانو
ته د هغوي بنيادي حقونه اورسوي چې
پکښې یو تعلیم هم دے ! ،،
کاکا هېڅ اونۍ وې - ودود صېب ترې
تپوس اوکړو ،، کاکا ! دا جوړ ستاسو
زوئے دے ؟ ،،
، او ،، کاکا لا اوس هم خپل سټېشن ته
نۍ و راغله -
،، سرور خان ته به په جرگه ورشو ،،
ودود صېب د ټولو طرف ته اوکتل ،،
سرور خان هم ددې علاقې مشر دے ستاسو
په شان
د هغوي خو زمونږ سره د مرستې حق
جوړیږي ،،
ودود صېب نورې ډېرې خبرې اوکړې خو
ویریدلي زړونه د خوزیدلو پوزیشن کښې
نۍ وو -
ودود صېب د ریحان آباد د خلقو حالت
ته فکر مند ؤ -

د گرمۍ چهټیانې څنگه تیرې شوې - فرید
او وفا خو هډو خبر نۍ شول -
،، مونږ به سبا نه بله ورځ کلي ته ځو
،، فرید اووې -

کـر

د وفا د مخ بلا ډېر رنگونه يو دم ت
شول - داسې زړه نيولي زړه نيولي ئي
اووې ،، سبا نه بله ورځ ؟ ،،
،، او - - - ،،
وفا په کتاب باندې غېر ارادي طور
خپله گوته تاووله راتاووله
،، فريده ! ته خوشحال ئې چې کلي ته
ځي ؟ ،،
،، خوشحال يم هم او نه هم يم ،،
،، دا خو دوه خبرې دي ،،
،، او کنه - هم دوه خبرې دي - خپل
کلي ته ځم او هلته به بيا سکول ته ځم
نو خوشحال يم او خفه ځکه يم چې ستا
په شان ښه ملگرې مې څوک هم نشته -
ملگري مې ډېر دي ، هغوي هم ډېر ښه دي
خو په تا پسې مې د اوس نه زړه خفه ده
،،
،، بابا جان څه وائي فريده ! چې بيا
به راځو ؟ ،،
،، پته نشته ،، د فريد لهجه داسې فکر
منده شان وه ،، خو ته هم راځه کنه
زمونږ سره - هلته به سکول وائي دلته
خو سکول هم ټول ږنگ پنگ ده ،،
،، داسې چرته کېدې شي ،،
،، ولې نه شي کېدې ؟ ،،
،، زه په خپله خوښه خو نه شم تلې
- داجي مې که راته اووايي نو - - -
،، وفا داسې په سوچ سوچ کېښې اووې ،،
خو گرانه ده - گل کله ډېر لرې ده !
،،

کر

و، څه لرې دے،، فرید اووې و، نیمه
گهنټه مزل هم نه دے ټول،،
دواړه ماشومان په یو بل پسې خفه وو
خو دا یوه داسې ناگزیره مرحله وه چې
بند ئې ورته نه شو وهلے — —
نن د ودود صېب سره د دواړو نشست د
نور کله په نسبت ډېر زیات اوږد ؤ —
ودود صېب د هغوي په جذباتو پوهېدو —
وفا اووې و، بابا جانہ ! تاسو به لار
شي او ما به هیره کړئ،،
ودود صېب ورته ډېر په مینه او شفقت
اوکتل و، نه نه — — زه به خپله وفا
لور هیروم ؟ تاته ښکاري داسې ؟،،
ودود صېب د هغې په خفگان پوهېدو و،
زما خو به مې وفا لور ډېره یادیږي خو
که تا مونږ هیر کړو نو بیا ؟،،
د وفا په مخ د یقین نه ډکه مټسکا خوره
شوه — څه ئې اونه وې خو په هغه مټسکا
کښې داسې یو چیلنچ غوندې ضرور ؤ —
لکه د خاموشۍ په ژبه ئې وئیل چې و،
گورو چې څوک به څوک یاد ساتي،،
سکینې ښکل کړه و، زما لور خو زما د
سترگو تور ده،،
و، تاسو به بیا کله راځئ ؟،، وفا
ټپوس اوکړو
و، د سکولونو په ټولو چھټیانو کښې به
مونږ دلته راځو — ریحان آباد ته —
ټیک ده،، ودود صېب ورته په مینه
اووې —

کـر

،، ټولو چهټيانو کښې ؟،، د وفا په مخ
 د خوشحالی رنگونه او غوړيدل
 ،، او — — ټولو چهټيانو کښې ،،
 ،، د اتوار په ورځ خو هم چهټي وي ،،
 وفا جوړ ورياد کړل او وضاحت ئې ترې
 او غوښتو او ودود صېب بې واره او بې
 اختياره او خندل ،، زما لور ډېره
 هوښياره ده — هم م م م — — — خه
 ښه ده د اتوار په ورځ به هم راځو خو
 د کله کله غېر حاضري به راته پکښې
 بخښنه وي ،، — — — ټيک ده ؟ ،،
 ،، ټيک ده ،، وفا خوشحاله شوه —
 ،، بابا جانه ! وفا دې هم زمونږ سره
 لاره شي کنه ، هلته به سبق وائي ،،
 ،، خبره خو ښه ده ،، ودود صېب د وفا
 طرف ته اوکتل — د هغې په سترگو کښې
 هم د تلو خوا هڅه ځليدو —
 ،، زه به د ارسلا جان سره اوگورم ،،
 وفا او فريد يو بل ته اوکتل — سترگې
 ئې لکه د ډيوؤ او ځليدې — ماشام ودود
 صېب د وفا د پلار سره اوکتل —
 ،، ارسلا جانه ! په دې درې مياشتو کښې
 مونږ د وفا د مينې دومره اموخته شو
 چې اوس روان يو نو داسې راته
 محسوسېږي لکه چې دلته رانه خپله سکه
 لور پاتې کيږي — سکينه هم ډېره خفه
 ده — خبره څه عجيبه غوندې ده خو دا
 مينه هم څه ډېر عجيبه شے ده که ستاسو
 خوښه وي نو زمونږ سره راځئ — کورونه
 زمونږ دوه دي ، هېڅ تکليف نشته — څه

کـر

دي بس يو کور مې د وفا لور شو — د
 سبق وئيلو اساني به هم ورته ډېره
 وي ، ستاسو د کار روزگار بندوبست به
 هم خدائے اوکړي ، ،
 د ارسلا جان په مخ د ودود صېب د مينې
 او پېرزوونې ردعمل په يوې ښکلې مُسکا
 کښې ځلیدو — ،، ودود صېب ستاسو ډېره
 مننه — زه ستاسو اخلاص ته رسم ، زه
 گورم په دې درې میاشتو کښې وفا ستاسو
 نه ډېر څه زده کړل ، زه پرې خوشحاله
 یم — د وفا تعلیم هم زما رمان دے خو
 — — — دا فیصله کول ماته ډېره
 گرانه ده ، ،

،، زه پوهیږم ،، ودود صېب اووې ،،
 تاسو ته چې کمه خبره ما اوکړه هغه
 ستاسو دپاره زما نن هم ده او سبا هم
 ده — وفا ډېره قابله ماشومه ده — د
 سبق خیال ئې خامخا اوساتی ، ،
 ،، په مونږ خو په تیارو تېره شوه —
 — ،، ارسلا جان اووې ،، د دوي سبا
 ورځ خو چې روښانه وي — ستاسو ډېره
 مننه ودود صېب ! ، ،
 ،، ښه ده ارسلا جان! ،، ودود صېب
 پاسیدو کښې اووې — ،، سبا به مونږ
 روانیږو — سحر به ته کار ته تلے ئې
 نو اجازت د اوس نه راکړه ، ،
 ،، سبا جمعه ده ،، ارسلا جان مُسکے شو
 ،، زه به یم ، چهتي ده د کار ، ،
 ،، څه ښه شوه د الله په امان ، ،

وفا هېڅ نه وې ، د هغې سلگو خبرې
کولې ، ودود صېب د ارسلا جان طرف ته
اوکتل ، ويره وروره ! دا سوال مې
اومنه ، څو ورځو ته دې وفا زمونږ سره
لاړه شي ، چهتيانې هسې هم لا درې ورځې
شته دي - اتوار ته به ئې زه د ځان
سره راولم ، ،

کر

ارسلا جان خندل ،، وفا بچی ! تا خو دې
د بابا جان دپاره مونږ هم پرېښودو
،،

خو د وفا سلگۍ چرته قراریدې —
،، ښه ده ودود صېب لاره دې شي درسره —
واقعي ده د مینې د زور هېڅوک نه وي
،،

،، ټیک شوه وفا لورې ،، ودود صېب د
وفا طرف ته اوکتل — ،، اوس خو اوځانده
،، خو وفا د سترگو نه خپل لاس نه اخوا
کولو — بیا ئې منډه کړه او خپل داجي
ته ورتر غاړه وټه —
،، ورشه بچۍ خپل سامان دې راواخله
،،

،، نه ، نه وروره — هېڅ حاجت نشته ،،
ودود صېب ارسلا جان منع کړو — ،، وفا
بچی مې خپل کور ته ځي — د خپل بابا
جان کور ته — د وفا لور دپاره مې هر
څه ډېر دي — راځه بچۍ ،،
،، بابا جان! زه مې د مور نه اجازت
اخلم ،،

،، ضرور بچۍ — — شابه ،،
ارسلا جان خنډیدو ،، کله کله خو بنده
حیران شي ،،

ودود صېب اووې ،، ارسلا جان! ژوند
ډېر ښائسته دۍ — بس خو که لږ په
ښائسته نظر ئې اوگورو ،،

کـر

وفا ته خو گل کلي کښې جوړ د مينې يوه
بله دنيا په انتظار وه لوټې واړه ترې
خاريډل - د فريد نيا نيکه خو لکه چې
خپل ورک څه موندلي وو - د وفا په
نازولو ستړي کېدل نه - وفا دا هر څه
ليدل او محسوسول -

فريد خو د وفا په مېلمستيا کښې سم
لېونې شوې ؤ - وفا به چې کله د څه
خوړلو څښلو نه لاس اونيوؤ نو د فريد
جنگونه به شروع شول ، و وې ولې ؟ دا
ولې نه خورې ، ، دا ولې نه خورې، دا
ولې نه څښې ؟ ، ،
وفا به ورته مسکي شوه ، و فريده ! ته
هم کنه - پوره لېونې ئې، ،
، و لېونې ښه يم - هم - - دا اوخوره
، ،

فريد خو د هوا په اوږو سور ؤ - په
دوؤ ورځو کښې ئې ټول گل کلي وفا ته
اوښودلو - چهتيانې وې نو وفا سباؤن
سکول د بهر بهر نه اوکتو - فريد به
ورته د سکول، استاذانو او سبق ټولې
قيصې کولې - د وفا تر هر څه نه زيات
د فريد د نيا نيکه د خټو لوتو نه جوړ
ساده غونډې کور خوښ شو - سکينې خپلې
مور ته اووې ، و مورې وفا دې خوښه شوه
؟ ، ،

د سکينې په لهجه کښې د مستقبل خوبونه
او رنگونه انځارلي وو - خو ماشومي

کـر

وفا خو ترې صرف د لفظونو تر حده معنی
 اخستې شوه ، ايله غوندې مسکې شوه —
 د سکینې مور په مینه وفا ته اوکتل ،
 په سر ئې ورته لاس راښکل ، د وفا بچي
 خو مې هډو ثاني نشته ، ، بیا ئې ښکل
 کړه ، ، خدائې دې د بد نظر نه اوساته
 ، ،

ماشام ودود صېب خبره راواچوله ، ،
 وفا لورې ! سبا به که خپر
 وي ريحان آباد ته خو — — — ، ،
 ، ، زه خو نه ځم ، ، د ټولو نازولې وفا
 ناز اوکړو —

، ، ان هس ، ، ودود صېب په مسکا مسکا
 کښې په حیرانتیا سره د وفا طرف ته
 اوکتل ، ، چټيانې ختمې شوې لورې —
 اوس به ته سکول ته ځې ، سبق به وائي
 — تلۀ خو به غواړي ريحان آباد ته ، ،
 وفا ته هم د ودود صېب دغه انداز خوند
 ورکړو — مسکې شوه خو د هغې د څۀ
 وئيلو نه وړاندې فريد اووې ، ، بابا
 جانه ! وفا وائي چې زه چې سباون سکول
 اوگورم نو بیا به ځم ، ،

ودود صېب ډېر پر — مینه دواړو
 ماشومانو ته کتل — سکینې
 اوخندل — ، ، لښکر درته ښۀ په صلاح مخ
 ته ولاړ دے — یوه ورځ ده خپر دے سباون
 سکول خو دې اوگوري — دومره راغلې
 ده ، ،

ودود صېب ډېر په مینه اووې ، ، زما خو
 پرې هډو د تلو زړه نه کيږي خو سکول

کـر

ئې دے او بل ارسلا جان ته هم بې ژبې
کیرم - خېر چې د وفا لور فرمائش مې
دے نو غورځولې ئې هم نه شم ښه ده -
څنگه چې د لښکر خوښه وي ، ،
فرید او وفا یو بل ته په ځلیدلو
سترگو اوکتل - دواړه ماشومان خوشحال
شول -

په سباؤن سکول کښې تېریدونکې هره
لمحه دوفا په زړه او ذهن نقش کیده -
ودود صېب د خپل ټول ستیاف سره د وفا
پېژندگلو اوکړه - ټولو ورته تود
هرکلې ووې - وفا محسوس کړه چې د
ریحان آباد د سکول او د سباؤن سکول
په ماحول ، د استاذانو په رویو او
پېرزوئینو کښې فرق دے - ډېر زیات فرق
- وفا دلته یو طلسم محسوسولو - خبرې
ډېرې وې خو ماشوم ذهن ئې باریکیو ته
رسائي نه لرله -

و، د مینې سندرې ، ، وفا د ودود صېب
نه ډېر واري اوریدلې وه خو دلته ئې
اثر څو چنده سېواؤ - یوه یوه مصرعه
به ټول کلاس د ودود صېب پسې په هم هغه
انداز او آهنگ کښې تکراروله وفا هم
په هغه ماشومانو کښې شامله وه -
و، وخته ! پوئې په

باریکيو د حکمت یم
ځان ځاني نه لرم ټول
وحدت وحدت یم
خاص او عام لره پېغام
د محبت یم ، ،

کـر

نو را اوگوره یو رُعب
یم او طاقت یم
دغه شان می نن دنیا
وته بایمه
زۀ دیوه یم ، تورتمونه
ختمومه

ریحان آبا ته د روانیدو په وخت وفا
بیخي غلې غلې وه — ودود صېب د وفا
دپاره بلا ډېر شاپنگ کړی ؤ — سکینې
بشکل کړه ،، زما وفا خو به ما هیروي
نه ؟ ،،

وفا سکینې ته په ژور نظر اوکتل او
ډېر په سنجیدګۍ سره ئې سر په نفې کښې
اوخوځولو — فرید او وفا یو بل ته ددې
لمحې خفګان په لفظونو کښې څرګندوله
نۀ شو — ماشومان وو ددې خفګان د
بنیاد ادراک ئې کله لرلې شو — بهر
حال چې هر څۀ وو، څو چې ودود صېب
ګاډي کښې ناست نۀ ؤ دواړو خپلو کښې
څۀ پټې پټې خبرې کولې —
،، راځه بچۍ ،، ودود صېب د موټر
دروازه بیرته کړه —

وفا په خاموشۍ سره په خپل ځای ولاړه
وه — ودود صېب ماشوم خو نۀ ؤ چې د
هغې په معصومو تاثراتو رسیدل نه —
فرید ته ئې اوکتل — د هغۀ په مخ هم

کر

خه خبره خلیده — ودود صېب بي اختیاره
مسکے شو — وفا ته ئې اوکتل —
،، وایه لورې خه حکم دے ؟ ،،
،، بابا جانه فرید دې هم راځي کنه ،،
وفا په معصومیت سره ووي — ،، تاسو خو
هسي هم واپس راځي ،،
سکيني اوخندل ،، لښکر بیا په صلاح دے
،،

ودود صېب سکيني ته اوکتل او مسکے شو
— ،، لښکر بي تا کله پوره دے — سر
خپله خو ئې هم ته ئې — ته هم راځه ،،
ودود صېب دې خبرې ته حېران ؤ — وفا
او فرید به هره خبره ورسره ښه زړه
وره او په ملگرتيا کوله خو دلته زړه
نيولي وو — په ژور نظر ئې دواړو ته
اوکتل ، خوشحالي ئې په مخونو خلیده —
دغه لمحہ کښي ئې ورته بي اختیاره د
زړه نه دعا اووته — بي لفظونو خو لا
محدوده دعا — ودود صېب خپله هم پوئې
نه شو چې په دغه لمحہ کښي ئې ددې
ماشومانو دپاره د خپل خدائے نه خه
اوغوښتل — بس خو خپل اندرون کښي ئې
يوه رڼا شان محسوس کړه او د هغې رڼا
په غېږ کښي ئې بي واره او بي اختیاره
د خپل زړه کچکول کېښودو —
خه ساعت پس لښکر ريحان آباد ته روان
ؤ —

کـر

د ودود صېب په کور کښې يو بل گل
او غوړيدو - يوه ماشومه کور ته راغله
- نوم ورله فريد خوښ کړو - ،، امبر
،، خوشحال خو ټول وو خو فريد خو جوړ
په هوا گرځيدو - امبر به ئې د زړه نه
نه جدا کوله - د پيريانو په ژبه کښې
به ئې ورسره خبرې کولې ، اگرم بگرم
به ئې ورته وئيل - سکينې به ودود صېب
ته وئيل ،، ژنې خو ستاسو نه هم زيات
دے ،،

ودود صېب به اوخندل ،، ژنې دے کنه ،،
امبر خړپوسې وهلې ، پل ئې اخستو ،
خبرې ئې زده کولې او مور پلار او ورور
ئې د خوشحالي نه ورته په جامو کښې نه
ځائيدل -

ودود صېب به وئيل ،، مينه په دې دنيا
جنتي شان لمحې زيږوي او کرکه کينه د
سم دم وخت نه عذاب جوړوي ،،

امبر خبرې زده کړې نو د گل لالا ، گل
لالا په وئيلو خو ئې هډو خوله نه سترې
کېده او گل لالا خو ئې ترې بس ځاريډو
او ځاريډو - فريد ته به چې کله مور د
نظر ماتي دپاره سپېلني دودول نو تنگ
به شو ، زړه به ئې را ډوبېدو - ،،
مورې بس کړه کنه ،، فريد به التجا

شان اوکړه خو اوس چې په امبر به ئې
کله بې کچه مينه راغله نو پخپله به
ئې د سپېلنو نه ډډوزه پورته کړه او
ښه به ئې ورته لوگې کړل - سکينې به
ورته په مينه او حيراني سره کتل - ،،

کـر

يا خدايه ! دا هغه فريد دے چې د لوگي
نه به يو دم تنگ شو او اوس ئې د امبر
دپاره په لوگو کښې سر ور دننه کړے وي
، پوکوي ئې ، دودوي ئې — — — ،
، بس دے مات شو نظر ئې ، ، سکينې به
ورته اووئيل —
، لا چرته مات دے ، ، فريد به هوبښياري
سترگې ورپورته کړې ، ويشتو کښې به ئې
د سپېلنو سوزيدلي سپني ، خسني انختي
وو — د ځان فکر به ورسره کله ؤ ، ،
سم ئې ورته سوزوم ، ،

فريد د ودود صېب سره خوا کښې ناست ؤ
— امبر د پرپرکيو په شان په کور کښې
الوته را الوته — فريد اووې ، ، بابا
جانه ! دا ولې ؟ زماخو يوه لحظه هم د
امبر د ليدو نه بخږ نه تيريري — ، ،
ودود صېب ئې ډېر په شفقت په سر لاس
راښکل ، ، تاته لوئے خدائے ډېر څه عطا
کړي بچے — تاته ئې مينه دربخښلي ده —
، ،
فريد خو شېبې غلے ؤ ، بيا ئې اووې ، ،
خو بابا جانه ! ما ته داسې محسوسيږي
چې زما ستاسو نه هم زيات ته د
امبر سره
مينه ده ، ،

کـر

ودود صېب ورته مسکے شو ،، خور دې ده
 کنه او بيا درنه کشره هم ده نو مينه
 خو به دې ورسره خامخا وي ،،
 ،، بابا جانه ! پته نشته چې ولې ، خو
 زۀ کله کله اوویريرم ،، فرید داسې څۀ
 ورکه ورکه غوندې لهجه کښې اووې —
 ،، ام هم — — — ،، ودود صېب ورته
 داسې د سر زنش کولو په انداز کښې
 اوکتل ،، دا ستا د ويرو او اندېښنو
 عمر دے؟ ،، ودود صېب څۀ ساعت ډېر په
 ژور نظر فرید ته کتل بيا گویا شو ،،
 اندېښنو ته هېڅ کله خپل زړۀ کښې ځائے
 مه ورکوه دا د يقين جرړې کمزورې کوي
 — ،،

،، پته نشته چې ولې ؟ ،، د فرید لهجه
 بيخي بدله وه — د ماشومتوب د عمر د
 ناپختګی شائبه هم پکښې نه وه —
 ودود صېب به د فرید د مختلفو
 کيفيتونو د ذهن او سوچ د ارتقائي عمل
 جاج ډېر په ژوره اخستو خو نن دا بيخي
 نوے احساس ؤ چې د فرید په دې خبره
 ورته شوه ؤ — ودود صېب د مينې د
 انتها سره تعلق لرونکو د داسې
 کيفيتونو د اثر انگيزۍ او محرکاتو
 ادراک لرلو خو د فرید خو لا دومره پوخ
 عمر نه ؤ چې — — — ودود صېب ورته
 په ځير اوکتل او ورته مسکے شو — ،،
 شيطان د انسان ډېر د نيزدې دشمن دے د
 بابا ځانه ! خپل سوچ همېشه مسلمان
 ساته ،،

ڪر

،، مسلمان سوچ ڇنگه وي ؟ ،، فرید
تپوس اوکرو
،، په لوئے خدائے کامل یقین او په هر
حال کڻي صبر او شکر — دغه د مسلمان
سوچ بنياد دے ،، ودود صڀ فرید ته
ڊپر په غور ڪتل —
فرید څه شيبی ښه ورغله ، غلے ۽ بيا
ئي ودود صڀ ته سترگی ورپورته ڪري او
مُسڪے شو اوس ئي په مخ بي آرامي نه
محسوسېده —
،، بابا جانہ ! انسان ڊپر ڪمزورے دے
کنہ ؟ ،،
ودود صڀ فرید خان ته
راجوخت ڪرو ،، ڪمزورے هم او
نيمگري هم — پوره او قادر صرف د الله
ذات دے ،،
فرید غلے ۽ ، ودود صڀ هم هغسي هغه
خپل خان ته جوخت ڪري ۽ — په سر ئي
ورته لاس رانڀڪو ،، الله پاڪ د زرونو په
واړه سوداگانو، په ذهنونو سوچونو
خبردار دے — لوئے الله د ښائسته زرونو
ملگرتيا کوي — — — هميشه ! ،،
د فرید سترگی اوخليدي او د ودود صڀ
د غاري نه ئي لاسونه تاؤ ڪرل — ،،
تاسو چي ماته ڪله هم په سر لاس ڪيږدي
نو زه څه ڊپر عجيبه او خوشحالوونڪے
غوندي سكون محسوسوم بابا جانہ ! ،،
،، بالڪل بچے ! ڇني خبري د فطرت او
روحانيت سره ڊپر زيات ژور ترون لري —
چا ته په سر د شفقت او ميني لاس

کر

کېښودل ډېر لوئې نفسياتي اثر لري —
مثبت اثر — شوریدګي کموي ، د هیجان
او ذهني منفي شدتونو زور ماتوي ، ،
فرید ډېر په غور سره د ودود صېب خبره
اوریده — ، ، هم دغسې په اوګه ټپول هم
سړي ته غرونه غرونه ډاډ بخښي ، زړه
ور کوي ئې ، پالوان ترې جوړوي — — —
، ،

فرید ډېر په انهماک سره ودود صېب ته
غور غور ؤ ، ودود صېب ورته ډېر په
مینه مسکې شو —

، ، او بیا پلار خو هسې هم د سر سېورې
وي — د تاؤ په سېوري وس کله رسي ، ،
ودود صېب بیا خپل لاسونه فرید
ته واکړل او فرید ئې بیا د
غارې نه لاسونه تاؤ کړل —

د لکچر نه پس د معمول مطابق د
سوالونو جوابونو سلسله جاري وه —
، ، کښېنه بچۍ — ويري ګډ ، ، ودود صېب
اووې ، ، ستا ټپوس ډېر اهم دے — اصل
خبره دا ده چې پښتانه په مجموعي
حېثيت د حقيقت نه ډېر لرې پاتې شوي
دي — جذباتي دومره دي چې عقلونه ئې
په گردونو کښې پټ دي او جذبات هم کوم
جذبات؟ لېوني جذبات — — — پښتون
اکثر له خپله تاوه اور اخستے دے —
تاسو کله سوچ کړے چې نن پښتون په خپل

کـر

کور کښې محفوظ نه دے ، مري ، استحصال
 ئې کيږي او گرم هم ، هم دے بللے شي —
 ولي — — — ؟ ، دود صېب يو
 ساعت ته خاموش شو — ټول کلاس غوږ غوږ
 ناست ؤ ، په ټولو ئې يو سنجيده نظر
 واچوؤ ، بيا گويا شو ، و بي نوا دے ،
 ژبه ئې نشته ، د جهالت په تيارو کښې
 گډر دے — له اول ورځې نه ورته د پښتو
 تشریح غلطه شوې ده — کاره سوچونه ،
 کاره عملونه ئې د شخصيت حصه گرځيدلي
 دي ، دنيا په تيزی سره بدليږي ، دا د
 علم او هنر دور دے — د سائنس او
 ټيکنالوجي زمانه ده خو پښتانه اوس هم
 په غوږلو او غارونو کښې پراته دي ،
 برېتونه تاؤولو او ټوپکې طماچې په
 ترخ کښې گرځولو ته خپله پښتو وائي —
 دوئي د پت ، ښېگړې ، تورې او وفا په
 اصل مفهوم هېڅ کله اونه رسيدل ، ورور
 ته تربور وئيل او خپله ټوله توانائي
 په دې يا ددې سره متعلقه په نورو
 ډېرو وړو لويو ، بې ځايه او بې
 حقيقته خبرو ضائع کول د دوئي ننگ او
 پت دے — خپلې دروغجنې انا همېشه د
 خپل جهل وفا دار ساتلي دي — د تورې
 تشریح ورته د جائز او ناجائز جگ شور
 غوږل او د اور لمبه ، په سر باندې
 بله ساتلو په طور شوې ده — — — او د
 ډېر زيات افسوس او عبرت مقام خو دا
 دے چې په وره يا لويه سطح ئې مشري هم
 اکثر ټگانو کړې ده — دوئي ته کله هم

کـر

د داسې ماحول ورکولو کوشش شاید شعوري
 طور نه دے شوه چې د تعلیم سره ئې
 مینه پېدا شي او د علم د حصول طلب ئې
 په زړونو کې را زرغون شي بلکې زه دا
 وئیلې شم چې پښتانه د تعلیم د حصول
 نه باقاعده د یو سوچ لاندې لرې ساتلي
 شوي دي ،، و دود صېب توقف اوکړو ، ځنې
 هلکانو د تپوس کولو لپاره خپل لاسونه
 اوچت کړل ، و دود صېب ټولو ته وار په
 وار اوکتل او یو خوا ئې گوته اوږده
 کړه ،، یاسر ،،

یاسر د تپوس کولو دپاره پاسیدو ،، سر
 ! ستاسو د خبرو په رڼا کې مجموعي
 تاثر آیا دا نه قائمېږي چې گني
 پښتانه د ژوند په لاره په هر لحاظ سره
 گرم او غلط دي ؟ ،،
 ،، کېښنه بچې ،، و دود صېب مسکې شو ،،
 شاباش — — — دا ښه

خبره ده — خپل زړه او ذهن کې کله هم
 ابهام مه پریردئ — څه خبره مو هم چې
 په ذهن کې سوال پېدا کوي — وضاحت ئې
 ضرور غواړئ — د مخکې تلو دپاره ، د
 ارتقاء دپاره دا ډېره ضروري وي چې د
 خپلو خامیو او غفلتونو جاج واخستلې
 شي خپلې ناپوهۍ په حکمت او بصیرت
 سره اوینځلې شي او د هغې د پېش رفت
 لپاره ورومبه شرط دا دے چې خپلې غلطۍ
 تسلیم کړلې شي — د یو نقص ، د یوې
 خامۍ اصلاح کول تر هغې پورې هډو ممکن
 نه وي خو چې هغه خامۍ ، خامي گنلې

کـر

شوې نه وي — خو چې هغه نقص ، نقص
 تسليم كړې شوه نه وي — د پښتنو خو
 ټول ژوند د خوندونو ، رنگونو او
 قدرونو نه ډك دے — پښتانه خو په ډېرو
 زياتو حوالو سپېڅلي او ښاغلي دي خو د
 وخت تقاضه دا ده چې مونږ د پښتون
 وجود د هغو لويو وړو زخمونو نشاندهي
 بيا بيا اوکړو کوم چې د ناسور کېدو
 په لوري روان دي — کوم چې مسيحي
 غواړي ، د پوهې زور او د مينې ټکور
 غواړي — پخوانۍ وخت ساده ؤ — نن خو
 مونږ ته وخت ښکاره خبردارۍ راکوي ، د
 پاسېدو ، بېدارېدو او روانېدو راته
 وائي — نن که چېرې مونږ په هنگامي
 بنيادونو د تيارۍ طرف ته روان نه شو ،
 په شعوري توگه مو د رڼا په لور گام
 پورته نه کړو نو بيا دې کښې هېڅ شک
 نه پاتې کيږي چې مونږ معنوي طور د
 ورکېدو په لور روان يو ، ،
 د ودود صېب د خاموش کېدو سره د
 تپوس کولو دپاره کلاس
 کښې کافي لاسونه بيا پورته شول —
 ، ، ابرار — — — ته ، ،
 ابرار پاسېدو ، ، سر ! په دغه حواله
 مونږ په خپله لاره کښې تر ټولو لوئې
 خنډ څه گڼلې شو ؟ ، ،
 ، ، رسم — — — رواج ، ، ودود صېب په
 رسان اووې ، ، کښېنه ابرار — هغه
 فرسوده رسمونه رواجونه چې زمونږ له
 ژوند چاپېر دي او په جهل بنا دي —

کـر

زمونږ د ارتقاء په لاره کښې خنډ دي او
دغه بُتان صرف نوۀ کهول ماتولۀ شي —
غزنوي غزنوي نوۀ کهول — تاسو ، صرف
تاسو — د حکمت او بصیرت سره — ډیوه
په لاس ، د لویو جذبو او لوړو حوصلو
سره ، د تحمل او برداشت سره ، د عزم
او استقلال سره ، علامه صېب فرمائي

خرد کو غلامی سے آزاد کر

جوانوں کو پیروں کا استاد کر

ستاسو ذمه واری ډېرې زیاتې دي ، تاسو
به خپل چاپېرچل ته ، خپلو را روانو
نسلونو ته د رڼا تحفه ورکوئ — په دې
به هېڅ کله نه ؤ چې دا طور طریقې خو
زمونږ د پلار نیکۀ د وختونو نه را
روانې دي — څنگه ئې پرېږدو — خلق به
څۀ وائي — دا قسم له خبرې خو به د
مکې مشرکانو کولې — — — نه — — —
بالکل نه — — — اوگورئ ، جاج واخلئ
او د دانشمندانه جرات سره غلط ته غلط
اووایی او درست ته درست — ، ،
د کلاس وخت ختم شوۀ ؤ —

چاپېر چل کښې ډېر بدلون راغلۀ ؤ —
ځنې خلقو په دغه عرصه کښې د دنیا لۀ
سرایه کوچ کړۀ ؤ او ځینو ورته کډې
راوړې وې ، ماشومان هم اوس کافي لوئۀ
شوي وو ، فرید اوس کالج ته تلو —
نوره هم ډېره تبدیلی — خو د ودود صېب

کر

د زړه درد هم هغه ؤ — د خپل زخمي
زخمي چاپېرچل د مسیحایی دپاره بې
قراره ؤ او په دې حقله به ورته يکي
يوه لاره په نظر راتله — د علم د حصول
لاره — د مینې لاره ، ودود صېب به کله
کله زړه نیولې شو نو فرید ته به په
يو مخ خیر شو — ،، بچې ! وخت ډېر کم
دے او چیلنج ډېر لوئے دے ،،
فرید به مسکے شو ،، بابا جانہ ! تاسو
څه گنئ چې ددغه لوئے
چیلنج دپاره تاسو لښکر نه دے تیار
کړے ؟ ،،

،، د تیارو شدت ډېر زیات دے ،،
،، د تیارو اوقات څه وي بابا جانہ !
تاسو محسوسوئ نه چې د رڼا سفر جاري و
ساري دے ،،
ودود صېب به مسکے شو — فرید به ئي
زړه ته نيزدې کړو —
،، آئي لو یو بابا جانہ ! ،، فرید به
د ودود صېب د غاړې نه لاسونه تاؤ کړل

د ماشومتوب د ملگرتیا دغه خوږ او
سپېڅلے تعلق د وفا سره کله په مینه
کښې بدل شو فرید ته نه وه پته
خودومره پوهېدو چې هغه خپل زړه وفا
ته ډېر پخوا ورکړے دے — خو د اخلاص او
ملگرتیا د دومره لوئے او مسلسل تعلق

کـر

باوجود فرید کله هم وفا ته د خپلې
مینې اظهار اونه کړه شو — خومره به
ئې چې کله د اظهار کولو کلکه اراده
اوکړه هومره به ترې دوه ترې خطا شول
او په داسې موقع به ئې چې کله د وفا
په وړاندې خبرې بیخي مبهم او یو غر
بل غر شوې نو وفا به د خپل عادت نه
خلاف بې اختیاره اوخندل —
و، فریده ! دا ته کله کله داسې لېونې
غوندې نه شي ؟ ، ،
فرید به داسې سترې سترې شان ، اسوېلې
غوندې اوکړو — په شونډو به ئې خوبولې
شان مسکا خوره شوه ، و او ! کله کله
زما خپله هم کیږي په ځان گمان د
لېونې ، ،
و، ښکارې خو نه ، ،
و، وطن د پښتو دے — سره لېونې کیږي
هم په گرانه ، ،
خو څو وارې ئې د اظهار کولو کلکه
اراده کړې وه ، و بس دے نن وایم ورته
، ، خو عېن په موقع به وار خطا شو ،
فرید کله هم د وفا د طرف نه د التفات
څه محسوس کړي نه وو ، سنجیدگي ئې په
ښکلي ښکلي مخ جوړ پخه نقش شوې وه —
کله کله به ئې چې فرید سره څه ټوکه
شان اوکړه نو هغه ورځ به په جامو کښې
کله ځاییدو — بیا به په ځان پورې په
خندا شو — و، دا مینه هم کنه — — —
، ،

کـر

يو ورځ ئي وفا ته اووې ،، وفا ! دا
مينه هم ډېر عجيبه خيز دے کنه — د سم
دم سړي نه کوټک جوړ کړي —،،
وفا ورته په غور اوکتل ،، نه داسې خو
نۀ ده — مينه خو سړے لا سړے کړي ،،
،، نو بيا — — — ،، فريد هم دومره
اووئيل شول ، مخکښې ئي اکسليټر کار
نۀ کولو —

،، نو بيا څۀ ؟ ،،
،، پريږده مړې — هېڅ نه — — — بس
هسې مې اووې ،،

يوه ورځ د اظهار پيريانو بيا جلالي
کړے ؤ خو چې عېن د څۀ وئيلو په وخت
کښې ئي په مړۍ خپسه کښېناسته نو په
وار خطايۍ کښې ئي بې اختياره د وفا
لاس په خپلو لاسونو کښې اونيوؤ — وفا
يو دم ورته په برندو سترگو اوکتل او
خپل لاس ئي ترې نه په جک سره خلاص کړو
—

،، فريده مۀ هيرهه چې يو هلک د يوې
جينۍ لاس هېڅ کله نۀ شي نيوے عېب وي ،
گناه وي ،،

فريد دا وخت مختلفو کيفيتونو زورلو ،
کچه هم ؤ، اراده ئي هېڅ کله د وفا د
لاس د نيولو نۀ وه — ملامه هم ؤ او څۀ
پاؤ نيم پاؤ بر هم هم — شايد د بې
وقعتۍ احساس ؤ — او زړۀ ئي درزېدو که
درزېدو مخ ئي مسلسل بل خوا اړولے ؤ —
،، بابا جان کوم ځائے د کالج جوړولو
لپاره زمکه اخلي ،، وفا تپوس اوکړو —

کر

،، ٲٲارکٲٲي ،، د فریدٲه لهجه کٲٲي د اسي
ناراضگي شاني وه —
،، خبره شوې ده ؟ ،،
،، او — — بس څه کاغي کاروائي
ٲاتي ده ،،
څه شٲٲه ٲس فرید ٲٲوس اوکړو ،، وفا !
د ايم ايس سي نه ٲس دې څه ارادي دي ؟
،،
د وفا ٲه مخ ٲکلي شان مسکا اوځليده
،، خوبونه خو مې ډٲر لوٲي دي خو د
داجي تکليفونو ته مې نور نه شم کٲه —
اوس هم د کالج خرچي ډٲري دي — د
ريحان آباد نه بهر هم دے گو که ډٲر
لري نه دے خو — — — ،،
د فرید زړه څريکه اوکړه ،، وفا ته
مونږ ٲردي گٲي ؟ ما خو
ٲرٲرده — بابا جان ستا څه نه لري ،،
وفا فرید ته سترگي ورٲورته کړي ،، د
بابا جان مينه او ډاډ که نه وے نو زه
تر دې حده هم نه شوم رارسيدے — د
بابا جان د شخصيت ٲي شمېره اړخونه دي
فريده ! چي تشریح ئي صرف وخت کولے شي
— زه او ته نه ،،
،، وفا ! ته ٲه بابا جان ډٲره گرانه
ئي ،،
،، بابا جان ٲه ما هم ډٲر گران دے ،،
فرید وئيل غوٲتل چي ٲه ما هم ډٲره
گرانه ئي خو بس غلے ٲاتي شو — ډٲره
گرانه وه — اوس ئي د اظهارونو

کـر

مظهارونو نه پخه توبه کړې وه — د وس
خبره ئې نه وه —
،، چرته څه وخت به مور جانې ته غلي
غوندې اووايم — ،، فريد زړه زړه کښې
اووې —

،، گل لالا — — — گل لالا ،، امبر د
فريد په کمرې نيغه راننوته —
،، اا هه ،، فريداخبار په ميز کيښو او
امبر ته متوجه شو —
،، زما خور خونن ډېره خوشحاله ده ،،
،، گل لالا ! ډېره نه — زه نن ډېره
زياته خوشحاله يم — زما خوبه د زړه
ارمان پوره شي ،،
،، ښه نو وايه کنه زما خان زما ځيگر
خوړې ،،
،، داسې در ته چرته وایم — — زما
متهائي کومه ده ؟ ،،
،، واه — — — دا هم عجيبه ده —
ارمان ستا د زړه پوره کيږي او متهائي
زما نه غواړې — هه ؟ ،،
،، ته نه پوهيږې — — — ،، امبر په
شوخی سره سر اوخوځولو —
،، ښه څه زه درنه يو تپوس کوم — تاته
زما وفا باجي څنگه لگي؟ ،،
فريد خو لکه چې سم د خوبه رابېدار
شو — اوس په خبره څه څه
رسيدو —

کـر

و، څه مطلب؟ څنگه څنگه لگي — — ؟
،، فرید هسې تندې داسې تریو شانې کړو
و، صفا صفا اووایه ،،
امبر مسکې وه ، قدرې سوچ کولو نه پس
ئې اووې و، اوس به
دې کور ته زما بهابهي راځي — زمونږ
کور خو به لا ښائسته شي کنه گل لالا ،،
فرید خبرې ته رسیدو خو نور وضاحت ئې
هم غوښتو ، مخ ئې ځلیدو ، غوړیدو
خوشحالي وه دومره ډېره چې — — —
و، امبر ! خبره دې بیا هم پوره اونۀ
کړه ،، فرید ځان داسې مرور غوندې بېر
غوندې کړو و، ستا مې دا خبره بالکل
نۀ ده خوښه — ښه ،،
و، او ما چې ستا نه تپوس اوکړو نو تا
ئې ماته جواب راکړو ؟،، امبر په تشو
لاسونه کېښودل —
و، هم م م ،، فرید ځان داسې ناجانه
غوندې کړو و، ښۀ ده — د نورو
جینکو په شان ده او بس ،،
و، بس ؟ ،، د امبر په سترگو کېښې شوخي
ځلیده
و، او — — بس ،، فرید داسې بې
پروا غوندې انداز کېښې اووې
و، وختي مې بابا جان او مور جاني
خپلو کېښې څه خبره کوله — څوک جینی ئې
درته خوښه کړې ده ،،
و، څوک ده ؟ ،، د فرید غوړونه
اودرېدل — مینه کېښې سره اندېښمن هم
لږ خو نۀ وي —

کـر

و، پته نشته — څوک ده ، ، اوس امبر
خان ناجانه کړې ؤ —
و، امبر ! ، ، د فرید انداز تنبیهی ؤ
و، څه مطلب ، پته نشته ، څوک ده ، ،
و، د مشرانو فیصلې دي گل لالا ، ، امبر
په قلاره قلاره اووې ، ، ماته خو مې بس
بها بهي پکار ده ، ،
و، او زما خوښه نا خوښه ؟ ، ،
و، څه وئیلې شم ، ،
و، تا د وفا پخپله تپوس کړې ؤ ، ،
و، او — — — کړې مې ؤ ، ، د امبر لهجه
کښې هم هغه شان بې نیازی وه —
و، خوښه مې ده — — — ، ، فرید وسله
او غورځوله
و، زما هم خوښه ده ، ، امبر مسلسل خان
ناجانه کړې ؤ —
و، امبر ، ، فرید او غرمېږدو او امبر
په کړس کړس په خندا شوه
و، گل لالا ! دومره کم عقل خو نه ئې —
— — — خو دا نن ولې — — — ؟
گل لالا ! بابا جان د وفا ذکر کولو —
خو لا ئې د ارسلا کاکا سره خبره نه ده
کړې — اول به ستا نه تپوس کوي ، ،
و، د دیارلسو کالو بوډی — — —
، ، فرید امبر د غوړونو نه اونیوله —
و، دا دومره استاذی دې چرته زده کړې
دي ، ،
و، ښه نو دا مې انعام دے ، ،
و، ستا نه خو مې سر څار شه ، ، اوس ئې
د پوزې نه اونیوه

کـر

و، گل لالا ! زما خو تادي شوه — وفا
باجي ته مې اووايم ؟ ، ،
و، نه — — نه — — نه ، ، فرید
تندے گونجې کړو ، ، شش — — دا د
مشرانو خبرې دي — خیال کوه — کار به
راله اوگورې ، ،
امبر په خدا وه ، ، گل لالا ! ښه ډارن
ئې ښه ، ،
د خوشحالی یو دلربا احساس — فرید څه
په نورو نورو جهانونو گرځولو —

د دلاور خان زلمي توب په ريحان آباد
کښې د ظلم نوي نوي بابونه ليکل —
ريحان آباد څه ، دلاور خان نورې ملحقه
علاقې هم د خپلې خانۍ د اثر لاندې
راوستلو خوبونه ليدل — د ځان او مال
ويړه خو د ريحان آباد د خلقو سره د
مخکښې نه وه — اوس په عزت هم ويريدل
— د عياش او بدقماش دلاور خان زړه د
کاني ؤ — د ريحان آباد اوسېدونکي نن
هم بې نوا وو — نوې کهول ئې هم گونگ
او بې ژبې ؤ — د خانانو ويړه ورته
ورثې کښې رسېدلې وه — شاذ و نادر به
که چا چرته جرات اوکړو او ژبه به ئې
اوخوځوله نو نورو ته به د عبرت نشان
جوړ شو — او د باقي خلقو ژبه به لا په
تالو پورې اونځېسته — د خان گل لالا د
زلمي زوئے گناه صرف دومره وه چې دلاور

کـر

خان ته ئې په يو موقع اېځ نېځ جواب
 ورکړې ؤ - نو بيا څه وو دلاور خان په
 خپل اس پورې تړلې ؤ او د ريحان آباد
 په لارو کوڅو کښې ئې راکاږلو - خلق ئې
 څه پټ پنا او څه ښکاره په تماشه وو -
 اندېښمن اندېښمن او ساه ختلي - خلقو
 خپل ماشومان کورونو کښې پټ کړل - د
 غېږې د ماشومانو په مخونو ښځو خپل
 ځادرونه خواره کړل خو تماشه بهر حال
 ټولو کوله - دلاور خان په اس سور د
 خپلو سفاکو تاثراتو سره دنگه غړی د
 ريحان آباد په لارو کوڅو کښې د خلقو
 په زړونو کښې خپل دهشت تازه کولو - د
 خان گل لالا زوئې هله پرېښودې شو چې
 دومره ځان پکښې پاتې شو چې ايله ساه
 ئې اخسته - د هغې نه پس خان گل لالاد
 خپلو ټولو وړو لويو سره د ريحان آباد
 نه کډه اوکړه - چرته لارو؟ ددې نه
 هېڅوک خبر نه شو - د ريحان آباد
 اوسيدونکي د خپلې ژبې د پورته کولو
 په چل نه پوهېدل گو که ځنې کسانو اوس
 څه پټ پنا خپل وس او حرکت کولو -
 بخت عالم کاکا د ودود صېب سره ناست ؤ
 - څو کسان ورسره نور هم وو -
 بخت عالم کا وئيل ،، ډېره گرانه
 شوې ده وروره ! ژوندي يو خو د ژوندو
 په شان نه يو - څه لاره خامخا پکار ده
 ،،

ودود صېب سر اوخوځولو ،، ښه ده چې
 دغه احساس خو درته اوشو - ډېر په

کـر

تاخير سره سهي — بهر حال دير آيد
درست آيد — اوس تاسو څه سوچ کړه دے ؟
،،

بخت عالم کاکا هېڅ توقف اونه کړو،
اوئې وي ،، بس چې په هره ځي — نوره
غلامي نه کوو — مړه به شو کنه — مړه
دې شو ،،

ودود صېب بې اختياره مسکه شو ،، هم
دغه خو زمونږ مسئله ده يا بيخي چپ يو
، هېڅ نه وايو او يا جذباتي او د عقل
نه بالا فېصلي کوو — بې موقعي ، بې
محله او بې فائدي ،،

ودود صېب لږ شان توقف اوکړو او بيا
گويا شو ،، اوس چې تاسو يوه فېصله
کړې او زړه مو منلې ده نو د حکمت
جامه ورواچوئ — ستاسو وړند او جذباتي
قدم به په ريحان آباد کښې نور هم
تورتم جوړ کړي — داسې نتيجه به
پرېږدي چې د وگړو په زړونو کښې به د
پاسېدو هډو تصور ختم کړي ،،

،، نو بيا څه کول پکار دي — زمونږ خو
برداشت ختم شوه دے،، د بخت عالم کاکا
سره جوخت ناست زلمي په کلکه لهجه کښې
اووي ،، زمونږ په وړاندې زمونږ د
سپين روبو مشرانو بې عزتي کيږي ،
زمونږ خو خپر دے مونږ خو هډو په شمېر
کښې نه يو — خدائے دې نه کړي سبا —
— ،، زلمي خبره اودروله ، اواز ئې
دروند غوندې شو —

کـر

و، په يو ورځ هېڅ نه کيږي — ،، و دود
صېب په نرمۍ سره اووې ، و د عمرونو
عمرونو کوتاهيو ازاله يو دم نه شي —
وخت خامخا غواړي — تاسو خپل عمل په
يو څو مرحلو تقسيم کړئ — څومره کسان
دي چې ستاسو د سوچ سره ملگري دي ؟
مکمل ملگري! ،،
و، لږ دي — د گوتو په شمېر دي ،، بخت
عالم کاکا اووې
و دود صېب پُر خيال انداز کښې سـر
اوڅوڅولـو و، جذبـاتي
کيږئ مه — ددې پېدا شوي سوچ او احساس
قدر اوکړئ ، پالنه ئې اوکړئ — په
زړونو او ذهنونو کښې ئې اوکړئ نو بيا
به د وخت سره سره تاسو ته د خپل طاقت
احساس خامخا کيږي او هر کله چې تاسو
د دغه سوچ په زرغونولو کښې کامياب شوئ
نو اوگنئ چې هر تورتم ته مو د نمر مخ
اوبښودلو — لا مونږ د تياري په حالت
کښې يو او تياري په خاموشۍ سره کيږي
، په يقين او تسلسل سره کيږي — خپلو
زلمو ته ډاډ او مينه ورکړئ د هغوي په
صلاحيتونو اعتماد اوکړئ او کار ترې
واخلئ — زما يقين دے چې سحر نيزدې دے
— ډېر نيزدې ،،
و، مونږ دې نه يو خو بس دغه سحر دې
راشي ،، زلمي اووې
و دود صېب مسکې شو ،، که خدائے کوي
تاسو به دې سحر ته پخپله هر کله وايئ

کـر

— د شپې آخر دے ګرانه ، د تیارې زور
په ماتیدو دے — یقین ساتی ، ،

امبر به د وفا سره شرارتونه خو هسې
هم کول خو نن ئې وړانه په دې راغلي
وه چې نن ورته امبر د ، ، وفا باجي ، ،
په ځائے ، ، وفا بهابي ، ، وئيلي وو — د
امبر سره د وفا هم مينه ډېره وه نو
ځکه به ئې ورسره د وړې وړې خبرې نه
هم قيصه جوړوله خو نن خو ئې خبره
بيخي څه بدلله شان کړې وه — د
وفا باجي په

ځائے وفا بهابي — — وفا په
حېراني سره ورته اوکتل —
، ، څه — — څه — — ؟ څه دې اووې
؟ ، ،

امبر بيخي ځان ناجانه کړو ، ، وفا با
— — — — — جي ، ، د ، ، با ، ، او ، ، جي ، ، په
مېنځ کې ئې يوه معني خيزه خلا جوړه
کړه او په معصوميت سره ئې اووې ، ،
خولۀ مې خطا شوه وفا با — — — — — جي ، ،
وفا د غور نه اونيوه — ، ، ستا او
خولۀ خطا کېدل ، ،

د امبر زړۀ خو غوښتل چې ورته صفا صفا
اووائي — د خپلې وفا باجي نه هم تپوس
اوکړي چې ستا څه خوښه ده ؟ خو بس چپ
پاتي شوه —

ڪر

و، نو ڪه بهابهي درته وایم نو خه
قیامت به راشي،، امبر په معصومیت
سره وفا ته اوکتل —
و، امبر — — — وفا امبر ته برنڊ
اوکتل و، دا درباندي نن خه پیریان
راغلي، باجي — — — صرف باجي — — به
،،
و، به نو غور خو مې پرېوده ڪنه،،
امبر ورته داسې مرور مرور شان اوکتل
— غور ئي پرېشودے شو — خه د اخوا
دېخوا خبرو نه پس امبر بیا شوخي
اوکره — و، به خه ټیک ده وفا باجي خو
که دا دواړه نومونه گډ ڪرم خپله ڪشي
نو بیا؟ باجي او بهابهي یو ځائے!
بهابهي جي!،،
و، امبر،، امبر ته د نور ڪله په شان
وړومبے وارننگ ملاؤ شو —
و، خیر دے ڪنه،، امبر یو قدم شاته
لاره —
و، امبر — — — دویم وارننگ — د
وفا لهجه سنجیده وه —
و، بهابهي جان،، امبر بیا په شوخي
سره داسې نازولي نازولي اووې خو یو
قدم ئي بل هم په شا ضرور ورسره اخستے
ؤ —
و، اودریږه زما نیا،،
خو امبر اوس په ڪمره ڪشي چرته وه چې
په پنجه ڪشي به راتله — د منډې خو
تکره وه —

کـر

د امبر فطرت هم داسې ؤ — خور او مینه
ناک — گرانه هم په ټولو وه —

ودود صېب سحر د ناشتې نه پس برآمده
کښې کرسې کښې ډډه وهلې ناست ؤ —
اخبار ئې کتو —

په امبرخو دې خبرې لا ناوخته کړې ؤ چې
خو ورځې پس هغوي

خپل کلي ، گل کلي ته روان دي — څه
چهټيانې هم کمیدې او څه ودود صېب چې
په ښار کښې کومه زمکه اخستې وه په

هغې باندې د کالج د تعمیر کار هم په
تیزی سره جاري ؤ — خو امبر خو نور څه
کرل او رېبل — د هغې په زړه کښې دا

ارمان اوړېدو را اوړېدو چې بس یو ځل
په ډکه خولۀ وفا ته بهابهي اووائي او
هغه ورته اونۀ قهریږي — نو بیا څه وو

، ودود صېب چې خبرېدو نو امبر خلق
راټول کړي وو — دوه کټونه د ودود صېب
د کرسې نه یو خوا بل خوا واچول شول

او لښکر ترې محاصره اوکړه — ودود صېب
په حېرانی سره سره راپورته کړو او د
تپوس کولو په انداز کښې ټولو ته

اوکتل —

سیکنه مسکې شوه ، ، امبر څه خبره

راوړې ده ، تاسو سره ئې کوي، ،

، ، ام هم ، ، ودود صېب اخبار بند کړو

، ، بسم الله ، ،

ڪر

،، هسي بابا جانہ ! د گل لالا د کويژدن
دياره روانه يم ، ما وي ٻڻه ده که
تاسو هم راڻي ،، امبر په معصوميت سره
اووي او ودود صڀ بي وار او بي
اختيار اوخندل ، فريد قدرې غلے غلے
ناست و خو د امبر په انداز او خبره
ئي په شونډو بي قابو شان مسکا خوره
شوه — سکينه خو هسي هم ترې څاریده —
ودود صڀ په مينه اووي ،، ستا په
موجودگي کښې زمونږ څه ضرورت دے — خو
لږ صبر ٻڻه نه دے ؟ ،،
،، نه کنه بابا جانہ ! ،، امبر ناز
او اصرار اوکړو ،، تاسو سوچ
خو اوکړئ کنه څومره خوشحالي به جوړه
شي —
،، نن سبالر په مندو يم بچے ! ٻڻه نه
ده چې لږه ساه ورته واخلم ،،
،، پليز بابا جانہ ! واده ته ساه
واخلي څير دے خو کويژدن دې اوس اوشي
— ،،
،، مور جانې ته هم څه نه وائي ،،
امبر سکيني ته اوکتل ، انداز داسي
گيله من غونډې و —
سکيني اووي ،، ستا بابا جان کله ستا
خبره غورځولي ده — چې زما ضرورت به
پېښېږي ،،
،، ددې مطلب دا دے چې رعايت نه
ملاوېږي ،، ودود صڀ مسکے شو — ،، ٻڻه
ده ، زه به مابښام ته د ارسلا جان سره

کر

اوگورم، د خوشحالی خبره ده هم نن سهي
،،

د خوشحالی د یونوي شان احساس نه د
ټولو مخونه ځلیدل — هم هغه وخت بهر
گېټ په زوره زوره اووهله شو او بیا
ورپسې زر په گېټ کښې لگېدلې کړکۍ نما
دروازه چې په کنډې سره بند وه بېرته
شوه او څو کسان راننوتل — سرور خان ،
دلاور خان او ورپسې د ټوپکو ، طماچو
سره ملا تړلي خوشامدگر ، یو ، دوه ،
درې — — پوره لس کسان وو —
ودود صېب د خپل ځای نه پاسېدو په مخ
ئې برهمي ښکاره محسوسېده — سرور خان
او دلاور خان سره د خپلو کسانو وړاندې
راغله — ودود صېب په دالان کښې قدم
کېښود —

سرور خان طماچه په لاس ، په سینه کښې
ډډ ودود صېب ته مخامخ اودرېدو — په
مخ ئې د تکبر او حقارت رنګونه خواره
وو —

،، ودوده ! دومره صبر سرور خان هیچا
ته نه دے کړے څومره چې تاته — خو نن
سرور خان خپله خاني دلاور خان ته
سپاري او د دلاور خان په خاني کښې
نیمګړتیا سرور خان نه شي زغملے — نن
وخت نه ستا سره شته او نه زما سره —
نن درنه آخري ځل تپوس کوم — ډېر په
سوچ سره جواب راکړه — او یا نا ،،
ودود صېب په غرنیزه خاموشۍ سره د
سرور خان په سترگو

کـر

کښې کتل —

ودود صېب د سرور خان خبره نظر انداز
کړه ،، زما کور ته بې تپوسه راننوتلې
ئې سرور خانه ! ډېر بې پښتو کار دې
کړې دے، د ودود صېب لهجه قطعي او
قلاره وه —

،، پښتو خلق د سرور خان نه زده کوي
ودوده ! ،، سرور خان خپل سر ته د
لويی سره حرکت ورکړو — ،، ډېرو
کتابونو ستا مازغه خراب کړي دي — زه
گورم چې ستا لاس زما طرف ته په بل بل
رنگ راغزيرې زما دخبرې جواب راکوه ،،
،، جواب ما پخوا درکړې دے، د ودود
صېب په کلکه لهجه کښې اووې ،، د سوچ
کولو وار ستا دے — نيمه زمکه ستا شوه
او نيمه زما خو په دې شرط چې زه به
دلته سکول او کالج جوړوم،،
،، سکول او کالج جوړوې ،، سرور خان
اوغرمېدو ،، او که د سرور خان
گريوان ته لاس اچوې ،،

،، ما خپله خبره اوکړه ،، ودود صېب
په ډېرې سنجيدگۍ سره اووې —
،، دا ستا آخري خبره ده ؟ ،، سرور خان
د طماچې والا لاس اوچت کړو —
،، او ،، د ودود صېب لهجه قطعي وه ،،
دا زما آخري خبره ده ،،

فريد ته د صورتحال د بدليدو احساس
ډېر په شدت سره اوښو معامله انتهايي
سنگينه او نازکه وه خو چې څنگه
وړاندې راغے نو د سرور خان کسان ترې

کر

نه چاپېر تاؤ شول — دلته دے د هغوي
په گرفت کښې راغے نو هلته د سرور خان
د طماچې نه گولي اووته ، ورپسې بله ،
ورپسې بله — — — !

د ودود صېب د سينې نه وينې بې واره
دانگل — — د ودود صېب لاس او قدم چي
د سرور خان طرف ته پورته کږدۀ نو د
سرور خان گوتې يو ځل بيا د طماچې
ماشې ته زور ورکړو ، يوه بله گولي د
ودود صېب د سينې په لور لاړه —
و، مه ظالمه ! ،، سکينه په چغو چغو
وراندي راغله —

خو په ظالم کښې ترس چرته وي ، دا
وارې دلاور خان لاس سم کړو يو ږ ، بل
ږ سکينه زړۀ نيولې په زمکه کښېناسته

—
د فريد دنگه ځواني د سرور خان د بي
رحمه ، بي ضميره خانې د تورو علامتونو
گرفت کښې غورځېده را غوځېده —
ودود صېب په زمکه پرېوتو — امبر په
زوره زوره ژړل — چغې ئې وهلې ، و، وه
بابا جانۀ ! وئ موري کنه ،،
فريد هم هغه شان د لسو کسانو په گرفت
کښې پررېدۀ — ،، پرېږ مې دئ ،، فريد
يوه چغه اوکړه ،، سرور خانۀ اخوا کړه
دا سپي دې — ماته رامخامخ شه — بي
غېرته ، بزدله ،،
و، اوئې تړئ ،، د دلاور خان لهجه سره
وه —

کـر

د امبر چغو آسمان راغورځوؤ — کله به
د مور په مړه وجود ورپرېوته او کله د
پلار — ،، وه مور جاني سترگې اوغوره
— يه بابا جانۀ ! ما سره خبرې
اوکړه کنه — گوره کنه ستا امبر ژاړي

— بابا جانۀ — — — ! ،،

امبر پاسېده — د لېونو په شان ئې
اخوا دېخوا نظر زغلولو — بيا ئې يو
خوا منډۀ کړه او په زمکه پروت يو غټ
شان کانه ئې په لاس کښې راواخستو او
په پوره زور سره ئې په دلاور خان
ورگوزار کړو — کانه عېن د دلاور خان
په تندي لگېدلۀ ؤ — سره سره وينۀ د
دلاور خان په مخ راماته شوه — ډېر په
قهر سره ئې امبر ته اوکتل — دا خو ئې
هډو په گمان کښې نۀ وه — يو تالي څټ
د امبر طرف ته حرکت کولو خو دلاور خان
د لاس په اشاره منع کړو —

فريد مکمل بې وسه ؤ — پښې لاسونه ئې
تړلي شوي وو — د زخمي مار په شان
تاويدو راتاويدو — د غصې او غم شدت
ئې خدوخال وړان کړي وو — سترگې ئې
تکې سرې وې ، لکه سکروټې — خو بې وسه
ؤ بېخي بې وسه —

د دلاور خان په مخ د تندي نه راماته
وينۀ اوس هم بهېده — خو
اوس ئې په مخ د غصې معمولي غونډې
تاثّر هم نۀ ؤ — ډېر په شېطاني نظر ئې

کـر

امبر ته کتل — يوه سفاکه او وحشيانه
مُسکا ئې په شونډو غزیده راغزیده —
يو دم د فرید لمبه لمبه حواسو ته
عجیبه انديښنې راپريوتې — ناڅاپي يو
زرۀ ته راتلونکي خيال اولړزولو — اوس
ئې د مخ درشتي او سختي چرته بل خوا
تلې وه — يوه عجیبه شان بې وسي ئې په
سرو سرو سترگو کښې اوښکې اوښکې
اوغزیده — اوس ورسره صرف د خپلې خور
د تحفظ خيال ؤ — د مکمل تحفظ خيال —
امبر ته ئې په اوترو سترگو اوکتل —
هغه اوس هم ژړيدلې ، قهریدلې زمري
زمری ولاړه وه — په دواړو لاسونو کښې
ئې کاني نيولي وو او دلاور خان ته ئې
داسې کتل لکه چې وئیل ئې ورته چې سر
دې لا روغ دے ، سم نۀ دے مات شوے —
دلاور خان هم هغه شان په شیطاني سترگو
امبر ته ځير ؤ —
فرید په ژړا شو ،، امبر ! زما خورې
دلته راشه ، زما خوا ته ، د خپل گل
لالا خوا ته ،،
خو امبر خو په جنگ ولاړه وه —
د کافي خاموشي نه پس يو دم د دلاور
خان شونډې اوخوزیدې ،، جینی ! دا
گوزار دې پور شو په ما او دلاور خان
هېڅ کله په ځان باندې د چا بدل نۀ
پرېږدي — دغه قرض به دې خامخا لنډوم
— خو لا ئې وخت نۀ دے — لا دې وي — — —
لا — — — ،،

کـر

سرور خان فرید ته مخ ور وارولو ، ،
اوس د هر څه ته مالک ئې - اوس ستا
خوښه ده - که عقل درکښې وي نو کومه
خبره دې چې پلار نه منله ته ئې اومنه
- او که نه ته دې هم د پلار په شان ئې
نو د ژوند نه به لرې چرته ژوندې ئې -
وخت به درسره صلاح کار کړم خپر دے ،
سوچ پرې اوکړه ، ،

سرور خان او دلاور خان کنډرې اوکړې او
د خپلو کسانو سره واپس روان شول -
امبر د لاسونو نه کاني اوغورځول او
رامنډه ئې کړه او د فرید سره خوا کښې
کښېناسته او د هغه پښې لاسونه ئې ازاد
کړل - غصه ، صدمه ، بې وسي - فرید
خپل يو لاس په زمکه اولگولو او ژوبل
ژوبل راپاسېدو - امبر ورتر غاړه وټه

-
، ، گل لالا - دا څه اوشو - - - بابا
جان خو اوس اوس زمونږ سره خبرې کولې
- خندل ئې او مور جاني - - - ، ،
امبر په ژړا کښې اووے -
، ، مه ژاړه امبر چې شه ، ، فرید، امبر
خپلې فراخې سینې ته جوخته کړه -
، ، خپله خو ژاړې - زړه دے څه کانه خو
نه دے ، ،

دواړه ورور خور غاړه غټې وو - دواړو
ژړل ، ښه ئې ژړل ، زړونو ئې نه منله
- خو د حقیقت نه انکار هم نه شو کېدے
- مور پلار ئې په وینو کښې لت پت
پراته وو - فرید او امبر ئې حق بق

کـر

خوا ته کښېناستل — د سکینې په مخ
حېراني او معصومیت نقش وو — د ودود
صېب سپینې جامې ټولې په وینو سرې وې
— فرید ئې په رپېدونکو لاسونو په تندي
ویښته سم کړل ښکل ئې کړه او په ورکه
ورکه شان لهجه کښې ئې اووې ،، بابا
جانه ! تاسو خو مینه ویشله — دا ولې ؟
تاسو د چا سره څه بد کړي وو،،
فرید څه ساعت ډېر په مینه او حسرت
سره د ودود صېب مخ ته کتل او د زمکې
په سینه باندې بهیدلې د هغه په وینه
کښې ئې لکـه د خوب په
عالم کښې لاس وهلو — د یو—
قیامتي

خاموشۍ نه پس ئې شونډې اوخوځیدې —
،، بابا جانه ! د سرور خان او دلاور
خان خاني لاره — ستا د مینې قسم چې
لاره — ستا د ظرف قسم چې لاره — سرور
خان او دلاور خان خطا شول — ژوند ئې
پرېښودم اوس خو — — — ،، د فرید
خبره نیمه پاتې شوه — د چا د موجودګۍ
احساس ورته شوې ؤ د امیر او د هغه نه
علاوه د نور چا د موجودګۍ احساس —
فرید سر پورته کړو — د علاقې
تهانېدار په څه فاصله کښې د خپلې
نفری سره ولاړ ؤ —
فرید اودرېدو — تهانېدار په خپلو وړو
وړو دنیا دارو سترګو فرید ته په غور
کتل — ،، ځوانه ته به زمونږ سره
تهانې ته ځې،،

کر

فرید په چېرانی سره تهاښدار ته اوکتل و، ظالمانو د خدائے خاطر اوکړئ — زما مور پلار مړه پراته دي او ستاسو قانون په سر سور دے — لاړ شی که وس کښې مو وي د سرور خان نه تپوس اوکړئ — چا چې دا قیامت په مونږ راوستلے دے ، ،

د تهاښدار په مخ د بې حسی نه علاوه بل هېڅ تاثر نه ؤ — و، حراست کښې ئې واخلي ، ، تهاښدار سپایانو ته اوکتل —

فرید ډېر په بې یقینۍ سره ورته کتل و، ستا مازغه خو نه دي خراب شوي ؟ ، ، ، مازغه ستا ټیک نه دي ، واچوئ ورته هتکړی ، ،

سپایان د فرید نه تاؤ شول — په داسې انداز لکه چرته یو ډېر خطرناک مجرم گرفتاروي — د چېرته انتها وه — فرید نه پوهېدو چې دا څه چکر دے — زما لاسونو ته ولې هتکړی اچوي ؟ هسې نه سرور خان — — — — فرید ته د سرور خان خبره وریاده شوه — و، که عقل در کښې وي نو کومه خبره دې چې پلار نه منله ، ته ئې اومنه او که نه ته دې هم د پلار په شان ئې نو د ژوند نه به لرې چرته ژوندے ئې — وخت به درسره صلاح کار کړم خپر دے ، سوچ پرې اوکړه ، ،

سپایانو د فرید لاسونو ته هتکړی اچولي وې ، فرید امبر ته هسک اوکتل — هغې

کر

په زار زار ژړل — ،، گل لالا ! دوئي تا
ولې بوځي ؟ ،،
زلمي فرید سر اوخوځولو ،، امبر ! نه
— — ژاړې به بالکل نه — ،،
بهر د پولیس ګاډي ولاړ وو — فرید په
لاسونو کښې هتکړی اچولې وې او د
سپایانو مېنځ کښې روان ؤ — په مخ او
سترګو کښې ئې یو غرښ سګوت خور ؤ —
امبر ژړل — — ،، گل لالا — — گل
لالا ،،
فرید امبر ته اوکتل ،، امبر ! عفت
آپا — — څه ورشه هغوي خبر کړه ،،
فرید د پولیس ګاډي ته ختو — امبر په
منډو منډو د عفت آپا کور ته روانه وه
— په ژړا ژړا په سلګو سلګو د سترګو
نه ئې اوبښکې وریډې —

کـر

د تھانېدار په دفتر کښې د فرید لاسونه
د هتکرو نه آزاد کړې شول — فرید خپل
زپلي حواس راغونډول خو ډېره گرانه وه
— صورتحال انتھائي غېر معمولي ؤ —
څه شېبه پس دوه کسان نور هم دفتر ته
راننوتل — د انداز او رويې نه هغه هم
څوک سرکاري کسان ښکارېدل — تھانېدار
ورته د مصافحي دپاره په زبر زیر سره
پاسېدلې ؤ — هغوي کښېناستل —
يو فرید ته اوکتل و، فرید نوم دے ستا
؟ ،، فرید خاموش ؤ — په نفرت او
حقارت سره ئې ټولو ته کتل — د هغه
دنده خو طوفانونه اوچتېدل —
تھانېدار اووې و، صورتحال ستا دپاره
بېخي خراب دے — ته د معاملي سنگيني
ته نه رسي — ستا دپاره ښه ده خبره هم
دلته خلاصه کړه — پولي پتي دې سرور
خان ته حواله کړه — مناسبې پيسې به
ئې درکړي ،،
د فرید په سترگو کښې اور بل ؤ
— و، تاسو هم ځان ته انسانان
وايئ ،، د هغه له خولې وتلے يو يو
ټکے لکه په زهرو کښې ډوب ؤ — په لهجه
کښې ئې د جهان تراخه وو و، ما خپل
مور پلار په وينو کښې ډوب پرېښي دي —
زما مور پلار سرور خان اووژل او هتکړی
تاسو زما په لاسونو کښې واچولي او اوس

کـر

— — — خه يئ تاسو — — — ؟ انسانان
 خونۀ يئ — — — بي ضميره او بي غيرته
 — — — لعنت دې وي ، ،
 د تهاښدار تنده تريو شو — ، ، خوانه
 ! مه هيره چي ته د خپل مور پلار د
 قتل په الزام کښي په حراست کښي اخسته
 شوي ئي او دا هم ياد اوساته چي که د
 سرور خان نه وي خوښه نو د خلاصي دې لار
 هم نشته ، ،
 ، ، په خومره دې ايمان خرڅ کړي ؟ ، ،
 فريد د تهاښدار په سترگو کښي اوکتل
 — تهاښدار برنډ شو ، راپاسېدو خو بل
 خوا ته ناستو دوؤ کسانو کښي يو ورته
 د لاس په اشاره د خه نه وئيلو اووي ،
 تهاښدار د کرسۍ پورې خڅ پاتي شو —
 يو کس فريد ته مخاطب شو ، ، عقل ښه شه
 دے خوانه ! خه چي شوي هغه هسي هم شوي
 ، د آئنده خيال دې اوساته ، ستا ژوند
 دے ، ستا د خور ژوند دے — — — ته د
 سرور خان د زور او طاقت اندازه غلطه
 لگوې — — — ستا بهتري هم په دې کښي
 ده چي خپل ضد پرېږدي — سرور خان دا
 هر خه په ډېر لوئې بندوبست سره کړي
 دي — ته هېڅ نه شي کولے ، ،
 فريد وار په وار درې وارو ته ژوبل
 ژوبل اوکتل — يو لحظه سوچ يورو — بيا
 ئي اووي ، ، نن زما د مور او پلار د
 مرگ ورځ ده ، د هغوي جنازه ده — زه
 اول ددغه هر خه نه فارغېده غواړم ، ،

ڪر

تھانڀدار ٻه خباثت سره مسڪي شو ، ،
اول زمونڊر د سر نه بوج لڙ ڪره ڳلهه —
ستا خبره به هم مونڊر اومنو — ڳني
د مور پلار قاتل د
هغوي جنازي ته ڪله تلي شي — زمونڊر هم
واڙه واڙه ٻچي دي — ، ،
فريد زهرجن شان مسڪي شو ، ، ستاسو
دلالي سرور خان ته هيڻ ڳته نه شي
رسولي — ما سره ڪه نا انصافي اوهم
شي ، پروا نسته ، ،
تھانڀدار فريد ته ٻه خير اوڪتل ، ، نن
ورڻ دي ٻه حوالات ڪڻي ده — ددي نه پس
به ڄيل ته لڙلي شي — ٻه عدالت ڪڻي
درباندي جرم ثابتول د سرور خان دپاره
ڊپر معمولي خبره ده — گواهان هم ڊپر
او ثبوتونه هم — د ڀوند قانون ڀنده
فيصله به دي د ٽول عمر دپاره د تورو
تمبو بنديوان ڪري او يا ڪڍي شي
پهاني درته واورولي شي — ٻڻ سوچ
اوڪره — اوس درسره وخت دے ، ،
، ، ما درته خپله خبره اوڪره ، ، فريد
ڪله لهجه ڪڻي اووي —
تھانڀدار ناستو نورو دوڙ ڪسانو ته
اوڪتل ، هغوي سرونه اوخوڏول —
تھانڀدار خه شي به ڊپر ٻه عجيبه نظر
فريده ڪتل بيا ئي يو سپائي ته اواز
ڪرو — سپائي دفتر ته راننوتو او ڪوتڪ
ڪوتڪ اودرڀدو —

کـر

و، دے حوالات کښې بند کړئ ،، تهاښېدار
د فرید طرف ته اشاره اوکړه و، د قتل
ملزم دے - خیال پرې ساتئ ،،

د گل کلي خلق خو څه چې لارې کوڅې ئې
هم مړاوې وې - ارسلا جان او عفت د
ودود صېب او سکينې مړي سمبال کړي او
گل کلي ته رارسولي وو - وفا ژړل که
ژړل بيخي نه قلاریده - و، بابا جانہ !
نه به دې راکوله دومره مينه چې داسې
دې پرېښودم - سترگې اوغړوه بابا جانہ
! ستاسو هومره لوئې زړه خو زما نه دے
- - - بابا جانہ - - - !! ،،
د امير سترگې اوچې وې - بيخي غلې وه
- کله کله به ئې خو سلگي اووهلې او
کله د خپلې نيا او کله د عفت په غېږ
کښې خپل سر کېښودو -
د سکينې د مور پلار حوصله په ځائے وه
- خو حيران دومره وو چې حد ئې نه ؤ -
د گل کلي خلق خو خپر د کلي خلق وو د
سباؤن سکول ستاف څه چې د ودود صېب
شاگردان هم ټول په ټوله راغلي وو -
خو يواځې نه ، مشران ئې هم راغلي وو
- د ځنو ځنو خو ټوله ټوله کورنۍ
راغلي وه ، داسې خلق هم وو چې هډو چا
پېژندل نه خو سترگې ئې يو ساعت ته نه
وې اوچې شوې - نور خو څه د ريحان
آباد نه ډېر زيات خلق راغلي وو
باوجود ددې چې دا عمل په يو صورت د

کـر

سرور خان سره د ډغرې نه کم نه ؤ خو
چې راغلي وو نو راغلي وو — يوه خبره
وه چې مېلمه پکښې څوک هم نه ؤ — ټول
کوربانۀ وو — جوړ د ودود صېب ورونه
خوئیندې راغلي وو — بچي ئې راغلي وو
خپلو کښې به غاړه وتل بيا بيا به ئې
اوژړل —

د خپلو خلقو سره د ودود صېب د مينې
تعلق نن زرغون ښکاريږي! ښکاره
محسوسېږي!!

دا نن د فرید سره د هغوي دویم ملاقات
ؤ — ارسلا جان او د فرید نیا نیکۀ د
ورځې هم راغلي وو خو ډېر لږ وخت
ایسار شول — یو خو ورسره وخت بیخي نه
ؤ — هر څۀ ئې نیمګړي پرېښي وو —
جنازې پرته وې خو د ژوندي فکر هم
ضروري ؤ — د هغوي د فرید سره صرف
ملاقات اوشو نور ئې هېڅ اونه کړه شول
— حېران هم وو او پرېشان هم — خو
دومره ضرور پوهېدل چې قانون په مکمل
توګه د زورور مرستیال دے —
تهانېدار د هغوي د سوال زارې په جواب
کښې صرف دومره اووې ،، ټیک ده تاسو
ئې پوښې کړئ — د سرور خان تسلي دې
اوکړي نو ځي دې درسره — باقي زۀ نور
هېڅ نه شم کولے — خبره ډېره د پاسه
نه ده ، زما په وس کښې نه ده ،،

کـر

خو فرید لکه ټول په ټوله د کاني شوه
 ؤ — په دې بابله خو ئې هډو خبره نه
 کوله — هغوي هم بې وسه وو — واپس
 ستانه شوي وو خو هم نن ماشام بيا
 راغلي وو — د فرید د نيا نيکه سره دا
 ځل د سباؤن سکول د ستاف سينئر او ذمه
 وار کسان هم راغلي وو ارسلا جان او
 عفت هم وو او وفا هم —
 د فرید نيا اوژل ،، فریده بچیه !
 زمونږ خو ته پکار ئې — نور مو هېڅ نه
 دي پکار ،،
 نيکه ئې اووې ،، فریده ! حالاتو ته
 خپله اوگوره — هسې نه څه نور نقصان
 در اورسي د ظلم زور دے بچے ،،
 خو فرید خاموش ؤ — بيخي خاموش — ټولو
 خپل خپل رنگ خبره کوله — چا ځان
 پوهول او چا فرید خو فرید لکه قسم
 کړے ؤ چې هېڅ به نه وائي — وفا يو
 قدم وړاندې راغله او فرید ته مخامخ
 اودرېده — د غرونو په شاني دروند
 خادر کښې پټه وه — وفا هېڅ نه وې بس
 د هغې نظر د خپل ماشومتوب د ملگري د
 مخ او سترگو تاثرات لوستل — هغې ته د
 فرید د يو يو عادت پټه وه — د هغه په
 مزاج پوهېده — د يو لوی عزم سره ئې
 د فرید په سترگو کښې کتل — بيا گويا
 شوه ،، فریده ! مونږ ټول د صدمې په
 حالت کښې يو ، حالات هم موافق نه دي
 خو — — — بابا جان مونږ ته يو درس
 راکړے دے ، يو سوچ او نظر ئې راکړے

کـر

دے — خو چي مونږ ژوندي ئو نو د ژوند
خبره به کوؤ — مونږ به هېڅ کله د
بابا جان روح نه خفه کوؤ او نه به
خان ورته شرمنده او ملامته کوؤ —
فريده ! چي کمزورۍ نه شي — — — مرحله
گرانې سهي خو زمونږ مرام ډېر ښکله او
نازولۍ دے — ډېر زيات سپېڅلۍ دے —
تیارو ته سر ټيټول د هيچا سره نه
ښائي — ياد ساته دا خبره به بابا
جان کوله ، ،

لکه د بُت ساکت او خاموش ولاړ ځوان جان
فريد په سترگو کښي اوښکي اوځليدې —
په مخ باندې خورې بي انتها سختي کښي
ئې يو رنځ لاره اوکړه —
په رسان سره ئې اووې ، ، زه
محکم يم — — — زما سره ستاسو فکر دے
، ،

د سباؤن سکول وائس پرنسپل سر عدیل
ډېر په تفاخر سره مسکې شو. ، ، عزم او
استقامت د منزلونو پورې وي — مونږ به
په باوقاره طريقه خپل جنگ کوؤ — او
په هومره وقار سره به ئې گټو هم —
باور ساته ، ،

د فريد ذهن او زړه به بيا بيا تاوژن
شول — د هغه په سپېڅلي احساس
قيامتونه تېرېدل خو په ځان ئې تر
کافي حده قابو ساتلې ؤ — هغه د خپلو
راغلو مئينانو زړونه نور خفه کول نه
غوښتل —

کر

فرید ارسلا جان او عفت ته اوکتل ،،
ارسلا کاکا او عفت آپا تاسو د بیا
دپاره د راتلو تکلیف مه کوئ — سرور
خان تاسو ته هم نقصان در رسولے شي —
ستاسو دلته راتگ خطرناک ده،،
،، الله به خپر کړي بچے ،، د ارسلا جان
آواز کافي دروند ؤ —
فرید وفا ته مخ ور واړوه ،، وفا ته
بیا مه راځه ،،
د وفا په مخ غرونه غرونه سنجیدگي
خوره وه —
،، بابا ! مورې گلې !! ،، فرید خپل
نیا نیکه ته اوکتل ،، دعا کوئ — خفه
کیرئ مه — خپر به شي ،،
،، مونږ خو نه پوهېږو بچیه ،، د فرید
نیا په سادگی سره اووې ،، بس اوس تاته
دې خدائے خپر پېښ کړي ،،
سر عدیل را وړاندې شو او د هغې لاس ئې
په خپل سر کیشو — ،، مورې گلې !
مونږ هم ستاسو بچي یو — دعا کوئ —
ټول به خپر
شي — مونږ به عدالت ته ځو — مونږ به
خبره کوؤ ،،

احمد علي خان د نورو روایتي جېلرانو
په شان بالکل نه ؤ — د سنټرل جېل په
عملي او ټولو قېدیانو کښې په سر جي
مشهور ؤ — د قېدیانو سره ئې رویه

کر

انتھائی مشفقانہ او دوستانہ وہ — قید
بهر حال قید وي — خو که د قید سره
تړلے تصور او د احساس اذیت ترې منفي
کړے شي نو دا وئيل به نامناسب نه وي
چې ددغه جېل قيديان باقي په نورو
ډېرو حوالو مطمئن او خوشحال وو —
هغوي په خپل مهربان او شفيق سر جي
مئين وو —

د فريد فائل او تفصيلاتو احمد علي خان
د حېراني او پرېشاني سره مخ کړے ؤ —
دا وخت هم فائل د هغه مخ ته پروت ؤ
او ډېر په سنجيدگي او انهماک سره ئې
خيرلو —

و، د ودود صېب قتل د هغه خپل زوئے
څنگه کولے شي ؟ ، ، هغه د خان سره
سواليه انداز کښې خود کلامي اوکړه —
و، ودود صېب خو — — — ، احمد علي
خان د فائل نه سترگې پورته کړې په لاس
باندي تړلې گهری ته ئې يو نظر اوکتل
او بيا ئې يو سپائي ته اواز کړو —
و، مبین ، ،

سپائي په مستعدی سره دفتر ته راننوتو
و، جي سر جي ، ،

و، هغه نوے حوالا تي راوله — — — فريد
، ، احمد علي خان سپائي ته اووې او
فائل ته ئې بيا سترگې ښکته کړې —
څه ساعت پس فريد د جېلر په دفتر کښې
موجود ؤ —

کـر

د احمد علي خان جهانديده نظر د فريد
د مخ او سترگو د تاثراتو په غور سره
جائزه اخسته —
و، کړسۍ ته کښېنه ، ، احمد علي خان په
نرمۍ سره اووې —
فريد کښېناستو — په انداز کښې ئې
ويزاري وه — د احمد علي خان تجربه
کار نظر اوس هم د فريد محاصره کړې وه
—

احمد علي خان په اول ځل ترې نه څه
تپوسونه کړي وو خو هغه په جواب کښې
بيخي غلۍ ؤ — د مخ او سترگو نه ئې
صفا ښکاريده چې په زړه او ذهن ئې ډېر
درانه دي — احمد علي خان د هغه په
سترگو کښې د بې اعتبارۍ او نفرت شريک
تاثر محسوس کړه ؤ — دا د احمد علي
خان دپاره څه دومره لويه خبره نه وه
— په خپل پېشه ورانه ژوند کښې هغه
ددې نه زيات پېچيده کيسونه ليدلي وو
— د بې شمېره قيديانو سره ئې واسطه
پېښه وه — عادي مجرمان ، د انتهايي
مجبورۍ په حالت کښې جرم کوونکي او بې
گناه بنديوان — خو دلته خو د ودود
صېب نوم او د ريحان آباد او گل کلي
ذکر د هغه په زړه او ذهن کښې د تجسس
طوفان راپورته کړه ؤ — د قتل الزام د
ودود صېب په زوټۍ لگېدله ؤ او ايف
آئي آر د سرور خان په مدعيت کښې درج
شوه ؤ — نو احمد علي خان حقيقتاً
حېران ؤ — د ودود صېب سره د هغه د

کـر

ملاقات دومره ورځې خو نه وې شوې په
 ښار کښې د کالج د جوړولو په سلسله
 کښې د ودود صېب د منډو تړو په دوران
 کښې د کالج د وخت دغه دواړه ياران
 عېن د بازار په مېنځ کښې يو بل ته
 مخامخ شوي وو او غاړه وتلي وو خو ښه
 غاړه وتلي وو — د يو بل نه ئې لاسونه
 کلک چاپېر وو او داسې يو خوا بل خوا
 ځنگېدل راځنگېدل — څه خبرې ئې هم
 کولې — په لار روانو خلقو به چې ورته
 اوکتل نو ځنې به بې اختياره مسکي شول
 — بيا ئې گپ چرته ختمېده — نيزدې
 ورکوټي شان هوټل کښې کښېناستل ، چائي
 او سموسې ئې را اوغوښتي او نوؤ او
 زړو ته ئې زور ورکړو —
 ،، ودود صېب لا اوس هم زلمه ئې ښه ، ،
 احمد علي خان د چائيو نه گوت اوکړو —
 ودود صېب د کالج د زمانې نه خپلو
 ملگرو په هم دې نوم سره مخاطب کولو —
 ،، ودود صېب ،، ملگري خو څه ، غياث
 الدين صېب به هم ورته ودود صېب وې
 غياث الدين صېب د دوئي يو انتهائي
 شفيق او حکيم استاذ ؤ — هغوي به وئيل
 ،، ودود صېب د مينې او پېرزوئنې پېکر
 دے همه روح دے ، د محسوسولو سرے دے
 ،،
 ،، دومره زر چرته زړيرم خانه ،، ودود
 صېب مسکے شو —
 ،، بچي دې څومره دي ؟ ،،

کـر

و، دوه — يوه لور او يو زوئې ،، ودود
صېب اووې ، ودود صېب چې د احمد
علي خان سره د فرید ذکر
کولو نو لهجه ئې د
مينې او تفاخر نه ډکه وه —
و، او ستا ؟ ،، ودود صېب ترې تپوس
اوکړو —

احمد علي خان ورک ورک غونډې مسکې شو
و، زما هم دوه — يوه لور او يو
زوئې — — — لور خو مې رانه لاره —
— گولو اوخوړه — گلالی — — — او
زوئې مې د تعليم دپاره بهر استولې دے
— لا ورکوټې دے — د خوارلسو کالو دے —
خوشحال — تره ئې هلته دے — هم د هغه
سره دے — ،،

و، او گلالی ؟ خنګ گولواوخواړه ؟،، د
ودود صېب تندې گونجې شو —
احمد علي خان يوه اوږده ساه راښکته —
و، ياره ! د ايماندارۍ او فرض شناسۍ
باب کښې ازمېښتونه تر هر څه زيات وي
— او بيا زمونږ پېشه — — — توبه — —
— ايمانداره کس پکښې قدم قدم په پل
صراط تېرېږي — ډېرې قيصې دي د زړه
چاؤدون خو دا ځل خو — — — و، احمد
علي خان يو ساعت ته غلې شو، په خلاء
کښې داسې ځير ؤ لکه چې څه ورته
ښکارېدل ، څه ئې کتل ، بيا ئې ودود
صېب ته سترګې ورواړولې او داسې درد
جن شانې مسکې شو او گويا شو —

کـر

و، د هغوي تعلق د ډېرې مضبوطې پارټۍ سره ؤ — د پوډرو ډېر دروند مقدار ئې سمگل کولو — خو گډېر شوي وو — د تېښتې په دوران کښې ئې په پوليس ډزې شروع کړې ، دوه د هغوي کسان مړه شوي وو او خلور د پوليس — — خبره ډېره مخکښې لاره — ميډيا هم په کيس مکمل نظر ساتلې ؤ — شاته کسانو ئې د خپلو وسائلو او اختياراتو د بې درېغه استعمال باوجود هم هېڅ اونه کړه شول — گرفتار شوؤ درې واړو کسانو ته د مرگ سزا واورولې شوه — په باقي دوؤ خو ئې څه خاص پروا نه وه خو يو خاص کس ؤ — ډېر خاص — د ايم پي اې شجاعت ملک نیازبين او عياش زوئې خرم ملک — د هر داؤ بائيللو نه پس هغوي براه راست ماته راغلل — سره د يو څو حاکمانه سفارشونو او ډېر تېر لالچ ، رنگ رنگ دامونه ئې راته اوغوړول را اوغوړول — ما واپس کړل — څو ورځې پس بيا راغله — ما بيا واپس کړه — نو بيا ئې دهمکي درکې شروع کړې د بل بل رنگ دباؤ اچولو کوشش ئې هم کولو ، ورسره ورسره ئې آفرونه او پېشکښونه هم سېوا کيدل — ما ته صرف دومره کول وو چې خرم ملک ته د جېل نه د تښتېدو لاره هواره کړم او بس — هغوي چې ښه ستړي شول نو آخري دهمکي ئې دا راکړه چې ستا خو يکي يو زوئې دے ، مړ ئې غواړي او که ژوندے — د هغوي خبره ما

کـر

منلے نہ شوہ — د خوشحال پحقلمہ مې خپل
احتياط کولو — دغه ورځ د خوشحال
طبيعت ټيک نه ؤ ، سکول ته نه ؤ تلے —
گلالي تلې وه — د سکول نه په واپسي
کښې پرې د هغوي کسانو فائرنګ اوکړو —
د گاډي ډرائيور هم زخمي شوه ؤ خو
گلالي — — — — ، د احمد علي خان
اواز دروند شو ،، گلالي ژوندی خپل کور
ته رانه غله — څه ورځې پس زما هم
بدلي اوشوه — سنټرل جېل ته — د کافي
سوچ او فکر نه پس زه هم ښار ته راشفت
شوم — خوشحال مې د سبق دپاره بهر
واستولو — قسم دے ياره ، د گلالي مرګ
مې زړه بيخي پرې کړے دے — خو ضدي هم
هغه شان يم ،، احمد علي خان په وئيلو
وئيلو کښې مسکے شو — ،، هغه سرکشي مې
له سره نه اوځي — هغه چې تا به راته
لېونے وئيل ،،

،، دا د وفا لارې دي خانه ! ،، ودود
صېب په يقين سره اووې ،، ازمېښتونه به
خامخا لري خو بې منزله هېڅ کله نه وي
،،

احمد علي خان اوخندل ،، ته وايه کنه
— کمې سپپارې کښې ئې ؟ ،،
،، خانه ! د ريحان آباد صورتحال شش و
پنج کښې اچولے يم — د سباؤن سکولز
پروگرام ډېر ښه روان دے — نتايج ئې
هم عېن د توقعاتو مطابق دي — دلته
ښار کښې هم د سکول او کالج عمارت
تقريباً چې مکمل شوه دے خو په ريحان

کـر

آباد کښې سرور خان د خرۀ پښه جوړ شوه
 دے ، سکول خو سکول هلته نه پرېږدي چې
 زمکې هم اکثر د هغه د لاسه شاړې پرتې
 وي، څو څو وارې مې ورته کسان اونیول
 خو هغه عاجزان د سرور خان د شرارتونو
 او بدمعاشیو توان کله لري - واپس لار
 شي - د سرور خان ارادې ښې نه دي ، ،
 د احمد علي خان په زړه کښې ډېر څه
 اوږېدل را اوږېدل خو تر ټولو اهم ،
 حقیقت معلومول وو - د فرید په فائل
 کښې چې کوم څه لیکلي شوي وو په هغې
 د احمد علي خان باور نه کېدو -
 ،، ځوانه ! ستا خاموشي زما د فهم نه
 بالا ده ، ، احمد علي خان د فرید په
 سترگو کښې مسلسل کتل - ،، دا ستا
 ملامتیا ده د خپل مور پلار په قتل کولو
 باندې او که اطمینان ، ،
 د فرید په سترگو کښې لکه چې لمبې
 پورته شوې په انتهائي قهر او حقارت
 سره ئې جېلر ته اوکتل ،، تاسو هم ځان
 ته انسانان وایئ - تور داغ یئ د
 انسانیت په نامه - کله مو سوچ هم کړه
 دے چې د تفتیش په نوم کوم بې سر او
 پښو او بې عقله تپوسونه کوئ ، ستاسو
 د مقابل روح څومره ازاروي ؟ خو خرڅ
 شوي او نیلام شوي خلق په دې خبره څه
 پوهیږي ، ،
 ،، تا زما د خبرې جواب رانه کړو ، ، د
 احمد علي خان لهجه بې تاثره وه -

کـر

،، تاسو په خومره خرڅ شوي یی ؟ ،،
فرید زهرجن انداز کښې اووې —
،، دا زما د خبرې جواب نه دے ،،
،، د بې ضمیرو سره زما هم دومره خبره
وي ،،

احمد علي خان ډېر ژور سوچ کښې ؤ —
هغه ددې ټول صورتحال نازکی او سنگینۍ
ته رسیدو — د فرید خلاف ډېر په منصوبه
بندی او منظمې طریقې سره گامونه
پورته کولې شول — چېل کښې فرید په
آرام ساتل د هغه دپاره گرانه خبره نه
وه — خو پرېشاني د عدالتي کاروایی او
فېصلې وه — احمد علي خان د ظلم او
زور د گټې ډېرې تماشي لیدلې وې خو
دلته منظر بېخي بدل ؤ — انتها وه —
قاتل مدعي ؤ او — — — — — د فرید
تعاون ډېر ضروري ؤ خو د هغې نه هم
ضروري اول ددې ټولې معاملې زبر زیر
معلومول وو — احمد علي خان ، فرید
واپس بارک ته ولېږلو —

فرید د احمد علي خان سره د هغه په
دفتر کښې ناست ؤ —
،، فریده بچې ! ،، د احمد علي خان
لهجه انتهایي نرمه وه ،، خبره ډېره
ساده ده — زه تلې ؤم ریحان آباد ته ،
گل کلي ته — — — د ریحان آباد د خلقو
خو ژبی ده — لویې وړوکې ویرېدلې دے —

کـر

هر چا ته پته ده خو ژبه هېڅوک نه شي
خوځولې — څه کسانو زما سره خبره
اوکړه خو ښکاره هغوي هم څه نه شي
وئيلې — د سرور خان او دلاور خان دهشت
د مرگ غوندې د هغوي په زړونو او
ذهنونو خور دے — ما دا هم واوريدل چې
سرور خان ستا خلاف گواهان هم تيار کړي
دي — ستا په حق کښې د وئيلو والا
هېڅوک نشته — د هر چا په سر د سرور
خان د ظلم تېره توره خوړند ده — سرور
خان په هره حواله ډېر لږ لږه اړيچ کړې
دے — د هغه ستا سره هېڅ سروکار
نشته — د هغه ستا زمکې ، ستا

پولې پټې پکار دي ، ،
فريد ډېر په تحمل سره د احمد علي خان
خبره واوریده — يوه د طنز نه ډکه
مسکاتې په شونډو اوځليده ، ، سرور
خان تاسو ته څه ذمه واري سپارلې ده ؟

، ،

د احمد علي خان د مخ تاثيرات هم هغه
شان نرم او خواږه وو ، وودود صېب زما
د کالج د وخت ملگره ؤ ، ته ماته لالا
وئيلې شي ، ،

، ، پوليس والا هم د چا لالا ، کاکا کېدے
شي ؟ ، ، د فريد لهجه هم هغه شان وه —
، ، هر څوک کېدے شي — زه ستا دپاره
مکمل کوشش کوم — خو ستا تعاون هم ډېر
ضروري دے — ما ستا د وکیل سره هم
کتلي دي — مونږ کوشش کوؤ چې ستا په
حق کښې د گواهي ورکوونکي پېدا کړو ، ،

کر

و، زما گواه الله دے جېلر صېب — زما نور
په هېچا باور نشته — ستاسو په قانون
خو بالکل نه ،،

و، ستا ضد تاته نور نقصان در رسوله
شي بچے — نه سهي — زما سره خو تعاون
اوکړه ،،

و، زما پاتې څه دي ،،
و، زه ستا د اندروني کشمکش او اضطراب
خبر لرم فريده بچے زه پوهېږم چې ته د
کوم لولۍ اذيت او عذاب نه تيرېږي —
خو د ژوند نه خو انکار نه شي کوله
کنه — نه بچے — د ودود صېب نال
کړې بوتې دومره کمزورې کله کېدې شي
،،

فريد ډېر په عجيبه غوندې نظر احمد
علي خان ته اوکتل —
و، گوره بچے ! د حالا تو جاج واخله —
ته باوجود ددې چې د ظلم ښکار شوې ئې
، بې گناه ئې خو بيا هم مسلسل په
دفاعي پوزيشن کېږي ئې — کمزورې دفاعي
پوزيشن — ستا ضمانت منظور نه شو —
تاته په ځان ددې چې انصاف در اورسي
د خپل ځان د صفا کولو مرحله درېښه
ده — ستا په حق کېږي د شهادت ورکولو
والا څوک نشته — خلاف دې تيارېږي — ددې
هېڅ بې هېڅه ضد دې څه معنی ؟ ،،
و، زه سرور خان ته سر نه شم ټيټوله
جېلر صېب — او زما په تاسو هم باور
نشته ،،

ڪر

،، سر مه تيٿوه — خو لڳونتوب خو هم
مه ڪوه ڪنه — دغه سڪوت دې مات ڪره —
ما سره د خپل زړه هره خبره اوڪره ،،
،، زما زړه ڪښي هڻڻ خبره نشته — زما
زړه ڪښي صرف هغه ورځ ژوندي ده ، ڪومه
ورځ به چي د سرور خان او دلاور خان
خاني په خاورو ڪښي گډوم — د حالا تو
څه جاج واخلم — د تيارو د يوې ډيوې
سره دښمني ده د هوا په ملاتړ — بس ،،
،، تيارو هڻڻ ڪله رڼا ته ماتي نه ده
ورکړې بچي ،،
،، زما يقين دے ،،

د خپل تڪليف نه راته وايه ،، احمد
علي خان ډېر په شفقت سره اووې —

عدالت ڪښي پېشي شروع شوې وې —
تاريخونه بدليل رابديل — د سرور
خان مڪمل ڪوشش ؤ چي په هره طريقه وي
خو فريد وسله ڪيردي — خو د فريد په
سینه ڪښي خو اور بل ؤ — هغه به د
سرور خان خبره منله ؟ څو څو واري ئي
جېل ته ورته ڪسان راليزلي وو خو فريد
ورته يکي يوه خبره ڪړې وه —
،، زما مي د بابا جان په روغ نيت قسم
وي — سرور خان به دا ارمان گور ته
وړي د ځان سره ،،
احمد علي خان فريد ته د هر ممکن
سهولت او آرام بندوبست کړے ؤ — خو

کر

هغه په آرام کله ؤ۔ کله کله به ورته
دا هر څه خوب اوشکاریدل — بي یقیني
غوندې به واخستو — خو دا کيفيت به ئي
عارضي او انتهايي مختصر ؤ — زهرجن
حقيقت به ئي په رگ رگ کښي اوبهیدو نو
د سر نه به ئي شنه لوڅره اوخته —
د احمد علي خان دفتر د هغه د خپلو
مئينو سره د ملاقات کولو ځائے ؤ — نن
هم د خپل نيا نيکه ، امير ، ارسلا جان
، عفت ، وفا او سر عدیل سره ناست ؤ —
ټول کافي پرېشان ښکاریدل — دوه ورځې
پس د عدالت د فېصلي د راتلو ورځ وه —
اوس اوس د فرید وکیل راغلی ؤ — هغه
هم ډېر چُرټ کښي نه ؤ۔ سرور خان په
عدالت کښي کافي گواهان پيش کړي وو —
د فرید وکیل هره مرحله د خپلي تجربې
او ذهانت په توره وهلي وه — خو داسي
ښکاریده چې هر کس بيخي سترگې پټې کړي
دي — سترگې غړولو ته هډو څوک تيار نه
دے —

د فرید نيکه اووې ، ، فریده بچے !
دلاور خان راغلی ؤ ، ،
، ، گل کلي ته ؟ ، ، د فرید لهجه تيزه
وه
، ، او ، ، بابا سر اوخوځولو — ، ،
ډېرې درکې ئي کولې — وئيل چې د فرید
سره دا آخري موقع ده — زمونږ خبره دي
اومني نو سبا به د جېل نه بهر وي او
که ضد کوي نو هم هغه ئي ځائے دے ، ،

کـر

د فرید په سترگو کښې لکه اور بل ؤ —
سینه ئې ډډېده ، تشېده امبر سلگی
اوکره —
و، گل لالا — ډېرې گنده خبرې ئې کولې —
زه ئې نه شم وئیلے — ماته ئې وې — —
— ، ، امبر په ژړا شوه —
د فرید په سکروټو سترگو کښې اوشکې
اوخلیدې — غاښونه ئې ډېر کلک جوخت
کړي وو —
و، یا الله ، ، د فرید آواز لـمـزیدلے ؤ
، حرف حرف ئې په وینو ،
اوشکو لملے ؤ ، ، یا الله ! لوئے خو ته
ئې — لوئے خو ته ئې ، ،
د فرید په مخ اوشکو را اودانگل او د
ماشومانو په شان په ژړا شو — بیا ئې
امبر ته اوکتل —
و، ژاړه مه خورکې — ټول به خپر شي ، ،
خه ساعت خاموشي وه — فرید وفا ته مخ
ور واړوه —
و، وفا ! ته به بیا دلته نه راځې ، ،
و، فریده — — — وفا خه وئیل خو
خبره ئې پوره نه شوه —
و، نه به راځې ، ، فرید اوغرمېږدو —
خو فوراً ورته احساس اوشو چې نور خلق
هم دلته ناست دي — ارسلا جان او عفت
ته ئې اوکتل و، ارسلا کاکا ! عفت آږا
!! تاسو ته پته ده د ټول صورتحال —
خدائے دې نه کړي — — و، فرید خپله
خبره لږه اودروله ، ، احتیاط ضروري دے
، ،

کـر

بيا ئي سر عدیل ته اوکتل — وو سر !
بخښنه غواړم — ډېر زيات ډسټرب يم ، ،
سر عدیل ورته په مينه مسکې شو ، و نه
بچې ! مونږ دلته راغلي ددې دپاره يو
چې ستا پريشاني کمه کړو — تاته ددې
خبرې احساس او اطمینان درکړو چې په
دې جنگ کې تې يواځې نه ئې ، مونږ
ټول ستا سره يو ، ،
د فرید نيا ادې هېڅ نه وې — د
پرېشاني عالم ؤ — بس د تسبو دانې ئې
يوه يوه اړولې او شونډې ئې ورو ورو
خوځېدې — د صبر يو درديدلې رنگ ئې په
مخ خور ؤ —

عدالتي فيصله راغله — د مکر په
ثبوتونو کې د کوم ځائې نه صداقت
راغله ؤ — گواهان څنگه پېدا کړي شوي
وو — د کوم کوم ځائې نه احکامات صادر
شوي وو — څوک څوک خرڅ شوه او څنگه
څنگه خرڅ شوه ؤ دا ټوله د پردې د شا
قيصه وه — پټ معاملات وو — ښکاره صرف
دا وو چې خلکو اوليدل چې فرید ته عمر
قېد واورولې شو — د فرید نيکه بابا
په سترگو کېږي راغلي اوښکې پاکې کړې —
هغه د فرید د وکیل سره د عدالت د
کمرې نه بهر را روان ؤ — عفت په زوره
زوره ژړل وفا ورته مخ ته اودرېده —

ڪر

و، مٺ ڙاڙه موري — ڙا خو ڪمزوري خلق
ڪوي ،،
و، ڙڙه ڏي ڇه ڪاڻي ڇو نه ڏي لوري !
ڇنگه ٿي صبر ڪرم — ڏي غيڙه ڪڀي مي
لوئ ڪڍي ڏي فريڊ — وي
خدايه دومره ظلم — — ،،
و، خيڙ ڏي موري ! ڏا به ڏا الله رضا وه
،، وفا خيلي مور ته تسلي ورڪوله خو
دلته ٿي لهجي خيله هم تيندڪ اوخوره —
يو بي اختياره غريو و چي په مري ڪڀي
ٿي اونڀستو — بيا ٿي په خان هيڻ ڪابو
اونه ساتلي شو او خيلي مور ته ورتي
غارو وه — فريڊ ته ڏ عمر ڦيڊ سزا
واورولي شوه — خو سرور خان او دلاور
خان خوشحال نه وو — چي ڏ عدالت ڏ
احاطي نه بهر راوتل نو ٽڪير خو ٿي په
انداز ڪڀي و ولي خوشحالي ٿي په مخونو
نه وه ڏ هغوي ارمان نه و پوره شوه —

نن په جيڙ ڪڀي ڏ فريڊ ڏ عمر ڦيڊ
ورومبي ورڻ وه —

ڏا غتي غتي ڏ پاڇه عمرڀڻي ڏ دلاور خان
ڏ طرف نه راغلي وي په عفت خو سر
گرڇيڊه — حق ڇيڙانه وه چي ڇه ورتي
اوواڻي —

کـر

يوې ښځې په ناصحانه انداز کښې سر
اوڅوڅوۀ — ،، کم عقلي ! ته لا په دې
کښې سوچونه کوي — خانان دې د لور
رشته غواړي شکر نه اوباسې ،، عفت به
څۀ وئيل — د هغې عاجزې خو د خولې لارې
هم اوچې شوې وې —

بلې ښځې اووې ،، مزې به کوي مزې — د
خپلې برخې خانه به ئې دلاور خان ته د
رشتو څۀ کمه دے — په خپلو پښو تبر مه
وهه ،،

عفت ورته په لاچارۍ سره اوکتل ،، خورې
! د دلاور خان خو يوه ښځه شته کنه او

يوې ته ئې طلاق هم ورکړے دے ،،
،، خانان دي خانان ،، ورومبې غټې ښځې
بيا د پوهولو په انداز کښې اووې — ،،
ستا ددې سره څۀ کار دے — چې خو ودونه
ئې دي او څو ئې طلاقې کړي دي — لېونۍ
ئې — — — ستا لور خو دلاور خان پخپله
خوښه کړې ده — مزې به کوي مزې ،،
،، خورې — — — ،،

،، خورې مورې پرېږده — خپل نصيب په
لته مه وهه — څۀ شوه وفا بچي ؟ ،،
،، وفا د کالج نه نه ده راغلې — خورې
! د وفا پلار هم کور نشته — زۀ به د
هغوي سره صلاح اوکړم — دا فېصله زۀ خو
نه شم کولے کنه ،،

،، يه کم عقلي ! په دې کښې د تپوسونو
څۀ حاجت دے — د خپل بخت په بيدارۍ نه
پوهېږې — هغوي خانان دي په دې خبره
به خفه شي خو څه خپر دے — مونږ به

ڪر

سڀا بيا راشو۔ او ھن ! سرے دے پوئي
ڪره ۔ ورخي به مو بدلي شي ۔ خيال ڪوئ
د خانانو خفگان ٻڌه نه دے ،،
ٻڌي پاڇي دي !

وفا د ڪالج نه راغله خو عفت ورته هيڻ
اونءِ وے ۔ هغه ٿوله ورڻ لکه په پل
صراط ولاړه وه ۔ مازيگر چي ارسلا جان
راغے نو ٿوله قيصر ٿي ورته تيره ڪره
۔ سترے ستومانه راغله ارسلا جان اوچي
شونڊي ناست ؤ ۔ په مخ ٿي د ويرې او
اندېشنو رنگونه تلل راتلل ۔ ڪافي
ساعت په سوچ ڪشي ڊوب ناست ؤ ۔ بيا ٿي
په ڊيري فڪرمندی سره وفا ته اوڪتل ۔
د وفا په مخ پریشاني هم وه او برهمي
هم ۔

و، زه خو هيڻ نه پوهيڻم ،، عفت ڊير
په پریشاني سره اووي ،، ڪه اقرار ورته
ڪوؤ نو د خپلي لور ژوند تباہ ڪوؤ او
ڪه انڪار ڪوؤ نو ۔ ۔ ۔ ظالمان دي ۔
زور ٿي نه لرو ،،

و، ڊيره گرانه خبره ده ،، ارسلا جان
په تفكر سره اووي ۔

وفا خاموش ناسته وه ۔ د خپل
مور او پلار سوداگاني ٿي
شمارلي ۔ پلار ته ٿي اوڪتل و، داجي !
دي ڪشي خه گران دي ۔ چي زمونڊ نه ده
خوبه نو نه مو ده خوبه ،،

ارسلا جان مراوے غوندي مسڪے شو ۔ و،
ستا خبره د وئيلو پوري خو ٿيڪ ده
لوري خو انڪار ڪول د خانانو سره

ڪر

دڻمڻي ڪول ده — او د هڱوي سره دڻمڻي
ڇوڪ ڪولے شي ، ،
، ، بيا ورته اقرار اوڪړئ ، ، وفا د
مور پلار په سترگو ڪښي اوڪتل —
، ، دا هم گرانه ده ، ،
، ، بچے ! زما خو عقل بيخي ڪار نه ڪوي
، ، عفت سر اونيوۍ
، ، زما عقل ڪارڪوي مورې ، ، وفا په
اعتماد سره اووې — ، ، داجي مونږ ريحان
آباد پرېږدو — بس دے دلته زمونږ نور
ژوند نه ڪيري ، ،
ارسلا جان او عفت په حيراني سره وفا
ته اوڪتل ، ، لورې؟ ، ،
، ، او داجي ! بله هېڅ لار نشته ، ،
، ، چرته به څو — دا دومره اسانه خبره
خو نه ده ، ،
، ، دومره گرانه هم نه ده —
د الله جهان ډېر لوئے دے — دنيا د
ريحان آباد پورې نه ده محدوده ، ،
، ، لورې — — — ، ، ارسلا جان پس و
پېش ڪښي ؤ —
، ، داجي ! تاسو فېصله اوڪړئ — مونږ
دلاور خان ته اقرار هم نه شو ڪولے او
انكار هم نه شو ڪولے — نو بيا ددې
دواړو خبرو په صورت ڪښي مونږ دلته
څنگه پاتې ڪېدے شو ؟ زور ئي لرئ؟ ، ،
، ، لورې ! چرته به څو ؟ ، ، ارسلا جان
په ډېر حېرت او پرېشاني سره اووې —
، ، هر چرته چې وي — خو د ريحان آباد
نه روان يو ، ،

کـر

ارسلا جان عفت ته اوکتل — عفت ئي په
لاس باندي لاس کيښو، مه خفه کيږه —
بله خوځه لاره هم نشته — الله زمونږ مل
ملگره ده،،

ارسلا جان يو سور اسوبله اوکړو،، ښه
ده نو بيا تادي کول پکار ده — وخت
دومره نشته،،

لږ ساعت پس درې واړو د کور ضروري
سامان بندولو، يو ځايه کولو —

احمد علي خان په هر رنگ د فريد ډېر
خيال ساتلو — هغه نه غوښتل چې د فريد
دغه سوخت او له حده زيات اضطراب دده
په زړه او ذهن داسې نقشونه جوړ کړي
چې ورسره ئې د شخصيت روغتيا او
نفسياتي صحت مندي متاثره شي — خو خو
وارې به ئې ورسره ورځ کښې ملاقات کوه
— احمد علي خان غوښتل چې په هر حال
وي خو د فريد کم از کم د ځان پحقله
دغه بې باوري ختمه کړي — ودود صېب او
احمد علي خان د يو احساس او يوې
نظريې لرونکي ياران وو — احمد علي
خان کله غوښته چې فريد دې نور هم
پامال شي — هغه ددې خبرې منلو ته هډو
تيار نه و چې د ودود صېب نظريه شکست
خوړله شي او د هغه پرورش دومره خام
کېده شي چې د وختونو تاوده ساره پرې
خپل رنگونه اوخيژوي — د احمد علي خان

کـر

په فرید باندي مکمل توجه وه — هغه د
فرید د شخصیت وړانیدل هېڅ کله نه
غوښتل — د احساس او نظريې د اشتراک
نه علاوه په هغه باندي د ودود صېب د
یاری حق هم کم خو نه ؤ —
فرید د شدید اندروني اضطراب سره مخ ؤ
— هغه ځان د بې وسۍ په آخري حدونو
ولار محسوسولو — ددې هر څه د کېدو نه
پس هغه مسلسل یوه نامعلومه او بې
نومه شان ویره محسوسوله — ویره وه خو
خدوخال ئې نه وو — خو اوس پټه نه وه
اوس به ئې ښکاره او منظر منظر د فرید
په زړه او ذهن یرغل کولو — خو هغه
منظر به کله هم هغه لیدنه شو —
سترگې به ئې پټې کړې او بې اختیاره
به ئې چغې کړې ، و نا — نا — — —
نا ، ، او بیا به په چغو چغو په ژړا
شو — په جېل کېنې قسم قسم قېديان وو —
د هر چا خپله خپله قيصه او خپل خپل
تکلیف ؤ خو چې فرید به ئې په داسې
کېفیتونو او عذابونو کېنې گېر اولیدو
نو د هغوي نه به خپل درد او تکلیف کم
از کم هغه وخت خو ضرور هېر
شو — فرید ته به د خپلې ماشومې خور
سلگۍ بیا بیا په سماعت کېنې انگازه
شوې —
و ، گل لالا ! ډېرې گنده خبرې ئې کولې —
زه ئې نه شم وئیلې — ما ته ئې وې — —
— ، ، او بیا به د هغه په سماعت
کېنې د امبر مسلسل ژړا وه — د فرید نه

کـر

هغه منظر هم نه هيرېدو چې مور او پلار
 ئې په وينو كېښې لت پت مړه پراته وو
 او د دلاور خان شيطاني او بې حيا
 سترگې د امبر په مخ كېښې خخې وې - بيا
 به ئې د دلاور خان معني خيزه او
 شيطاني لهجه په غوړونو كېښې انگازه
 شوه -

و، جينې دا گوزار دې پور شو په ما او
 دلاور خان هېڅ كله په ځان باندې د چا
 بدل نه پرېږدي - دغه قرض به دې خامخا
 لنډوم خو لا ئې وخت نه دے - لا دې وي -
 - - - - ، ،

فريد به په دواړو لاسونو سر اونيوه او
 چغې به ئې كړې او به ئې ژړل - د جېل
 په قېديانو كېښې به چا ترې په نرمۍ
 سره تپوس اوکړو -

و، وروره تاته څه تكليف دے ؟ مونږ ته
 اووايه - زړه به دې ورسره سپك شي ، ،
 فريد به ورته زخمي زخمي اوكتل و، زړه
 خو به مې هله سپكېږي كله چې د سرور
 خان او دلاور خان وينې اوڅښم ، ،

د فريد د شپو خوبونه حرام شوي وو -
 سترگې به ئې ورغلې نه وې چې قسم قسم
 پريشانه كوونكي خوبونه به ئې بيا بيا
 ليدل خو نن خو حد اوشو - دلاور خان ئې
 خوب كېښې ليدو - هم هغه شېطاني خندا ،
 سرې سرې وحشتناكې سترگې ، په مخ هم
 هغه سفاكانه تاثرات ، امبر ئې په ژړا
 لیده - فريد ته ئې رامنډې وهلې و، گل
 لالا ، گل لالا ، ،

کـر

د انتهائي پریشانی په عالم کښې د
 فرید سترگې او غړېدې — بدن ئې ټول
 خولې خولې ؤ — ساه ئې داسې ختلې وه
 لکه میلونه منډه ئې وهلې وي — گڼر
 چاپېره ئې اوکتل — نور قېديان اوده
 وو خدائے خبر چې د شپې څه وخت ؤ —
 فرید د جېل د دنگو دنگو دیوالونو
 تصور اوکړو او ځان ئې پکښې بندیوان
 اولیدو — نو خپله خور ورته ډېره بې
 اسرې ، بې وسه او په بیابان محسوس
 شوه — بې اختیاره په ژړا شو — نوره
 ټوله شپه ئې ویښه او په کرلو ریبلو
 کښې تېره کړه — چې سحر شو نو دومره
 ورځو کښې ئې نن احمد علي خان ته د
 خپل یو ضرورت نه اووې —
 ،، ماته زما خور ملاقات ته راولئ —
 یواځې — نور هېڅوک نه ،،
 احمد علي خان د فرید په مخ بې قرارې
 او بې آرامي لیدله —
 ،، صرف امبر ؟ ،، احمد علي خان ډېر
 په غور فرید ته کتل —
 ،، او — — — صرف امبر ،،
 ،، ښه ده ،، احمد علي خان ورته ډېر
 په روڼ تندي سره مسکې شو ،، خو
 فریده ! دومره بوج په ذهن مۀ ساته
 بچۍ — تا د ودود
 صېب نه دومره حوصله هم نه ده زده کړې
 ؟ ،،
 فرید خاموش ؤ — احمد علي خان ته ئې
 کتل — احمد علي خان د فرید په اوگه

ڪر

لاس ڪڀڻو او ڊپر په مينه ئي ورته اووڀ
،، هم دغه فريد به ئي — — دومره به
هم نه ئي بدل شوه او دا وخت به ٽڀر
شوه وي — تاته خو ستا ژوند په انتظار
دے بچے ،،

امبر راغلي وه — دواړه ورور خور ڪلڪ
غارو وتل او ڀڻه ئي اوڙيل — احمد علي
خان د هغوي د خبرو په دوران ڪشي بهر
اووتو — د هغه دفتر د فريد د ملاقات
خائے و —

،، دا خه اوشو گل لالا ،، د امبر
سلگو اووڀ — ،، ته به ڪله راځي؟ ،،
،، امبر! زما نيازبيني خوري! ،، د
فريد لهجه اوشڪي اوشڪي وه — ،، دا
هغه دنيا نه ده کومه چي زمونڊر په
زړونو او سوچونو ڪشي ده — دا د نفرت
جهان دے — د ڪرڪي دنيا ده — امبر ستا
زما سره څومره مينه ده؟ ،،
،، تاته پته ده گل لالا ،، امبر د فريد
په سترگو ڪشي اوڪتل —

،، او زما ستا سره څومره مينه ده؟
،، فريد لکه په تنويمي ڪيفيت ڪشي
خبري ڪولي — ورڪي ورڪي ، خوبولي
خوبولي —

،، ماته پته ده گل لالا ،،
،، امبر! زه بخڻنه غواړم زما خورڪي
،، فريد د امبر د سترگو اوشڪي پاڪي
ڪري — ،، زه ستا دپاره نور هيڻ
نه شم ڪولي زه تا په دغه

کر

ځنگل کښې يواځې نه شم پرېښودے — زما نور
هېڅ وس نشته — گل لالا دې معاف کړه
خورکې ، ،
فرید د امبر د سترگو نه اوښکې بیا
بیا پاکولې — — د فرید لاسونه د
امبر په مخ ورو ورو راخوئیدل — عن تر
دې چې مری ته
ئې راغلل —
و، بابا جان او مور جانہ مې د خپلې
نیازبینې امبر لارې ته گوري، ، فرید په
برق برق ژړل — د دواړو لاسونو گرفت ئې
ورو ورو د امبر په مری سختیدو — امبر
په ډېرې حېرانی سره خپل گل لالا ته کتل
— هېڅ نه پوهېده — فرید سترگې پټې
کړې — د امبر رنگ ورو ورو سور کېده —
په سترگو کښې ئې په یو ساعت کښې بې
شمېره سوالونه ، تپوسونه د حېرانی
په رنگ لړلي خلیدل — فرید د خپلو
دواړو لاسونو مکمل زور د امبر مری ته
ورکړو — د هغې ماشومې خو لاسونه هم د
فرید لاسونو ته پورته نه شول —
و، فریده ! ، ، احمد علي خان دفتر ته
په راننوتو کښې لکه د زمري اوغرمبیدو
— فرید سترگې اوغړولې ، د دفتر د
دروازې طرف ته ئې اوکتل — احمد علي
خان چې خو ځان رارسولو نو امبر ښه
پنګه د فرید په غېږ کښې پریوتلې وه —
و، ځناوره ! ، ، د احمد علي خان د
سترگو نه د اور بخري ختل — زر زر ئې

کـر

د امبر وجود په غېږ کښې راواخستو او
د ور په لور ئې منډه کړه — په وتو
وتو کښې ئې چاته آواز کړه —
،، جمال — — اعزاز !! ،،
فرید اوچې شونډې او بې تاثیر مخ ،
خوړند سر ناست ؤ — نن پرې د لېونو
گمان کېدو —

فرید درې ورځې احمد علي خان اونۀ
لیدو — په څلورمه ورځ ئې خپل دفتر ته
بللے ؤ — د احمد علي خان په مخ
انتهايي سنجیدگي خوره وه — فرید ته
ئې اوکتل نو بې واره ئې په سترگو کښې
اوښکې اوځلیدې — ،، ما کله تصور هم
نۀ ؤ کړے چې د ودود صېب د بچو به دا
حال کیږي ،،
د فرید شونډې اوخوځېدې ،، امبر ،،
احمد علي خان ورته په برنډ نظر اوکتل
،، مړه دې کړه ،، بیا ئې اواز یو دم
تېز شو ،، اودې وژله ،، د هغې
معصومې په روح به څۀ تېر شوي وي چې
کله هغې ته دا احساس شوے وي چې د خپل
ورور دلاسه مري ،،
فرید لکه د بُت ساکت ولاړ ؤ — سترگې ئې
خالي خالي او د تاثیر نه عاري وې —
،، څۀ فرق دے په تا کښې او په سرور
خان کښې ،، احمد علي خان په برهمی

کـر

سرہ مخ بل خوا وارولو — ،، تا زما
 باور مات کرو فریدہ ،، دا د احمد علی
 خان ہغہ نرمہ لہجہ نہ وہ چپ زرونہ بہ
 پرې ټکوریدل —

ساعت پس د احمد علی خان پہ مخ لږ شان
 نرمي راغلہ — د خپلې کرسی نہ
 راپاسېدو — خو قدمہ مخکښې راغے او
 فرید تہ مخامخ اودریدو — ډېر پہ سوچ
 سرہ ئې د فرید زخمی زخمی سترگو کښې
 کتل — د احمد علی خان سترگې نمجنې وې

—
 ،، زما سرہ بلہ هېڅ لار نہ وہ ،، د
 فرید اواز دروند ؤ — ،، ما خپلہ خور
 پہ ځنگل کښې نہ شوه پرېښودے ،،
 ،، زہ حېران یم ،، احمد علی خان ډېر
 پـه قـلار اووې ،، د ودود
 صېب زوئے دومرہ کمزورے او کم ہمتہ
 ځنگہ کږدے شي ،،

فرید یو دم احمد علی خان تہ ورتر
 غاړہ وتو — لاسونہ ئې ترې نہ کلک
 چاپېر کړل او د ماشومانو پہ شان پہ
 ژړا شو — ،، لالاجي ! زہ د ډېر لوئے
 اذیت سرہ مخ یم — زہ ماتیرم ، نریرم
 ، خو زہ ماتیدل نہ غواړم — پہ ما ډېر
 لوئے قرض دے ہغہ پرې کول غواړم — زما
 یو فرض دے ہغہ ادا کوم غواړم — لالاجي
 ! زما ستاسو مرستہ پکار دہ — زہ
 هېڅکلہ کمزورے نہ یم خو انسان یم ،
 بشر یم ، پہ ما کښې اور بل دے خو زہ
 پخپلہ پہ ہغہ اور کښې سوزېدل نہ

کـر

غوارم — تاسو خو مې د بابا جان
ملگري یی کنه — پليز ماته لاره اوښایئ
، ، —

د احمد علي خان په سترگو کښې اوښکې
تلې راتلې — فرید ئې په ملا ورو ورو
تپولو — بیا ئې ډېر په قلاړه د ځان نه
جدا کړو —

و، کښېنه ، ، احمد علي خان د یوې کرسی
طرف ته اشاره اوکړه — خپله هم
کښېناستو — څه ساعت ئې فرید ته کتل
بیا ئې په نرمۍ سره اووې — و، د امبر
په حقله ته مجرم ئې خو — — — زه
ستا اندروني کشمکش ، ستا په نفسیاتو
د حمله کوونکو تیاریو د شدتونو او زور
اندازه لرم او د هغې په نتیجه کښې
ستا ذهني کښېتونه هم گورم نو — —
— — ، احمد علي خان یو ساعت ته غلے
شو ، خو شیبې ئې فرید ته په غور کتل
، بیا گویا شو و، ته د نفرت د لارې
سرې نه ئې فریده ، ،

و، زما په سینه کښې نفرت نه دے لالاجي
، ، فرید ورو شان اووې — و، انتقام دے
او دا انتقام به زه پالم ، ،
احمد علي خان پُر خیال انداز کښې سر
خوځولو و، ابتدائي تربیت هېڅکله غږ
مؤثر نه وي — او ته خو د ودود صېب د
سېوري لاندې لوئے شوې ئې — زه نه گنم
چې ودود صېب به خپله نظریه ، خپل سوچ
او درد خپل بچي ته سپارلے نه وي دا

کر

عارضي کڀڙيتونه دي فريده ! دا په خان
حاوي کوه مه ، ،

فريد ډېر په حېراني احمد علي خان ته
اوکتل ، ، لاجي ! دا تاسو څنگه وئيلے

شي - زما خو دنيا ورانه شوه - زما
مور پلار ، امبر ، ددې هر څه ذمه وار

څوک دي ؟ زه سرور خان او دلاور خان
څنگه معاف کولے شم ، ،

، ، د امبر دپاره ته ذمه وار ئي ، دا
ستا جرم دے ، ، احمد علي خان د فريد

په سترگو کښي اوکتل ، ، ته ويريدلے ئي
، تاته هر څه تور تور ښکاري ، ستا په

ذهن تيارې خورې دي - او په تيارو کښي
هېڅ کله د رنگونو تميز نه کيږي ، ،

، ، رڼا چرته ده ، ، د فريد په لهجه
کښي سوخت ؤ -

احمد علي خان مسکے شو - هغه غوښتل
چې د فريد خاموشي

ماته شي او فريد اوس د هغه سره د زړه
خبرې شريکولي -

، ، ستا د نظر زاويه بدله شوې ده ، ، د
احمد علي خان لهجه نرمه وه - ، ، رڼا

زه يم ، رڼا ته ئي ، د ريحان آباد
خلق که په يو اتفاق راپاسي نو سرور

خان د هغوي څه کولے شي ؟ د سرور خان
سره لښکرې خو نشته - ياد ساته څوک د

چا استحصال هېڅ کله نه شي کولے -
زمونږ ويريدل او خاموشي د ظالم زور

زياتوي - يو انسان د بل انسان نه بالا
او برتر څنگه کډے شي ، ،

کـر

،، ستاسو قانون ئې مرستيال وي ،،
فرید اووې –
،، قانون حقیقتاً د ټولودپاره دے ،،
احمد علي خان اووې ،، خو داسې ده چې
مونږ اکثر د خپلې ناپوهۍ په سوب د
خپلو حقوقو نه ځان دستبردار تصور کړې
وي – چرته چې تیاره وي نو هلته غلا هم
کيږي او غل هم پټيږي – خو د رڼا خبره
نوره ده په رڼا کېنې نه څوک په اسانه
جرم کولې شي او نه پټېدې شي بس هم
دومره خبره ده ،،
د فرید سترگې اوځلیدې – په احمد علي
خان ئې زړه خور شو –
،، بابا جان به هم ، هم داسې خبرې
کولې ،، فرید سوچ اوکړو – خو د بابا
جان د یادیدو سره ئې زړه بیا څړیکه
اوکړه – یو لمبه لمبه احساس ئې په رگ
رگ کېنې خور شو – د یو لوئي او مسلسل
کشمکش نه ډکو دغه کېفیتونو فرید د
شدید اضطراب سره مخ کړې ؤ –

فرید خو ورځې بیخي اوده شوې نه ؤ –
هغه په خپلو کېفیتونو نه پوهېدو – د
بې وسې انتها وه – اوس خو ورسره څه
عجیبه شان ملامتیا هم مل وه – چرته د
شپې په آخرنۍ برخه کېنې به ئې که د څه
ساعت دپاره سترگې پټې هم شوې نو رنگ
رنگ خوبونو ، منظرونو به ئې په زخمي

کر

زخمي احساس یرغل اوکړو او بي واره به
ئې سترگې اوغړېدې ، بيا به تر سحره
پورې ويخ ناست ؤ ، دردېدلې درېدلې —
،، بس دے مات شو نظر ئې ،، دا به ئې
د مور جانې مينه ناک اواز ؤ —
،، خور دې ده کنه او بيا درنه کشره
هم ده نو مينه خو به دې ورسره خامخا
وي ،، ودود صېب به گویا ؤ —
،، گل لالا بڼه ډارن ئې بڼه ،، امېر به
ورته په خندا وه —
فرید د احساس د قیامتونو عذابونو نه
تېرېدو خو نن ئې خه بل رنگ خوب لیدو
، جدا — بیخي جدا —
ماشوم فرید ئې لیدو چې د بابا جان
سره ناست ؤ —
،، بابا جانہ ! پته نشته چې ولې ؟ خو
زه کله کله اوویریرم ،، ماشوم فرید
خه ورکه ورکه شان لهجه کښې اووې —
،، ام هم — — — ،، ودود صېب
ورته داسې د سرزنش کولو
په
انداز کښې اوکتل — ،، دا ستا د ویرو
او اندېښنو عمر دے ؟ اندېښنو ته هیڅ
کله خپل زړه کښې ځائې مه ورکوه — دا
د یقین جرړې کمزورې کوي ،،
،، پته نشته چې ولې ؟ ،، د فرید لهجه
بدله وه —
ودود صېب ورته په ځیر اوکتل او ورته
مسکے شو ،، شیطان د انسان ډېر د

کر

نیزدې دشمن دے د بابا خانه ! خپل سوچ
همېشه مسلمان ساته ، ،

، ، مسلمان سوچ څنگه وي ؟ ، ، فرید
تپوس اوکړو -

، ، په لوئې خدائي کامل يقين او په هر
حال کښې صبر او شکر- دغه د مسلمان
سوچ بنياد دے ، ، ودود صېب ، فرید ته
ډېر په غور کتل -

، ، بابا جانه ! انسان ډېر کمزور دے
کنه - - - ؟ ، ،

ودود صېب ، فرید ځان ته جوخت کړو ، ،
کمزور دے هم او نيمگر دے هم - پوره او
قادر صرف د الله ذات دے - الله پاک د زړونو
په واره سوداگانو ، په ذهنونو ،
سوچونو خبردار دے - لوئې الله د ښائسته
زړونو ملگرتيا کوي - - - - همېشه !
، ،

د فرید سترگې اوځليدې او د ودود صېب
د غاړې نه ئې لاسونه تاؤ کړل -
د فرید د خوب د ليدو تسلسل جاري ؤ خو
منظر اوس بدل ؤ - امبر ئې لیده چې گل
گل ولاړه وه او خپل گل لالا ته مسکې
مسکې وه خو د ډېرې لړې فاصلې باوجود
هم فرید لۀ خپله ځايه حرکت نه شو
کړلے - په بې وسې سره ئې د امبر طرف
ته خپل لاسونه وا کړل ، ، امبر ! زما
نيازبينې خورکې !! د گل لالا غېږې ته
دې راشه کنه ، ،
امبر هم هغه شان مسکې وه - فرید ته
ئې په مينه کتل -

کړ

د فرید سترگو کښې اوښکې اوځلیدې ، ،
امبر ! د گل لالا نه دې خفه ئې خورکې ؟
، ،

د امبر د مخ او سترگو مسکا یو دم
معدومه شوه - ډېر په گيله منو سترگو
ئې فرید ته اوکتل - شونډې ئې ورو شان
اوځوځېدې - ، ، گل لالا ! زه ستا نه خفه
نه یم خو که ته دا دومره خفگانونه
کوې نو بیا به درنه ضرور خفه یم ، ،
فرید غوښتل چې امبر ځان ته ، خپل زړه
ته جوخته کړي خو له ځایه ئې حرکت نه
شو کولې -

امبر گل گل او مسکې مسکې ولاړه وه -
د فرید د خوب د لیدو تسلسل مات شو خو
، خوب ئې نه ؤ مات شوې - په دومره
ورځو کښې ایله نن داسې شوي وو چې د
څه خوب د لیدو په دوران کښې د فرید
سترگې نه وې غړېدلې چې هر څه وو خو
نن د فرید په مخ د اذیت رنگونه نه وو
-
فرید اوده ؤ -

وخت تیرېدو !
فرید به د احمد علي خان سره خپل ره
سپکولو - د احمد علي
خان پوهې او تجربې د فرید مایوسه شوي
ذهن او نظر ته ځای په ځای ډیوې
بلولي او کړېښودلې - فرید به هغه ته د
خپل زړه هره خبره کوله - زیات تر ذکر

ڪر

به د ودود صڀب ءُ — احمد علي خان به
 ورته وخت په وخت د خپل ژوند قيصي
 تږولې — د ڪالج د وختونو ذکر به ئي
 کولو — د ودود صڀب خبرې به ئي ورته
 کولې — فريد به هغه ټولې خبرې په
 دلچسپي سره اوريدې —
 نن چې د احمد علي خان د ژوند قيصه تر
 دلته را اورسيده نو د فريد د زړه د
 زخمونو نه څرېکې پورته شوې و، لالاجي!
 گلالي مړه شوه ؟ ، ،
 ، او فريده بچې ! ، ، احمد علي خان
 يوه اوږده ساه واخسته — ، هغه کورته
 ژوندۍ رانه غله ، ،
 ، خوشحال چرته د لالاجي ؟ ، ، فريد د
 احمد علي خان په قيصه کې جوړه
 لټول —
 ، هغه مې د تعليم دپاره بهر لېږلې
 دے — د تره سره دے ، ، احمد علي خان
 ډېر په سنجيدگۍ سره دا وخت د فريد د
 مخ تاثيرات لوستل —
 ، ستاسو ډېر لږ لږه د لالاجي ، ،
 ، انسان د وخت نه ډېر څه زده کوي ، ،
 د فريد په زړه کې ناڅاپي يو خيال
 راغے — تپوس ئي اوکړو ، لالاجي ! وفا
 چرته ده ؟ ، ، خو هغه د اظهار کولو بې
 همتي په کې اوس هم وه — زر ئي خبره
 په بل رنگ کړه — ، زما مطلب دے ارسال
 کاکا او عفت آيا — هغوي څنگه دي ؟ ، ،
 د احمد علي خان د ژور نظر نه د هغه د
 زړه حال پت څنگه پاتې کېدے شو — په

کـر

مینه ورته مسکے شو ،، وفا دې ډېره
زره ته نيزدې ده بچې ؟ ،،
فريد ورته هېڅ اونه وي -
،، هغوي د ريحان آباد نه کډه کړې ده
،،

،، څه ؟ ،، فريد ډېر په تعجب سره
اووې -
،، او بچې ! هغوي د ريحان آباد نه
تلي دي ،،
،، ولې ؟ لاجي - - - ! څه چل شو
دې ؟ ،، د اندېښنو ماران د فريد په
ټول وجود خواره شول -
،، شايد د سرور خان له ويرې - - -
،، احمد علي خان ډېر په غور د فريد د
مخ د تغير سره مخ تاثرات لوستل -
،، چرته تلي دي ؟ ،، د فريد په لهجه
کښې د شکستگي عنصر موجود ؤ -
،، هېڅ پته نشته ! ،،
،، تاسو هلته تلي يئ ؟ ،، فريد د
خبرې تل ته رسيدل غوښتل -
،، او - - - زما د ريحان آباد او د
گل کلي سره برابره رابطه ده - ددې
ټولې قيصې سره زما د يار ارمانونه
تړلي دي - زه څنگه غافل پاتې کېدې شم
،،

،، هغوي نشته ؟ ريحان آباد کښې نشته
؟ ،، فريد ماشومانو
په شان احمد علي خان ته اوکتل - لهجه
ئې د درد نه ډکه وه -

کر

،، کور ته ئې تالا لگېدلې ده ،، احمد
علي خان اووې ،،چم گاونډ کښې ئې هم
چا ته نه دي وئيلي چې هغوي چرته ځي
،،

،، لالا جي — — — ،، فرید نور هېڅ
اونۀ وئيلۀ شول —
،، د سباؤن سکول د پېرزوئنې سفر جاري
دۀ ،، احمد علي خان وئيل ،، کوم ستاف
چې ودود صېب منتخب کړۀ دۀ په هېڅ طور
د ملغلرو نه کم نه دۀ — د ښار د کالج
تعمير مکمل شوۀ دۀ — او د باقاعده
پرانستلو دپاره ئې تياري شروع دي —
عديل صېب او د هغۀ ملگري په رښتيا چې
ډېر قابل دي ،،

،، لالاجي ! او تاسو ؟ ،، د فرید په
لهجه کښې چرته لرې يو ارمان ؤ —
احمد علي خان بې اختياره اوځندل ،،
زۀ په هېڅ طور د ودود صېب نه جدا نه
يم — مونږ زده کړه هم يو ځائۀ کړې ده
او د عمل مېدان کښې مو قدم هم يو
ځائۀ اېښۀ ؤ — سوچ او نظر مو يو ؤ خو
لارې مو جدا جدا — اوس خو زما د ريحان
آباد او گل کلي سره نه ختمېدونکۀ
تعلق جوړ شوۀ دۀ ،،

،، مننه لالاجي ! ،، فرید په ممنونيت
سره اووې ،، زما نيا نيکۀ څۀ حال کښې
دي ؟ ،،

،، ښۀ دي — — — ،، احمد علي خان
مسکۀ شو — ،، را روان دي ستا ملاقات
ته سبا ،،

کـر

ډېر سحرونه مابامونه تېر شول —
احمد علي خان به د فرید هر ممکن خیال
ساتلو — کله کله به ورته فرید اووې —
و، لالاجي! تاسو خو زما داسې خیال
ساتئ لکه څوک د چا تیمار داري کوي ؟
،،

احمد علي خان به په جواب کښې مسکې شو
و، هم داسې ده — یو گل چې د زهرجن
ماحول د شدتونو او کښتوونو سره مخ
شي نو د هغه خوشبو ، تازگي او ښکلا
براه راست متاثره کیږي — فریده ! زه
نه غواړم بچې ، چې ستا د اندرون
ښائستونه دې مراوي شي ، ،

و، هغه ښائستونه خو وینې وینې پراته
دي لالاجي ! بې ساه او بې ژونده ، ،
و، وینې وینې خو کیدې شي فریده ! خو
بې ساه او بې ژونده هېڅ کله نه — ته
د ودود صېب په غږېر کښې لوټې شوې ئې
او هغه همه مینه مینه ؤ ، د نفرت نه
خو ئې بیخي کرکه وه — ستا په ذهن د
انتقام شدت حاوي دے — نو ته لا د خپل
فطرت په پټه نه پوهېږې او ستا په
فطرت کښې تیاري هډو ځائیدې نه شي ته
په رڼا مټین ئې ، رڼا خو به پېژني ؟
،،

و، زما ژوند کښې پاتې څه دي ، ،

کر

و، د داسې خبرې د کولو حق د هیچا سره
نشته — چې ژوند پاتې دے نو ژوند پاتې
دے،،

کله کله به فرید اووئیل و، لالاجي !
تاسو اکثر زما مخ ته دومره په خیر
ولې گورئ ؟،،

احمد علي خان به بې اختیاره اوخندل
و، ستا مخ یو ډېر منفرد کتاب دے ،
لولم ئې ، زده کړه ترې کوم — — —
ستا په مخ د انساني نفسیاتو انتهایي
باریکۍ او د شعور او لاشعور گډ وډ
رنگونه ډېر په وضاحت سره د لوستلو
دپاره موجود دي — ستا په مخ زما مینه
ماتیږي — ماته ډېر څه رایادوي ،،
نن احمد علي خان په مختلفو موضوعاتو
مشمول گڼ شمېر کتابونه د فرید دپاره
راوړي وو —

فرید په حېراني سره احمد علي خان ته
اوکتل و، لالاجي ! دا ټول زما د خوښې
کتابونه دي — تاسو څنگه — — — ؟
،،

احمد علي خان مسکے شو و، دا ما د
ودود صېب د خوښې کتابونه اوموضوعات
راوړي دي ستابه څنگه نه وي خوښ؟،،
و، تهینک یو لالاجي ! ،،
و، دا څه ډائرياني دي ستا د لیکلو
دپاره ،،
و، اوه ،، فرید ډېر پُرخياله انداز
کښې سر اوخوځولو —

کـر

و، فریده ! زما تبادله شوې ده — زه
به د نوي چېلر سره ستا خبره اوکړم —
پلیز د ځان خیال ساته — زه به ستا
ملاقات ته راکم ، ،
فرید — په چېرانی سره احمد
علي خان ته اوکتل و، لالاجي !
ستاسو تبادله — — — ، ،
احمد علي خان مسکے شو ، هغه د فرید
خبرې ته رسیدو و، نه — نه — کيږي
راکيږي — د پولیس نوکړۍ کښې دا د
روټین خبرې دي کږدې شي څه وخت پس بیا
دلته یم — ستا دیدن ته خو به خامخا
راکم ، ، د احمد علي خان گوتو د فرید
په ویشتو کښې شیطاني اوکړه ویشتۀ ئې
وران را وران شول — فرید مسکے شو —

موسمونه بدلیل رابدلیل — وخت
تیرېدو — میاشتي میاشتي، کلونه ،
کلونه —
دلاور خان د ریحان آباد په خلقو د ظلم
انتها کړې وه — سرور خان به چې دلاور
خان ته کتل ، د هغه رعب او دبدبه به
ئې لیده نو بې اختیاره به ئې د
برېتونو سرونه تاو راتاؤ کړل — ددې
ورځې خو سرور خان ارمان کړې ؤ —
د دلاور خان معمول ؤ ، هر مازیگر به د
ریحان آباد په زمکو په اس باندې سور
، طماچه په غاړه گرځېدو — سرور خان

کر

به ورته كله كله اووې ،، خو كسان
درسره ملا تړلي گرځوه — د خلكو ويره
په هم دې سېوا كيږي ،،
دلاور خان به اوځنډل ،، خان بابا !
داسې مې نه دي يړولي — د
ريحان آباد خو گډې چيلۍ هم په هغه
لاره نه ځي په كومه لار
چې دلاور خان روان وي ،،
د سرور خان مخ به د تفاخر د احساس نه
اوځليدو —
د خان گل لالا د زوئې خپله بې عزتي هېڅ
كله نه وه هېره شوې — سفيان په ظاهره
غله و خو دننه لكه د زخمي مار اوږيدو
را اوږيدو — خو څه تقاضي د كور هم وې
— د ريحان آباد د پرېښودو نه پس هم
هغه د ريحان آباد د حالاتو نه ځان خبر
ساتلو — دومره كلونه صبر كول د هغه
دپاره ډېر گران وو خو چې كله به ئې
هم د خپل مور او پلار غريبو او وخت
زپلو سترگو ته اوكتل نو ځان به ئې د
دومره لوئې قدم د اخستو نه منع
اوساتلو — په دې كېنې هر څه پېښېدې
شول — سفيان نهه كاله مسلسل محنت كړې
ؤ — شپې او ورځې ته ئې نه وو كتلي بس
كار ته ئې كار وئيلې ؤ — نن وخت بدل
ؤ — نن سفيان گڼل چې اوس پل پورته
كولې شي — هغه د څو ورځو نه مسلسل
ريحان آباد ته تلو راتلو او د دلاور
خان د معمولاتو جاج ئې اخستو — نن د
مكمل تياري سره راغله ؤ — دغه ورځ

کـر

موسم ڊپر بڻڪلے ۽ — یخہ یخہ هوا لڳېده
 — فصلونه شنه ولاړ وو — د مازیگر وخت
 ۽ نو د موسم سحر انگیزی لا سېوا وه —
 د دلاور خان اس د پولو پټو په غاړه
 غاړه ورو ورو قدمونه اخستل روان ۽ —
 دلاور خان، په اوږه کښې طماچه اچولې ،
 د اس په ملا د یو فاتحانه شان سره
 ناست ، د خواؤ شا ننداره کوله — اس
 لږ هم مخکښې نه ۽ تلے چې دلاور خان ئې
 واځي رابښکې — وړاندې څوک د ونې د سټې
 د شانه یو دم بهر راوتلے ۽ — په کینه
 اوږه کښې ئې پرے اچولے ۽ او په ښې لاس
 کښې ئې طماچه وه —
 دلاور خان په حېرانی سره ورته اوکتل
 ،، سفیانہ ته ؟ ،، لهجه ئې د حقارت
 نه خالي نه وه —
 ،، حېران شوې دلاور خانہ ،، سفیان د
 دلاور خان په سترگو کښې کتل —
 ،، ستا دومره همت ،، دلاور خان
 اوغرمېږدو او ورسره ئې د اس د ملا نه
 راټوپ کړو او چې خپلې طماچې ته ئې لاس
 وړلو سفیان خپل د طماچې والا لاس د هغه
 طرف ته نېغ کړو —
 ،، په خپل ځائے اودریږه دلاور خانہ لاس
 دې ښکته ښه دے او طماچه دې په غاړه
 ،،
 ،، سفیانہ ! ،، د دلاور خان مخ د غصې
 د شدت نه سور شو — ،، ستا جوړ هېر دي
 چې ته د چا مخ ته ولاړ ئې ،،

کـر

،، د خانی نشه دې د سر نه کوزه کړه
 دلاور خانه ،، سفیان د طماچې والا لاس
 ته حرکت ورکړو ،، اوس الله یادوه ،، او
 ورسره ئې د طماچې په ماشې گوته کلکه
 کړه — یو — — دوه — — درې — —
 خلور گولی د دلاور خان په سینه ننوتې
 — دلاور خان پریوتو پریوتو کښې خپلې
 طماچې ته لاس وړلو — خو دا وار ئې
 گولی تندې خوړلې ؤ — دلاور خان په
 زمکه پریوتو — وخت د سفیان سره
 انتهایي کم ؤ — رسی ئې پرانسته — اس
 یو خوا تاویدو راتاویدو اول ئې دلاور
 خان په ترخونو کښې اوتړلو او بیا ئې
 رسی په اس پورې اوتړله — سفیان په یو
 ټوپ سره په اس کښېناستو او اس ته ئې
 د ریحان آباد د آبادی مخه ورکړه —
 مازیگرې ؤ — گڼه گونډه وه — خلقو چې
 دا منظر اولیدو نو راښکلې ساه ئې
 راښکلې او ویستلې ساه ئې ویستلې پاتې
 شوه — یقین ئې چرته کېدو — دم ختلي
 دم ختلي ئې دې هر څه ته کتل — د
 سفیان خو لکه بیخي ویره ختمه شوې وه
 — د دلاور خان په اس سور ؤ او دلاور
 خان ئې په ځان پسې راکاږلو — خلق به
 د یو بل سره اوگوښېدل — ،، دا هغه د
 خان گل زوئے نه دے ؟ ،،
 ،، او سفیان دے ،،
 بیا د ریحان آباد خلقو دومره اولیدل
 چې سفیان د اس نه راکوز شوے ؤ — رسی
 ئې د اس د ملا نه پرانستې وه او بیا

کر

په یو ټوپ سره ورباندې ناست ؤ — خلق
خو د نورې تماشې د خوند نه نه مړېدل
— دلاور خان طماچه په ترڅ کېږي په وینو
کېږي لت پت مړ پروت ؤ —
سفیان چرته مخه اوکړه ؟ هیچا ته پته
اونۀ لگېده — او که چا ته پته وه هم
نو څوک لېوڼي سږي خو نه وو خوړلي چې
حال به ئې وئیل — نن خو د ریحان آباد
د خلقو اختر ؤ !

سرور خان دا کله منله چې دلاور خان
مړ شو او بیا داسې مرګ
— — — ! بیا بیا به پرې چکر راتلو
، بیا بیا به پریوتو —
د لویو لویو عهدو خلق د دلاور خان
جنازې ته راغلي وو — د لرې لرې نه
خلق راغلي وو — سرور خان ته به لاس
نیوي ته کېږي ناستل خو سرور خان په خود
چرته ؤ — د هغه خو د غرور مانی
نریدلې وه —
،، نه — — — نه — — — دلاور خان نه
دے مړ — دلاور خان څنگه مړ کېدے شي —
دا خلق دروغ وائي — هغه اوس هم د
ریحان آباد خان دے — دلاور خان باندې
څوک څنگه گوزار کولے شي ، ،
سرور خان په خود کېږي نه ؤ خو خپل
خپلوان ئې په خود کېږي وو — د لرې لرې
نه راچلیدلي وو — سرور خان کله د چا
سره خپلوئ کولې — هغه د سرور خان

کر

مطلب ؤ ، د چا سره به ئې رسته نه
ساتله او اوس ئې د خپلوانو ، سرور
خان میرات شوه ؤ — دلاور خان ئې يکي
يو زوئے ؤ — خه لارو چې د سرور خان د
خوبونو محلونه ئې اونړول — اوس د عمر
په آخرنۍ برخه کې د سرور خان کل
کائنات ، د دلاور خان دوه لونه وې — د
اتو کالو کائنات او د دوؤ کالو
سپوږمۍ !!

خپل خپلوان ټول د سرور خان نه ، په
سترگو کېږي خوبونۍ
انځارلي تاویدل او ځاریدل — هر چا به
خپل ځان د سرور خان د التفات اهل
ثابتولو کوشش کولو — هر څوک به ږنگ
ږنگ کېدو چې د دلاور خان په مرگ خو
نیم هم نه دے پاتې شوه — خو سرور
خان په خود چرته ؤ — د هغه خو د غرور
مانۍ نړیدلې

وه —

،، نه — — نه — — دا خلق دروغ
وائي — دلاور خان اوس هم — — ،،

احمد علي خان به د فرید سره په رابطه
کېږي ؤ — خو د ريحان آباد د اوسنۍ
واقعي نه پس خاص طور ورته ملاقات ته
راغله ؤ — د دلاور خان د مرگ خبر په
اوریدو فرید خوشحاله شوه نه ؤ — بلکې

کـر

يو ورک ورک شاني تاثر ئي په مخ راغله
ؤ —

و، ماهېڅ اونه کړه شول لالاجي!، د
فريد شونډې اوخوځېدې و، په يو سرور
خان به مې ټير يخ نه شي — دا به اونه
شول،،

و، فريده!،، احمد علي خان په نرمۍ
سره اووې و، بچۍ! دا خبرې دزره نه
اوباسه — تاته ستاژوند پروت د —
ښکله ژوند،،

و، سرورخان به ژوندۍ وي او زه به
ژوند ته ژوند وایم لالاجي،، فريد په
درد سره احمد علي خان ته اوکتل و، او
بيا زما په ژوند کښې پاتې څه دي —
اوبښکې اوبښکې يادونه، وينې وينې
يادونه،،

و، وخت د هر زخم مرهم د فريده،،
احمد علي خان په مينه د فريد په سر
لاس راښکل — و، خپل سوچ په غلطه لاره
مه بوځه،،

فريد د احمد علي خان د مينې په دغه
انداز کښې څه خواره محسوس کړي وو —
فريد ته د خپل بابا جان خبره ورياده
شوه — فريد ورته وئيلي وو — و، تاسو
چې کله هم ماته په سر لاس کيږدئ نو زه
ډېر عجيبه او خوشحالي وونکې غوندې سکون
محسوسوم بابا جان،،

بابا جان ورته وئيلي وو و، بالکل بچۍ
! ځنې خبرې د فطرت او روحانيت سره
ډېر زيات ژور تړون لري — چا ته په سر

کر

د شفقت او مینې لاس کېښودل ډېر لوټی
نفسیاتي اثر لري - مثبت اثر -
شوریدګي کموي ، د هیجان او ذهني منفي
شدتونو زور ماتوي ، ،
فرید ، احمد علي خان ته اوکتل - هغه
ډېر په غور فرید ته ځیر ؤ - فرید څو
شېبې بیخي غلے ؤ - بیا ئې د ځان سره
ورو غوندې، بیخي ورو غوندې اووې ، ،
خو زه د خپل مور پلار او خور قاتلان
څنگه معاف کولے شم ، ، -
د فرید دا خبره د احمدعلي خان سماعت
ته نه وه رسېدلې -

وخت تیرېدو !
د احمد علي خان تبادله یو وارې بیا
سنټرل جېل ته شوې وه -
، ، فریده ! زما د نوکړۍ مدت هم پوره
کېدو والا ده - بله میاشت ریټائر کیږم
، ،
، ، هم دومره راتګ ؤ ستاسو ، ، فرید
مسکے شو
احمد علي خان اوخندل ، ، او ستا څه
خیال ده - ټول عمر دلته تېروې - دوه
کاله دې پاتې دي فریده ! بس - بیا به
ته ئې او ستا دنیا ، ،
، ، زما دنیا ، ، فرید په درد سره اووې
—

ڪر

،، وڌوڌ صڀب ڏي هڀر ڏي ؟ ،، احمد علي
خان د فرید په سترگو ڪښي اوڪتل
،، هڀڄ ڪله نه ،، فرید سر اوخوڄولو

،، د هڄه درد او نظر واخله او وړاندې
څه — د هڄه مشن پوره ڪړه د هڄه ارمان
پوره ڪړه ،،
د احمد علي خان لهجه خوږه او نرمه وه

،، ماته د بابا جان د خولي يو يو ٽڪي
ياد ڏي لالاجي ! ،، فرید اووي ،، هڀڄ
يو خبره مې ئي نه ده هڀره — خو بابا
جان د چا سره څه بد خو هم نه وو ڪري
او بيا هم — — — زما دا هر څه
څنگه هڀر شي ،،

،، د وڌوڌ صڀب د فکر او نظر گټه ستا
اصل گټه ده فریده ،، احمد علي خان په
نرمي سره اووي ،، دغه حڪمت ڏي ، هم
دغه سيالي ده ،،

فرید يو سور اسوبلي اوکړو او اوئي
خندل ،، ستاسو خبرې مې هم د بابا جان
په شان دي — تاسو ښه وايي خو بخښنه
غواړم دلته زه لږ ناپوهه سهي ، غلط
سهي ،،

احمد علي خان پُرخيال انداز ڪښي سر
خوڄولو —

،، سرور خان په څه ڪښي ڏي لالاجي ،،
فرید تپوس اوکړو —

،، سرور خان مات شو ڏي ،، احمد علي
خان د فرید سترگو ڪښي ڪتل — ،، رنگ

کر

رنگ خپلوان ئې راپېداشوي دي — هر چا
د خپل مطلب گوډۍ په اوگه ايښې دے — د
چا څه طمع ده او د چا څه — ځنې د
دلاور خان د لوبو د رشتو د غوښتلو په
چکر کښې دي ، چې لا وړې دي — سرور خان
سah اخلي او سترگې غړوي بس هم دومره
ژوندۍ دے — د هغه غرور مات شوۍ دے —
“،

فريد ډېر په عجيبه سترگو احمد علي
خان ته کتل —
احمد علي خان د ريتائر کېدو نه پس هم
د فريد سره برابر په رابطه کښې ؤ —

دوه کاله نور تېر شول —
نن په جېل کښې د فريد آخري ورځ وه —
سحر احمد علي خان د فريد د نيا نيکه
سره سنټرل جېل ته راغله ؤ — بوډۍ او
کمزورې نيا ئې د ډېر کم نظر چشمې په
سترگو کړې وې — فريد ئې غاړه باسلو
او بې واره ئې ښکل کړو ، و شکر دے
خدايه — — ستا ډېر شکر دے زما بچۍ
بيا زما غېږې ته راغۍ ، ،
نيکه بابا په تندي ښکل کړو او
په زړه پورې ئې جوخت کړو —
احمد علي خان مسکۍ ؤ — فريد د سنټرل
جېل د لوئې گېټ نه بهر ولاړ گېر چاپېر
کتل — څه ډېر عجيبه غوندې احساس ؤ —

ڪر

خوشحالي هم وه خو په هغه خوشحالي ڪښي
د درد موجونه هم وو —
و، خو ؟ ،، احمد علي خان د فرید په
اوگه لاس ڪېښو — فرید کافي ساعت د
احمد علي خان سترگو ته ڪتل — بيا ئي
ورو شان اووې و، لالاجي ! د ډېرو خبرو
دپاره ستاسو ډېره مننه ،،
و، لېونيه ،، احمد علي خان فرید د
پوزې نه اوچکولو — و، خه د پردو خبرې
کوې ،،
خه ساعت پس هغوي د احمد علي خان جيپ
کښي ناست وو —
فرید اووې و، لالاجي ! ريحان آباد ،،
احمد علي خان په حېراني سره فرید ته
اوکتل
و، اول ريحان آباد ،، د فرید په لهجه
کښي قطعیت ؤ —
احمد علي خان مسکے شو و، ښه ده —
ريحان آباد ته روان ؤو،،
جيپ په خپل رفتار سره روان ؤ — فرید
گېر چاپېر منظرونو ته ڪتل راکتل — چې
په منډه وو — فرید غلے غلے، فکر وړے
ناست ؤ احمد علي خان به ساعت په ساعت
د فرید خاموشي ماتوله —
جيپ د ريحان آباد په حدود کښي
راننوتو او کله چې هغه لوټے مېدان ته
را اورسېدو کوم چې د ماشوم
فرید د لوبو مېدان ؤ — نو فرید د
احمد علي خان طرف ته اوکتل و، لالاجي !
هم دلته

کـر

کوزیرو ، ،
احمد علي خان مسکے ؤ — جيپ ئي ادرولو
— وار په وار ټول راکوز شول — فريد
په مېدان کښې ولاړ گېر چاپېر کتل —
مخامخ د وفا کور ؤ — د گېټ شين رنگ ئي
کافي تت شوے او خر شوے ؤ — گېټ ته
لگېدلي تالا د لرې نه ښکاريده — د
فريد زړه څريکه اوکړه — بيا ئي د خپل
کور طرف ته مخ واړولو او ورو ورو ور
روان شو — تالا دلته هم گېټ ته لگېدلي
وه — فريد اول د خپل نيا نيکه او بيا
د احمد علي خان طرف ته اوکتل — احمد
علي خان مسکے ؤ — خپل لاس ئي د فريد
طرف ته اوږد کړو — په تلي کښې ئي
چابي پرته وه — فريد په چېراني سره
احمد علي خان ته اوکتل — هغه ته د
خپل نيا نيکه خاموشي او د احمد علي
خان مسکا ډېره معني خيزه ښکاريده —
فريد د احمد علي خان د تلي نه چابي
واخسته او يو قدم ور وړاندې شو او په
تالي کښې ئي اولگوله —
و، کړک ، ، تالا کهلاؤ شوه —
کور کښې د قدم کېښودو سره په فريد
باندي يو دم سر اوگرځېدو — څومره
څومره څه په يو لمحې کښې د هغه په
زړه او ذهن يرغل کړے ؤ —
و، مه ظالمه — — — ، ،
و، او ئي ترئ — — — ، ،
و، وئ بابا جانې کنه — — — ، ،

ڪر

فريد هڻڻ ۾ ڇان پوئو نه شو ، ڇه
منظرونه وو چي انتهائي ۾
تيزي سره د هغه د سترگو وړاندي
واؤرپدل را واؤرپدل — ڇه آوازونه وو
چي ۾ سماعت ڪبي ئي ڪوڪي ڪوڪي او
انگازو انگازو شول — بي خوده او بي
دمه شو — او چي ڪله ۾ خود ڪبي راڻي
نو ڇان ئي د احمد علي خان ۾ مينه
ناڪه غيڙه ڪبي اوليدو —
، ، لاجي ، ،
، ، خير دے بچے ، ، د احمد علي خان
لهجه د مينې نه ڊڪه وه — ، ، موده پس
راڻي ئي — — — خير دے بچے ، ،
فريد ڇيران و — ڪور مڪمل صفا ستهره و
— هر يو ڇيز ۾ خپل خپل ڇائے د سليقي
سره پروت و — فريد ۾ ڇيراني سره
احمد علي خان ته اوڪتل ، ، لاجي !
دلته ڇوڪ پاتي ڪيري ؟ دا هر ڇه — — —
، ، —
، ، زما د يار ڪور دے — ڪنڊر نه دے ، ،
فريد ڇيران و —
احمد علي خان مسڪے و — فريد د ڪور ۾
گت گت گرڇيدو — سترگي ئي وريدي ڪه
وريدي —
، ، فريده ، ، احمد علي خان اووي ، ، ڇو
بچے ؟ ، ،
، ، چرته لاجي ؟ ، ، فريد سرې سرې
سترگي ور پورته ڪري —
، ، ستا خپل ڪلي ته — گل ڪلي ته ، ،

کـر

فرید نفی کښې سر اوخوځولو ،، نه لالاجي
— تاسو لار شئ — زه نن
دلته يم — زه مې د بابا جان او مور
جاني سره خبرې کوم — ډېرې
خبرې ،،

،، فریده ! ،،
،، پليز لالاجي ،، فرید اووې بيا ئې د
نيا نيکه طرفته اوکتل ،، بابا ، مورې
گلي ! تاسو لار شئ ،،
،، مونږ ستا نه بغير څنگه تلې شو بچې
،، نيکه بابا ئې اووې ،، ښه ده — سبا
به يو ځای لار شو — ،،

،، تاسو تکليف مه کوئ — ،، فرید وار
په وار ټولو ته اوکتل ،، تاسو آرام
اوکړئ زه دلته لږ شان تنهائي غواړم —
ما خو خپل مور پلار دلته په وينو کښې
ډوب پريښي وو — ما هغوي سمبال کړي هم
نه وو — ما — — — ! په ما د هغو

ټولو لمحو قرض پروت دے — تاسو خو
خپله برخه ژړلي دي خو زما اوښکې زما
په زړه ډنډ ډنډ ولاړې دي — تاسو خو
تېره کړې ده خو په ما اوس تيرېږي ،
ستاسو زړونه خو صبر شوي دي خو زه به
دې ماشوم ته ددې نه پس تسلی ورکوم ،،
د نيا ادې په سترگو کښې ئې اوښکې
اوځليدې ،، ډېره عجيبه خبره ده بچيه
،،

فرید مراوے شان مسکے شو ،، د دومره
ډېرو عجيبه خبرو نه پس دا يوه وړه
غوندې عجيبه خبره بله هم سهي —

کـر

خوارلس کاله مې ضبط کړې دے — نن مې
پرېږدئ گني لېونې کيږم ، ،
د فرید نیا نیکه احمد علي خان ته
اوکتل — د احمد علي خان
سره احساس ؤ چې د فرید زخمونه
يو دم تازه شوي دي — بيا
نوي شوي دي او په دې مرحله کېږي زور
ښه نه دے — دغو شدتونو ته لار ورکول
پکار ده — او دې کړي فرید د خپل بابا
جان او مور جاني سره په تنهایي کېږي
خبرې — خو د احمد علي خان سره د يوې
خبرې ويره بيا هم څه نا څه په زړه
کېږي موجوده وه خو د فرید د موجوده
مرحلې نه تیرېدل هم د وخت فېصله وه —
احمد علي خان د فرید په سر لاس کېښو
، ، ښه ده فریده ! ته ایسار شه — مونږ
خو — خو سبا به زه بيا راځم — دواړه
به یوځای څوکل کلي ته — — ستا خپل
کلي ته — — خوښه دې ده ؟ ، ،
، ، خوښه مې ده لالاجي ، ، فرید ورک ورک
شان اووې —
، ، دلته د ضرورت هر څیز موجود دے — د
خان خیال اوساته ، ،
، ، مننه لالاجي ! د هغې فکر مه کوئ ، ،
د هغوي د تلو نه پس فرید گټې بند کړې
ؤ او د کور په یو یو گنج گرځېدو — د
لېونو په شان به ئې په دېوالونو ،
څیزونو لاس وهل — د ماشومانو په شان
ئې ژړل — داسې ورته محسوسیده چې بابا
جان او مور جانه هم دلته چرته دي —

کر

درنگ ساعت له به ورته آواز اوکړي ، ،
فریده ! تا لا تر اوسه د غرمې ډوډۍ هم
نۀ ده خوړلې ! ، ،
، ، د بابا ځانه ! څۀ چل دے ! دومره
خفه ولې ئې ؟ ، ،
فرید په هغه ځائے کښې د پنجو او گوډو
په سر کښېناستو کوم ځائے ئې چې کلونه
کلونه وړاندې مور او پلار وینې وینې
پراتۀ وو — کافي ساعت ځوړند سر هلته
ناست ؤ — په خالي خالي سترگو ئې زمکې
ته کتل — په هغه ځائے ئې لاس ورو ورو
وهلو شونډې ئې ورو شان اوخوځېدې —
، ، تۀ لا ژوندے ګرځې سرور ځانه ! ، ،
فرید د سترگو نه اوشکې پاکې کړې
پاسېدو د ګېټ ورکوټے ور ئې بېرته کړو
او بهر اووتو — فرید مابام ناوخت ؤ چې
کور ته واپس راغے — طماچه ئې ډېره په
ګرانه پېدا کړې وه —
ټوله شپه فرید یو ساعت ته نۀ ؤ اوده
شوے — په یوه یوه کمره به ګرځېدو —
کله بهر کله دننه د امبر خندا به ئې
په غوړونو کښې انگازه شوه —
، ، گل لالا ! ښۀ ډارن ئې ښه ، ،
د ودود صېب مینه ناک آواز به ئې په
سماعت کښې واوړیدو را واوړیدو —
، ، مینه ژوند دے د بابا ځانه ، ،
د مور جاني مینه به ئې په زړۀ شوه ، ،
او زما بچے به زما استاذ شي — زما
بچے هوښیار دومره دے ، ، او فرید به
بې اختیاره په ژړا شو —

کـر

شپه هم داسې تېره شوه — د نمر د
راختلو سره فرید له کوره بهر وتلې ؤ
— طماچه ئې په جامو کښې پټه کړې وه —
مخامخ د سرور خان حویلي ښکاریده — د
حجرې لولې گڼې ئې بېرته ؤ — فرید
حېران ؤ — هغه حجره چې دگڼې مخې ته
به ئې په یو وخت شپږ شپږ توپک مار
ولار وو نن بیخي خالي خالي وه —
نن وخت یو بل رنگ ورکړې ؤ — د عبرت
رنگ —

فرید په احتیاط سره د حجرې دننه قدم
کېښودو — په حجره کښې د چرچنو د شور
نه علاوه نور هېڅ قسم ته آواز نه ؤ —
کومې چې د سرور خان په لویه حجره کښې
د لگېدلو ونو د یو ښاخ نه بل ښاخ ته
د وختونود تغیر نه بې نیازه الوتې را
الوتې —

فرید لږ نور وړاندې تېر شو — هغه ته
دا هر څه ډېر عجیبه ښکاریدل — دا د
هغه سرور خان حجره وه چې ټوله ټوله
ورځ به ورته خلق سلام ته راچلیدل — او
نن پکښې څوک هډو په نظر نه راتلو —
فرید یو خوا بل خوا نظر زغلولو — یو
طرف په یو چمنګي غونډې کښې څوک په
کرسۍ کښې ډډه وهلې ناست ؤ — خوا کښې
ورسره امسا پرته وه — بل خوا ورسره
یوه د نهو لسو کالو ماشومه ناسته وه
چې د ځان سره مشغوله ښکاریده — فرید
قدم ور واخستو — په ښکالو سره سرور
خان سر راپورته کړو — فرید ئې طماچه

کـر

په لاس په سر ولاړ ؤ۔ سرور خان گونجې
گونجې مخ په حېرانی سره فرید ته کتل

،، فریده ! ته ؟ ،، د سرور خان شونډې
او خوځېدې

،، لښکرې دې څه شوې سرور خانۀ ! ،،
د فرید لهجه د واورو په شان یخه وه ۔
د سرور خان په سترگو کښې د شکست
خوردګۍ تاثر نور هم
نمایان شو ۔ فرید ته په خالي خالي
سترگو ځیر ؤ۔

،، خدائي دې چرته لاره سرور خانۀ ،،
فرید او غرمبیدو ۔

د سرور خان په مخ نۀ څۀ ویره وه نۀ
څۀ غصه او جلال او نۀ ملامتیا ۔ بس خو
خپل مات شوے غرور ئې ټوټې ټوټې په مخ
او سترگو کښې نقش ؤ چې د یاس اوشکست
او ریخت رنگونه پرې ختلي وو ۔

،، دلاور خان دې څۀ کړو سرور خانۀ !
،، فرید طماچه د سرور خان طرف ته
نېغه کړه ۔ د سرور خان په سترگو کښې

اوشکې اوځلیدې ۔ مخ ئې اوس هم بې
تاثره ؤ ۔ د سرور خان ماشومې نمسې په
ویره ویره فرید ته کتل خو چې فرید
کله سرور خان ته طماچه اونیوه نو

رامنډه ئې کړه او د سرور خان نه ئې
خپل واړۀ واړۀ لاسونه چاپېر کړل ،، وئ
بابا جانۀ کنه ،،

د فرید د مخ په رنگ کښې تغیر راغے ۔
داسې ورته محسوس شوه لکه چې دا د

ڪر

ويري ڊڪ غبر امبر ڪري وي ،، وئ بابا
جانہ ڪنہ ،،
ماشومي اوس هم دسرور خان نہ لاسونہ
چاپري ڪري وو او په ويره ويره ئي
فريد ته ڪتل - د هغي په سترگو ڪشي
هغي نفرت هغي لوي نه وه - هغه خو
حيرانه وه چي دي سري زما په بابا جان
باندي طماچه ولي نيولي ده ؟
،، نه پوهيڻم چي خه دسرره اوڪرم ،،
فريد سري سري سترگي د سرور خان په
سترگو ڪشي نيولي وي ،، خو نه ، ته د
هم داسي ژوند لايق ئي - ستابه نوره
سزا خه وي ،، فريد طماچه بڻڪته ڪره -
د ماشومي طرف ته ئي اوڪتل - هغي اوس
هم په ويره ويره فريد ته ڪتل - فريد
په ڊڪو ڊڪو سترگو ماشومي ته خير و -
خدائے زده ولي ورته امبر ياديدہ -
،، خفه مه شي بچي - - - ،، د فريد
آواز په اوبڻڪو لري و - ،، ستا بابا
جان ته هغي نه وائيم - ستا هغي گناه
نشته ،،
د ماشومي لاسونہ تر هغي پوري د سرور
خان نہ چاپري وو - خو چي فريد بهر
وتلے نه و -

فريد واپس راغلي و خو غلي غلي او
خاموش خاموش و - نن ئي دي هر خه نه
په شدت سره ويزاري محسوسوله - د ڪور

ڪر

ديوالونو خورلو — په زړه او ذهن ڪښي
ئي د جنگ شان ڪيفيت ؤ — سترگي ئي
پرسيدلي وې او سرې وې — بهر چا ور
اووهلو نو د فريد د زړه زخمونو بي
اختياره څريکه اوکړه — يو نفسياتي
اثر ؤ — څوارلس کاله وړاندې د ور د
وهلو دغه آواز فريد اوريدلې ؤ — او
بيا ئي هر څه تالا والا شوي وو — فريد
څو شيبې څه خيال ڪښي ورک غوندې ؤ او
بيا پاسېدو او ور ئي بېرته کړو —
احمد علي خان ولاړ ؤ —
د فريد په شونډو مسکا راغله ،، راځي
للاجي ،،
احمد علي خان دننه قدم ڪېښو — فريد
ور بيا ديکه کړو —
،، فريده زما بچو ته هر کله
نه وائي ؟ ،، احمد علي خان په
مسکي نظر فريد ته اوکتل — ،، بهر ولاړ
دي ،،
،، اوه لالاجي ! بخښنه غواړم ،، فريد
بيا ورته لاس يووړو —
،، خوشحاله بچې راځه — راځه گلالي بچې
،، احمد علي خان اووې —
فريد خوشحال ته او بياگلالي ته اوکتل
— ورسره د يو دريو کالو ماشوم هم نېغ
نېغ راننوتلې ؤ —
،، گلالي ؟ ،، فريد د خان سره په حېرت
اووې — د خوشحال په مخ د ښائستونو نه
ډکه خندا خوره وه — فريد ته ئي لاسونه

کـر

واکرل — فرید خان ته کلک ترغاره
باسلو —
د فرید سترگې بیا بیا د گلالي طرف ته
پورته کیدلې —
د گلالي په مخ د خوشحالي هر رنگ موجود
ؤ — مسکي مسکي ولاړه وه — په سترگو
کښې ئې شرارت ؤ — یو مانوس شان شرارت
—
و، گل لالا ! زما دپاره دې په غېږه کښې
هېڅ خائې نشته ؟ ،،
فرید یو دم د احمد علي خان طرف ته
اوکتل — د فرید په مخ د زلزلې شان
کېفیت ؤ — کوم خه چې د هغه زړه منل
په هغې یقین په اسانه نه شو کېدے — د
احمد علي خان سترگې نمجنې وې او په
شونډو ئې مسکا وه — شونډې ئې ورو شان
اوخوځېدې ،، امبر،،
فرید د حېرانتیا او خوشحالي په شدید
ترین کېفیت سره سترگې وړ واړولې — خو
د امبر سترگې اوس وریدې — خپل گل لالا
ئې نور حېرانی ته پرې نه شو — یو دم
ورتر غاړه وته — بې واړه ئې په دواړه
مخه ښکلولو —
فرید د امبر مخ خپلو لاسونو کښې
اونیوؤ ،، امبر ! امبر ! خورکې دا زه
خوب خو نه وینم ،، د فرید په سترگو
کښې ډنډ ډنډ اوبښکې اودریدې — نن خه
عجیبه خوشحالي وه —

کـر

امبر په شوخي سره مسکي شوه — ،، گل
لالا ! د خوبونو د ليدو زمانې لارې —
— اوس د تعبير وختونه دي ،،
،، ما معاف کړه امبر زما نیازبينې
خوړې ! ما معاف کړه — ،،
د فريد لهجه اوبشکې اوبشکې وه —
،، گل لالا ،، د امبر د گيلې او ناز هم
هغه پخوانۍ انداز ؤ ،، پوزې ته خو دې
اوگوره ،،
فريد بې اختيار په ژړا شو — امبر ئې
د زړه پورې اونيوه — د جذبو زاړه
ناسور ئې نن ټکور موندلې ؤ — او هغه
هم داسې چې يقين ئې نه کيدو —
حېراني ئې اوس هم نه وه ختمه —
خوشحال ته ئې مخ واړولو ، بيا ئې
احمد علي خان ته اوکتل — احمد علي
خان سر اوخوځولو — ،، امبر زما
اينگور ده فريده بچې ! زما گلالي بچې
ده — وخت او حالات هم داسې وو — ستا
په ذهن او زړه کبې ئې تيارې خوړې کړې
وې — ته ويريدلې وې — ستا سره هزارها
اندېشنې مل وې — د خپلې ويرې ،
اندېشنو او درنو کښيتونو د اثر لاندې
تا هغه فېصله اوکړه — تا په خپل خيال
کبې امبر د ژوند د قېد نه ازاده کړه
— خو امبر بچ وه — د دلاور خان او
سرور خان د دشمنۍ اندېشنه بهر حال
موجوده وه نو ما ستا نيا نيکه ته
سوال اوکړو چې زما گلالي بچې ماته
راکړئ — د هغوي سره هم دوخت او حالاتو

کـر

د نازکیو ادراک ؤ — هغوي زما خبره
اومنله خو مونږ ستا نه دا خبره پټه
اوساتله — ستازړه او ذهن د مسلسل
اذیتونو نه تیریدل ، مونږ نه غوښتل
چې ته دې په دغه حواله یو ځل بیا د
اندېښنو د عذاب سره مخ شي — مونږ
غوښتل چې تاته داسې سرپرائز خوشحالي
کیږدو چې ورسره ته د جېل نه واپسي ،
ارومرو د ژوند طرف ته واپسي محسوس
کړې — ستا د زړه زخمونو ته ټکور شي
او ستا سوچ او فکر ته دوا او دارو شي
، ،

فرید ژړل — امبر ئې په اوگه سر ایښه
ؤ —
احمد علي خان وئیل و ، د خوشحال تعلیم
پوره شو — نو ما ستا نیا نیکه ته یو
وارې بیا سول اوکړو — امبر مې ترې یو
وارې بیا اوغوښته — د خوشحال دپاره —
ما خو د امبر نه د جدا کېدو تصور هم
نه شو کولې — ما ته خو خدائې زما
گلالي بچی بېرته راکړې وه — د امبر او
خوشحال د واده پخپله مې ستا نه تپوس
نه ؤ کړې د هغې راته بخښنه کوه ، ، د
احمد علي خان په مخ د مینې او شفقت
نه ډکه مسکا خوره وه —
و ، لالا جي ! ، ، د فرید په سترگو کښې
اوس هم اوښکې ځلیدې و ، تاسو خو
په ما ډېر لوټې احسان کړې دے — د
ژوند هومره
احسان ، ،

کر

فرید ماشوم ته مخ ور وارولو چې ډېر
په غور ئې فرید ته کتل خو چې سترگې
ئې خپلو کښې اولگېدې نو یو قدم را
وړاندې شو —

،، ماما ! زه تلخه ،،

د فرید په سماعت کښې موسیقي شانې
خوره شوه — ژوند خه ساز غوندې چېرله
ؤ — فرید ور ټیټ شو — لاسونو کښې ئې
را اوچت کړو اوجوخت ئې په زړه پورې
اونیولو — ،، یو ځل بیا اووایه ،،
،، ماما ! زه تلخه ،، ما شوم بیا
اووې

،، هم م — — — تلخه ،، فرید د ماشوم
د پوزې سره پوزه اومړله —

د احمد علي خان نظریو دم په کټ کښې
پرتې طماچې باندې پریوتو — کومه چې
فرید گوزار کړې وه — د احمد علي خان
رنگ بدل شو —

،، فریده ! دا خه ؟ ،، احمد علي خان
د طماچې طرف ته اشاره اوکړه —
فرید ، تلخه په زړه پورې نور هم جوخت
کړو —

،، د سرور خان طرف ته تلے ووم لاجي
،، د فرید په لهجه کښې بې نیازی وه —
،، نو ؟ ،، د احمد علي خان په لهجه
کښې بې قراري وه —

،، واپس تـرې راغلـم ،،
فرید خپل مخ د تلخه د مخ سره
اوجنگولو — ،، پرې مې شودو چې ژوندے
وي ،،

کـر

احمد علي خان يوه اوږده ساه واخسته —
بيا مسکے شو —
،، څه مو خوشه ده — روانيرو گل کلي
ته ؟ ،،
،، بسم الله ،، فرید ، طلحه هم هغه شان
په زړه پورې نيولے و —
د احمد علي خان جيپ بهر ولاړ و —
د روانيدو په وخت د فرید سترگې بيا
بيا د وفا د کور د گټې طرف ته اوچتيدې
چې يوه غټه شان تالا ورته لگېدلې وه —
د امبر سترگې په خاموشي سره د فرید
په نظر پسې غړيدې —

فرید د ريحان آباد نه گل کلي ته د
تلو په دوران کښې د خواؤ شا يو يو
خيز ته ډېر په انهماک سره کتل — جوړ
دا هر څه ئې نظر ښکلول — دا خو د هغه
خپلې لارې وې — په مينه ئې ورته کتل
خو د څه نيمگړتيا احساس ئې په زړه
کښې بهر حال موجود و —
جيپ د گل کلي په حدود کښې داخل شوے و
— مخامخ د سباؤن سکول عمارت ښکاريږي
— ښکلے ښکلے ، روشان روشان ، فرید ،
احمد علي خان ته اوکتل —
،، سباؤن ،، احمد علي خان د فرید په
سترگو کښې اوکتل —
فرید په اثبات کښې سر اوخوځولو —

کـر

احمد علي خان جيپ د سباؤن سکول طرف
ته تاؤ کرو -

د مينې د ريشتينو جذبو سره د فريد
استقبال اوشو - سر عدیل په تندي بڼکل
کړو - په سترگو کښې ئې اوبښکې ځليدې -
فريد حېران ؤ - د سباؤن سکول په ستاف
کښې ئې خپل کلاس فيلو ملگري هم اوليدل
- توفيق ترې لاسونه چاپېر کړل - فريد
په اوگه ورو شان اووهلو - ،، توفيق !
ستا خو ډېر لوئے لوئے خوبونه وو يار
چې په کلاس روم کښې به نه ځائيدل ،،
توفيق اوخندل ،، او - - - - خو زما
خوبونه د خپل ذات دپاره وو - څه
ناپوهي غوندې وه - اوس خو مې بس يکي
يو خوب دے - د ودود صېب د خوب تعبير
ته رسيدل - او زه فخر محسوسوم چې زه
هم د هغوي د ټيم حصه يم ،،
فريد ورته په مينه کتل -

د چائي د راتلو نه وړاندې فريد هسې د
دفتر نه بهر را اووتلو او بيا هېڅ په
ځان پوئې نه شو - سحر زده شان ، څه
خيال او فکر ورې وړاندې تلو - د
سباؤن سکول د يو يو ځائے سره د هغه
بې شمېره ، بڼکلي ، جنتي شان يادونه
تړلي وو - قدمونه ئې ورو ورو اخستل د
يوې يوې کمرې وړاندې تيرېدو - ډيوې
بلې وې - د رڼا سفر جاري ؤ - فريد
هره لحظه څه عجيبه شان کيږ محسوسولو
- د مودو مودو خبرې او يادونه ئې په
زرگي د گرمۍ د موسم د وړومبي باران

کـر

په شاني راوريډل — دغو لمحو په خپله
غږېره کښې ناقابل بيان خوړلتونه نيولي
وو — فريډ لکه په تنويمي کيفيت کښې
وړاندې روان ؤ — مخکښې پرائمري سيکشن
ؤ — د فريډ زړه يوه څريکه اوکړه —
هغه ،، د مينې سندرې ،، د ودود صېب نه
په وړومبي ځل دلته اوريدلې وه —
،، د رڼا خوب به تعبير

ته رسومه ،،

زه ډيوه يم تورتمونه

ختمومه

د فريډ په سترگو کښې اوښکې راغلې —
اوس هم خه تېرو هېرو يادونو په مخه
اخستې روان ؤ — خو يو ځايه يو دم
اودريدو — په کلاس روم کښې ماشومانو
ته ،، دمينې سندرې ،، اورولې شوه —
ماشومانو به هم په اوچت اواز سره
تکراروله —

،، د مرام په لور مزل

کوم روان يم

د ژوند سختو مرحلو ته

امتحان يم

زه په مينه گټم زړونه

، پالوان يم ،،

برياله يم د هر چا د

زړه سلطان يم

خنداگانې اوچو شونډو

ته راوړمه

زه ډيوه يم تورتمونه

ختمومه

کـر

فرید غوني غوني او گونگ سونگ ولاړ ؤ —
دا آواز — — دا آواز د هغه نه کله
غلطیدے شو — — د وفا آواز خو هغه
په زرگونو ، لکونو آوازونو کېږي
پېژندے شو — فرید د حېرانتيا او
خوشحالي په يو پُرشور کېږي د کلاس
روم طرف ته قدم پورته کړو — وفا د
ور طرف ته اوکتل نو يوه واضحه مسکا
ئې په مخ او سترگو کېږي او غوړیده — چې
حیراني پکښې بالکل نه وه — خو فرید
حېران ؤ — بيخي حېران — وفا د
ماشومانو طرف ته اوکتل — ، ، اوس تاسو
خپل د ليکلو کار اوکړئ — ټيک ده
گلونو ! ، ،
وفا د کلاس روم نه بهر را اووته —

د دواړو په سترگو کېږي اوښکې ځليدې —
، ، لالا جي ټول منع کړي وو — ، ، وفا
وئيل ، ، تاته هغوي ستا په واپسۍ
سرپرائز درکول غوښتل — ستا زړه او
ذهن خاص طور د غېر معمولي صورتحال
سره مخ وو — په صحت مندی کېږي به ئې
فرق خامخا راتله — دا هر څه د هغې
دپاره شوي وو — ، ، وفا د فرید په
سترگو کېږي اوکتل ، ، او بيا تا خو
هسې هم زه منع کړې وم د درتلو نه ، ،
فرید مسکے شو — ، ، حالات حقیقتاً
انتهايي غير معمولي وو — خو ماته

کر

خدائے مشران هم د غېر معمولي
صلاحيتونو حامل راكړي - د لالا جي مينې
واقعي چې زه كافي سمبال ساتلې يم -
هغوي واقعي چې زما دپاره ژوند ژوند
زيري ايخي وو ، ،
وفا اووي ، ، دباباجان خوكشران
هم غېرمعمولي صلاحيتونه
لري ، ،
، ، عفت آيا او ارسلا كاك خنگه دي ؟
، ، فريد تپوس اوکړو -
، ، ښه دي - ټول ستا په انتظار دي ، ،
، ، وفا ، ، فريدي اختياره تپوس
اوکړو ، ، واده دې کړه دے؟ ، ،
وفا ليمه ښکته کړل - د فريد زړه بي
واره اودرزیدو - په يو ساعت کښې ئې
په زړه بلا اندېښنو خولي خڅې کړې -
وفا سترگې راپورته کړې او د فريد لاس
ئې په خپلو لاسونو کښې اونيوؤ -
اندېښنې والوتې خو د فريد په زړه کښې
د مودو مودو نه پرته يوې معصومي شان
گيلې ژبه اوکړه -
، ، جينکي خو د هلکانو لاسونه نه نيسي
کنه ، ،
وفا په قلاړه اووي ، ، دا لاس
مادپرېښودو دپاره نه دے نيولے ، ،
، ، دا ستا همدردي ده که زما سره د
مينې اظهار ؟ ، ،
، ، اظهار ، ، د وفا په مخ يو ښکلے رنگ
اوغوریدو - ، ، چې ستا نه کله او نه
شو ، ،

کر

فریدلہ دېر حېرتہ په بقوبقوسترگو وفاته
او کتل — وفامسکي شوه —
و، فریدکه سل کاله پس هم
راتلے نو وفابه سل کاله انتظار کولو،
فرید دېر په مینه وفا ته کتل — وفانن
هم د پخوا په شان بکلي وه —
وفا وئیل و، مونږ چې ريحان آباد
پرېښودو نو داجي او مور دېر
پریشان وو — خبره هم د پریشاني وه خو
زه د اده ووم ځکه چې زه مې د بابا جان
کور ته راتلم،
و، خپل کور ته، د فرید په لهجه کښې
شرارت و —
وفا مسکي شوه و، او — — خپل کور
ته،

وخت مرهم مرهم، تکور تکور تیریدو!
ريحان آباد کښې د سباؤن سکول او کالج
تعمیر په آخري مرحلو کښې و — د ريحان
آباد خلقو خپلې زمکې، خپل پولې پټې
د سرور خان د قبضي نه خلاص کړي وو —
سرور خان په خپل اندرون کښې ریزه
ریزه و — هغه د ماتیدو د یو لوی عمل
سره مسلسل مخ و — دلته اوس ماشامه و
نو نمر پرستو خپل مخونه بل خوا اړولي
وو —

په ريحان آباد کښې سکول او کالج
جوړیدل نو د خلقو مینه ئې د کتو وه —

کر

شپه او ورځ ئې په ځان یو کړې وه — د
ښار د کالج ذمه واری احمد علي خان په
خپل سر اخستې وې خو دلته ئې هم فرید
یواځې نه ؤ پرېښه — سر عدیل او د
سباؤن سکول نور سینئرز به هم ورسره
وار په وار موجود وو — کورنۍ لښکر هم
ورسره اوگه په اوگه ولاړ ؤ — عفت آبا
به ئې بیا بیا نظر ماتول — د امیر نه
هغه د شوخی کولو عادت نه ؤ تلے —
تنگولو راتنگولو به ئې — خو فرید به
ئې په مینه کله مړیدو — وفا اوس د
امیر په بهابهي وئیلو نه خفه کیده او
خفه کیده به ولې ؟ بهابهي خو ئې وه —
نیا نیکه خو ئې لکه سم چې په آخري
عمر کښې زلمي

شوي وو —

د خوشحال موجودگی فرید ته کافي اسانۍ
پېدا کړې وې —

سباؤن سکول او کالج بس نن سبا کښې
تیار ؤ —

نن هم سحر سحر فرید د هر څه جاج
اخستو چې چا ورته د شانه په اوگه لاس
کېښو — فرید مخ ور واړوه — دومره
موده پس هم شفیقه د فرید نه غلط نه
شو —

،، شفیقه ته ،،

،، شفیقه راته اووایه فریده ،، شفیقي
بې اختیاره اوژل او فرید ته ور تر
غاړه وتو — ،، ما خو ځان تباه کړو —
ددې نه پس به څه شفیق کیږم ،،

کـر

،، د الله نه نا امیده ئې ؟ ،، فرید د
شفیقي په اوگه لاس کیښو — ،، هېڅ تلي
راغلي نه دي — ژوند خو په سر پروت دے
— ،،

شفیقي په خپل خوا کښې ولاړ ماشوم په
سر لاس کېښو ،، یو سوال ته راغله یم
فریده ،،
،، دا کوم انداز دے د خبرې — — — ،،
فرید د ناراضگی سره اووې ،، حکم کوه
،،

،، دا زما بچے دے ،، شفیقي د ماشوم
طرف ته اوکتل — ،، زه نه
غواړم چې دے زما په پل لار شي — ده ته
لار اوښایه — په ما به دې
لوئے احسان وي ،،
،، لار خو الله ښائي شفیقه — بس دومره ده
چې رڼا لارې وي نو په تیارو لارو څوک
هېڅکله قدم نه ږدي او که خدائے
کوي نو د

تیارو د ختمېدو وخت راغله دے ،، —
بیا فرید د پنځو په سر کښېناستو او د
ماشوم طرف ته ئې خپل لاس ور اوږد کړو
،، راشه لاس ملاؤ کړه بچے ،،
ماشوم ورو شان وړاندې راغے او فرید
ته ئې لاس ورکړو —

فرید د سکول او کالج د عمارت طرف ته
گوته اوږده کړه — ،، دا سکول مونږ ستا
دپاره جوړ کړے دے بچے — سبق به وائي؟
،،

ماشوم په اثبات کښې سر اوخوځولو —

کر

،، شاباش — — نوم دې خه دے بچے ؟
،،
،، اکبر ،،
،، خومره بکله نوم دے — دلته مونږ
ستا دپاره یو د لوبو میدان هم جوړ
کړے دے — سبق هم او لوبې هم — ټیک ده
کنه ؟ ،،
ماشوم بیا سر اوخوځولو —
،، سکول دې خوښ شو ؟ ،،
،، او ،، ماشوم ورو غوندې اووې
،، خو دا خو دې د بهر نه لیدلے دے —
راځه چې دننه ئې هم اوگورو ،،
فرید پاسېدو ،، راځه شفیقه چې زلمي
ته ټول سکول اوښايو،،
د شفیقي سترگې د اوښکو نه ډکې وې —

فرید حېران ؤ —
د سکول او کالج د باقاعده پرانستي
دپاره ټولو د یو تاریخ تجویز ورکړے ؤ
— ۲۹ فروري — او دا د ودود صېب دپاره
د هغوي د زیږیدنې په نېټه ډالۍ وه —
فرید سحر وختي د ودود صېب فریم کښې
لگیدلي تصویر ته ولاړ ؤ — اوښکو ئې د
سترگو لار نیولې وه ،، آئي لو یو بابا
جانه ! تاسو زړونه گټلي دي باباجانه
— تاسو چرته تلي یئ — راشئ اوگورئ
کنه — — — ،،

ڪر

فريد ته احساس هم نه ۽ شوع چي وفا خه
وخت د هغه خوا ته راغلي ده - وفا د
فريد په اوگه سر ڪښو - د هغي سترگي
هم د ودود صېب تصوير ته غريدي - ، ،
تاسو ژوندي يئ بابا جانه ! تاسو به
ژوندي يئ بابا جانه ، ،
، ، هيبي برته ډي ٿو يو - - - ډير
بابا جانه ، ،
ودود صېب په خپل انځور ڪښي ژوند
ژوند مسڪي ۽ -

، ، د رڻا خوب به تعبير ته
، ، رسومه
زه ډيوه يم تورتمونه
ختمومه
ٽول ماشومان ، ، د مينې سندرې ، ، ته
غور غور ناست وو -
فريد وار په وار د ٽولو ماشومانو
نومونه پوښتل ، ٽپوسونه ئي ترې كول -
د يوې ښكلي شان ماشومي نه ئي ٽپوس
اوکړو ، ، ستا خه نوم ډي بچي ؟ ، ،
، ، جي سپورمي ، ،
، ، جي سپورمي که صرف سپورمي ، ،
، ، نه جي سپورمي ، ، د ماشومي په مخ
خدا خوره شوه -
، ، ښه - - - اوس د جي سپورمي نه ، نه
جي سپورمي شوه ، ، -
ٽول ماشومان په خدا شول - سپورمي هم
خندل -

ڪر

،، ٻه سپورمي بچي به ماته د خيل بابا
نوم اوبائي ؟ ،،
،، جي — — دلاور خان ،، سپورمي ٻڪلي
ٻڪلي ولاڙه وه —
فريد حيران حيران ماشومي ته
اوڪتل — ،، او د نيڪه بابا نوم ؟ ،،
،، سرور خان ،،
فريد بي اختياره خه شهبه هغي ٻڪلي
ٻڪلي ماشومي ته خه
په فڪر وري انداز ڪتل بيا ورته ڊپر
په مينه مسڪي شو — ،، ٻه نو سپورمي
بچي به مې خه جوريري چي سبق اووائي ؟
،،
،، جي زه به ڊاڪٽره جوريرم ،، ماشومي
زه ور زره ور اووي —
،، بالڪل ،، فريد د ميني نه ڊڪه لهجه
ڪشي اووي ،، سپورمي بچي خو به مې
خامخا ڊاڪٽره جوريري — ڪشي نه بچي ،،
،، د رها خوب به تعبير
ته رسومه
زه ڏيوه يم تورتمونه
ختمومه
ماشومانو ،، د ميني سندرہ ،، اوريدو
فرمائش بيا بيا ڪولو —

دا د سپرلي يو ٻڪلي او پرسڪون سحر و

کـر

د شپې تیاره لا پوره نه وه ختمه خو
خپل خادر ئې راټولولو - فرید د کور
نه بهر قدرې په لوړه ولاړ لرې ، ډېر
لرې په فضاء کېږي کتل - نری نری هوا
لگېده چې نکهتونه ترې څڅېدل ، څڅېدل
- لمحہ لمحہ تیاره پټېده ، لمحہ لمحہ
رڼا خوریده - د اسمان لمنې ورو ورو
سړې کیدې - د نمر بڅرو د کائنات د
رنگونو تشریح کوله - مخامخ د سباؤن
سکول او کالج عمارت د آن او شان سره
ولاړ ؤ - او عین شاته ئې نمر سر پورته
کولو -
دا د سپرلي یو ښکلی او پُرسکون سحر ؤ
-

ختم شد

کـر

زہ پہ دی خبره کبني هېڅ باک نه گڼم که
اووایم چي د سلطان باش خېل ناول ،،کر،،
د پښتو د ډېرو معیاري ناولونو مینځ کبني د
کېښودلو جوگه ده -

زۀ خوشحال یم چي ما د پښتو یو بڼۀ ناول
اولوستو او زۀ په دی هم ویاړم چي زما د
افریډو قبیلۀ کبني، موده پس سهي ولې یو
معیاري شاعرۍ سره ، معیاري نثر
لیکونکي دی میدان ته را اووتو -

(ظاهر افریدی)

د نن دور په دوه دری ناول نگارانو کبني د سلطان باش خېل د ناول نگار په
حېث اضافه د پښتو د تخلیقي ادب دپاره یو زېرۍ ده -

سلطان باش خېل افریدی د ستانیلو وړ ده چي د ناول لیکلو او د ناول په
ذریعۀ د پښتانه د ټولني د اصلاح اعلیٰ مقصد نی تر سره کړی ده - دا یو
کامیاب اغاز ده - زۀ مبارکي ورکوم او هم نی مننه کوم چي ماته نی په دی
بنکلي ناول د څو کرښو لیکلو دپاره اووی -

(ډاکټر راج ولي شاه خټک)

د سلطان ،، کر ،، د قلم د تقدس او حرمت پلوشه ده - د رڼا مشال په لاس د
خېل ریښتوني درد هم رکاب سلطان د نور پېرزووني ډالی کوي -

،، کر ،، د سلطان باش خېل افریدی له اړخه پښتو ادب ، پښتون اولس او همه
انسانیت ته یوه درنه تحفه ده - چي په یو وخت د هغه د پاڅۀ فن او فکر
متناسب کړۀ ورۀ لري او چرته می لوستي وو چي ، حسن د تناسب نوم ده -

(پروفیسر علي افریدی)

کر

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library